

ВІСНИК 4'2017 ПРОКУРАТУРИ

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНЕ ФАХОВЕ ЮРИДИЧНЕ ОФІЦІЙНЕ ВИДАННЯ
ГЕНЕРАЛЬНОЇ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Засновано

10 червня 1999 року

Свідоцтво про державну реєстрацію
серія KB № 10791

Засновники

Генеральна прокуратура України
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Журнал включено до переліку наукових фахових видань
(постанова президії ВАК України від 10 лютого 2010 року № 1-05/1)

Надано статус офіційного видання

наказом Генерального прокурора України від 19 квітня 2012 року № 38

Головний редактор

Лариса Сарган

Видавець

Національна академія прокуратури України
вул. Мельникова, 81-Б, м. Київ, 04050
тел.: (044) 206-15-61
www.napu.com.ua
vpu.ap.gp@gmail.com

© Генеральна прокуратура України, 2017

© Національна академія прокуратури України, 2017

НАУКОВА РАДА

СТОРОЖУК ДМИТРО АНАТОЛІЙОВИЧ

перший заступник Генерального прокурора України (голова)

ПРИСЯЖНЮК ІВАН ІВАНОВИЧ

ректор Національної академії прокуратури України,
кандидат юридичних наук (заступник голови)

ГУБЕРСЬКИЙ ЛЕОНІД ВАСИЛЬОВИЧ

ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
доктор філософських наук, професор, академік НАН України

ТАЦІЙ ВАСИЛЬ ЯКОВИЧ

ректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
доктор юридичних наук, професор, академік НАН України

ГЕТЬМАН АНАТОЛІЙ ПАВЛОВИЧ

проректор з наукової роботи Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПрН України

ГРИЦЕНКО ІВАН СЕРГІЙОВИЧ

декан юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
доктор юридичних наук

ЄНІН ЄВГЕНІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

заступник Генерального прокурора України, кандидат політичних наук

КОСТЕНКО ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ

завідувач відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою
Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України,
доктор юридичних наук, професор, дійсний член (академік) НАПрН України

МАЛЯРЕНКО ВАСИЛЬ ТИМОФІЙОВИЧ

доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України

НОР ВАСИЛЬ ТИМОФІЙОВИЧ

завідувач кафедри кримінального процесу і криміналістики
Львівського національного університету імені Івана Франка,
доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України

ТИХИЙ ВОЛОДИМИР ПАВЛОВИЧ

віце-президент НАПрН України – керівник Київського регіонального центру,
доктор юридичних наук, професор, дійсний член (академік) НАПрН України

ШЕМШУЧЕНКО ЮРІЙ СЕРГІЙОВИЧ

директор Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України,
доктор юридичних наук, професор, академік НАН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

САРГАН ЛАРИСА МИКОЛАЇВНА

головний редактор, інспектор Департаменту забезпечення діяльності керівництва Генеральної прокуратури України

ТОЛОЧКО ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ

заступник головного редактора, проректор Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук, професор

БАРАНДИЧ СВІТЛАНА ПАВЛІВНА

відповідальний секретар, начальник редакційно-видавничого відділу Національної академії прокуратури України

БЛАЖІВСЬКИЙ ЄВГЕН МИКОЛАЙОВИЧ

доктор юридичних наук

ДЬОМІН ЮРІЙ МИХАЙЛОВИЧ

старший викладач відділу підготовки прокурорів з нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, професор

ЛИТВАК ОЛЕГ МИХАЙЛОВИЧ

доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України

КАПЛІНА ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА

завідувач кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України

КОЗЬЯКОВ ІГОР МИКОЛАЙОВИЧ

начальник відділу науково-методичного забезпечення організації роботи та управління в органах прокуратури Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, професор

КОСЮТА МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ

професор кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор

ПОГОРЕЦЬКИЙ МИКОЛА АНАТОЛІЙОВИЧ

завідувач кафедри правосуддя Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор

ПОПОВ ГЕОРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

проректор – директор Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук

РУДЕНКО МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ

професор кафедри кримінально-правових дисциплін Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, доктор юридичних наук, професор

СЕРЕДА ГРИГОРІЙ ПОРФИРОВИЧ

доктор юридичних наук, професор

СТРИЖЕВСЬКА АНЖЕЛА АНАТОЛІЇВНА

заступник Генерального прокурора України, кандидат юридичних наук

ХОЛОДНИЦЬКИЙ НАЗАР ІВАНОВИЧ

заступник Генерального прокурора України – керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, кандидат юридичних наук

ЯКИМЧУК МИКОЛА КОСТЯНТИНОВИЧ

перший проректор Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, професор

ОФІЦІЙНО

- 6 | Офіційні зустрічі та робочі візити керівництва Генеральної прокуратури України

СЬОГОДЕННЯ

- 13 | Анжела Стрижевська:
Армія має справу з видимим ворогом, а правоохоронці – з невидимим, отже, ми повинні діяти ефективно
- 20 | Галина Зарівна:
Завдяки прокуратурі у Тернополі збережена одна із улюблених зон відпочинку містян
- 22 | Марина Яловенко:
Я люблю те, що роблю, і роблю те, що люблю
- 25 | Жіночність на варті закону
- 27 | Кваліфікована порада при поданні звернення – запорука його ефективного вирішення
- 29 | Жінка року працює у Здолбунівській місцевій прокуратурі Рівненської області
- 30 | Протидія корупції – нежіноча справа?
- 32 | Тетяна Грамчук близько чверті століття на Хмельниччині охороняє інтереси громадян і держави у суді
- 33 | Жінки в органах прокуратури Луганської області
- 35 | Наталя Коробкіна:
Нам вдалося розкрити серію злочинів, вчинених комп'ютерними хакерами на території всієї України
- 38 | Найскладніше у роботі прокурора – це необхідність пропускати крізь себе долі людей, їх турботи і драми
- 39 | Лампаси на спідниці:
Чи може жінка зробити кар'єру у силових структурах?
- 42 | Ірина Діденко:
Що б не сталося, яка б ситуація в країні не була, хтось повинен допомогти і захистити
Філософія жінки-прокурора
- 43 | Людмила Петровська:
Любов і добро завжди перемагають
- 45 | Ольга Мала:
Мені завжди хотілося, щоб моя професія приносила користь людям

34, 37, 53, 60, 68 | Нові видання

АКАДЕМІЯ

48 | Робоча зустріч з начальником відділу Департаменту Ради Європи з виконання рішень ЄСПЛ

49 | Робоча зустріч з представниками Офісу Ради Європи в Україні

50 | Візит до Національної академії прокуратури України Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Казахстан в Україні

51 | Робочий візит представників Інституту підготовки суддів та прокурорів Бельгії

ДИСКУСІЯ

52 | Всеукраїнська науково-практична конференція «Іншомовна підготовка працівників правоохоронних органів та сектору безпеки»

54 | Міжнародна науково-практична конференція «Конституційно-правові засади участі прокурора у розгляді адміністративних і господарських спорів в Україні та Польщі: порівняльно-правовий аспект»

ДОСЛІДЖЕННЯ

56 | Олена Говоруха
Моніторинг судових рішень рокурором при здійсненні представницької діяльності як важливий компонент ефективності правосуддя

61 | В'ячеслав Перч, Лілія Матієк
Процесуальний статус сторони обвинувачення у підготовчому судовому провадженні

ПРИЗНАЧЕННЯ

66 | Юрій Луценко представив нового керівника Прокуратури Чернівецької області

67 | Юрій Луценко представив нового прокурора Рівненської області

Відповідальність за достовірність інформації, точність імен та прізвищ несуть автори.

Матеріали редагуються та можуть бути скорочені.

Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів публікацій.

Вісник прокуратури № 4'2017
Відповідальний редактор *Лідія Зелінська*
Редактори випуску:
Олена Дьордійчук, Наталія Панфілова, Тетяна Помазанова,
Зоя Пономаренко, Ольга Степанюк
Верстка *Оксана Колосюк*
Обкладинка *Ольга Демерлій*
Підписано до друку 27.04.2017
Формат 64х90/8
Папір крейдований. Друк цифровий.
Тираж 612 прим.
Зам. № 17-04-27-1

Виготовлення оригінал-макета та друк
Національна академія прокуратури України
вул. Мельникова, 81-Б, м. Київ, 04050

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК № 4001 від 10.03.2011

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРОР УКРАЇНИ ЮРІЙ ЛУЦЕНКО ЗДІЙСНИВ РОБОЧИЙ ВІЗИТ ДО РУМУНІЇ

27 квітня 2017 року Юрій Луценко провів зустрічі із Генеральним прокурором при Вищому суді касації та юстиції Румунії і Головою Національного антикорупційного директорату.

Під час зустрічей обговорено питання двостороннього співробітництва при виконанні актуальних запитів про міжнародну правову допомогу, роботи в напрямі реформування правоохоронних органів обох держав та досвід розслідування фактів насильницького придушення мирних акцій протесту.

Крім цього, Генеральний прокурор України детально поінформував румунських колег про важливі здобутки відомства у сфері боротьби з організованою злочинністю та корупцією.

Юрій Луценко: *Впевнений, що подолання таких негативних явищ сприятиме зміцненню довіри до правоохоронних органів та державного механізму загалом.*

За результатами зустрічей румунською стороною висловлено підтримку на шляху реформування органів прокуратури України, а також підтверджено готовність до подальшої взаємодії.

ЮРІЙ ЛУЦЕНКО ЗУСТРІВСЯ З ПОСЛОМ ШВЕЙЦАРСЬКОЇ КОНФЕДЕРАЦІЇ

Генеральний прокурор Юрій Луценко провів зустріч із Надзвичайним і Повноважним Послом Швейцарської Конфедерації в Україні та Молдові Гійомом Шойером.

Під час зустрічі, яка відбулася 5 квітня 2017 року, Юрій Луценко подякував швейцарській стороні за допомогу Україні у сфері повернення активів колишніх високопосадовців і пов'язаних із ними осіб, зазначивши, про особливо важливу роль Швейцарської Конфедерації у вказаному питанні.

Крім цього, учасники обговорили стан швейцарських інвестицій, а також деякі питання захисту прав підприємств з іноземними інвестиціями, які здійснюють господарську діяльність на території України.

Гійом Шойер запевнив, що Швейцарська Конфедерація підтримуватиме комплекс реформ, які відбуваються в Україні, та продовжуватиме міжнародну співпрацю у кримінально-правовій сфері.

За наслідками обговорень сторони висловили готовність до подальшої плідної взаємодії у питаннях повернення активів та протидії злочинності.

ВІДБУЛАСЯ ЗУСТРІЧ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА ЮРІЯ ЛУЦЕНКА ІЗ НАДЗВИЧАЙНИМ І ПОВНОВАЖНИМ ПОСЛОМ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ В УКРАЇНІ МАРІ ЙОВАНОВИЧ

7 квітня 2017 року в Генеральній прокуратурі України відбулася зустріч Генерального прокурора Юрія Луценка із Надзвичайним і Повноважним Послом Сполучених Штатів Америки в Україні Марі Йованович.

Генеральний прокурор поінформував про стан реформування органів прокуратури України, досягнуті результати роботи відомства у боротьбі з організованою злочинністю і корупцією, а також окреслив пріоритети відомства на 2017 рік.

Під час заходу сторони обговорили окремі питання двосторонньої співпраці, зокрема щодо розслідування актуальних кримінальних проваджень та наголосили на важливості активізації взаємодії щодо повернення активів, отриманих злочинним шляхом.

Американська сторона, зі свого боку, висловила підтримку Генеральній прокуратурі України на шляху реформування з метою забезпечення її діяльності відповідно до кращих міжнародних стандартів.

ДМИТРО СТОРОЖУК ВЗЯВ УЧАСТЬ У КРУГЛОМУ СТОЛІ «ДЕРЖАВНА СЛУЖБА В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ»

7 квітня 2017 року перший заступник Генерального прокурора Дмитро Сторожук узяв участь у круглому столі «Державна служба в Україні: шляхи реформування», організованому Генеральною прокуратурою України спільно з Національною академією прокуратури України.

Дмитро Сторожук: Закон України «Про державну службу» діє майже рік, і ми вже бачимо, що він потребує вдосконалення.

У заході взяли участь голова Державної служби Республіки Польща Доброслав Довіат-Урбанські, член Експертного антикорупційного консультативно-дорадчого комітету Мачей Внук, голова Національного агентства України з питань державної служби Костянтин Ващенко, народні депутати, експерти, науковці.

Дмитро Сторожук: Здійснюючи реформу прокуратури, ми стикнулися з тим, що необхідно доопрацьовувати Закон України «Про державну службу». В системі прокуратури значна кількість працівників – держслужбовців, і ми бачимо, що є нагальна потреба у продовженні реформування держслужби, в тому числі у сфері запобігання корупції.

За словами першого заступника Генерального прокурора, Україна має здійснити адаптацію державної служби до стандартів Європейського Союзу, а тому вивчення та впровадження європейського досвіду щодо її реформування є надзвичайно актуальним завданням. Урахування досвіду європейських країн і насамперед Республіки Польща дасть змогу досягти успіху в цьому напрямі.

Дмитро Сторожук: Ми сподіваємось, що позитивний досвід країн Європейського Союзу дасть можливість удосконалити способи запобігання корупції в діяльності державних службовців. Упевнений, що цей круглий стіл стане ще одним кроком до об'єднання зусиль правознавців і науковців у пошуку нових стратегій та інноваційних механізмів реформування державної служби. За результатами цього заходу будуть вироблені дієві, практичні, втілювані в життя рекомендації реформування держслужби в Україні.

ЗАСТУПНИК ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА ЄВГЕНІЙ ЄНІН ЗУСТРІВСЯ З ПРЕДСТАВНИКАМИ ГРУПИ ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ КОМІСІЇ

5 квітня 2017 року відбулася зустріч заступника Генерального прокурора Євгенія Єніна з делегацією представників Групи підтримки України в Європейській Комісії на чолі з її директором Петером Вагнером.

Євгеній Єнін відзначив підтримку, яка надається стороною ЄС Генеральній прокуратурі України, та поінформував про триваючі у відомстві реформи і результати роботи прокуратури у протидії організованій злочинності та корупції.

Крім того, заступник Генерального прокурора повідомив європейським колегам про інші, не менш важливі напрями реформування органів прокуратури та зусилля, спрямовані на забезпечення належного розслідування, направлення до суду та постановлення вироків стосовно високопосадовців, причетних до корупційних злочинів, тощо.

Європейська сторона зазначила про активну роботу відомства з указаних питань.

За результатами зустрічі учасники висловили готовність до подальшої співпраці та обміну наявними позитивними результатами.

АНАТОЛІЙ МАТІОС ПРОВІВ ЗУСТРІЧ З КОМІСАРОМ РАДИ ЄВРОПИ З ПРАВ ЛЮДИНИ НІЛЬСОМ МУЙЖНІЄКСОМ

7 квітня 2017 року у Генеральній прокуратурі України відбулася зустріч заступника Генерального прокурора – Головного військового прокурора Анатолія Матіоса з Комісаром Ради Європи з прав людини Нільсом Муйжнієксом.

Головний військовий прокурор подякував Комісару Ради Європи з прав людини за черговий візит та приділену увагу до проблем дотримання прав людини в Україні.

Європейську сторону було поінформовано про створення у структурі Генеральної прокуратури України управління з розслідування злочинів, вчинених на тимчасово окупованих територіях. Це єдиний підрозділ серед правоохоронних органів в Україні, який буде займатися системним збором доказів російської агресії та воєнних злочинів, досудовим розслідуванням та судовим розглядом кримінальних проваджень цієї категорії.

Комісар Ради Європи з прав людини, зі свого боку, висловив вдячність за можливість зустрітися та обговорити ситуацію в окремих районах Донецької та Луганської областей, що перебувають поза контролем уряду України, а також питання жорстокого поводження з населенням у вказаних регіонах, результати роботи щодо розслідування військових злочинів, окрім того, злочинів, вчинених під час Революції гідності, та пов'язаних із подіями в Одесі 2 травня 2014 року.

Нільс Муйжнієкс також подякував за надану вичерпну інформацію та зазначив, що питання порушення прав людини, розслідування військових злочинів, а також злочинів проти людяності перебувають на постійному контролі Комісара Ради Європи.

Сторони засвідчили готовність до подальшого плідного співробітництва.

ДМИТРО СТОРОЖУК ЗУСТРІВСЯ З НАДЗВИЧАЙНИМ І ПОВНОВАЖНИМ ПОСЛОМ РУМУНІЇ КРІСТІАНОМ-ЛЕОНОМ ЦУРКАНУ

12 квітня 2017 року перший заступник Генерального прокурора Дмитро Сторожук провів робочу зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом Румунії Крістіаном-Леонам Цуркану.

Під час зустрічі сторони обговорили можливості співпраці та обміну досвідом у галузі реформування системи прокуратури в обох країнах. Також торкнулися питань щодо налагодження взаємовідносин між Національною академією прокуратури України та Національним інститутом магістратури в Румунії.

Дмитро Сторожук подякував Крістіану-Леону Цуркану за візит та зазначив, що за останні 10 місяців прокуратура активізувала міжнародну співпрацю, зокрема із Генеральною прокуратурою Румунії.

Дмитро Сторожук: Нам необхідно зважати на досвід європейських країн. Це дає можливість не лише перейняти найкращі здобутки в реформуванні правоохоронної системи, але й уникнути помилок, які інші країни вже встигли виправити.

**Крістіан-Леон
Цуркану:**

Румунія – одна із тих країн, яка активно підтримує реформи в Україні і готова надати допомогу у їх імплементації. Нині Румунія – член Європейського Союзу, але, як ви знаєте, ми пройшли досить складний шлях реформування юстиції та правоохоронних органів. Вважаю, що наша співпраця буде плідною не тільки тому, що ми маємо спільну історію та традиції, а й спільне розуміння того, як розв'язувати проблеми.

На завершення Надзвичайний і Повноважний Посол Румунії в Україні Крістіан-Леон Цуркану залишив побажання у Книзі почесних гостей Академії.

ВІДБУВСЯ МІЖНАРОДНИЙ СЕМІНАР «АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ У ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА»

20–21 квітня 2017 року Генеральною прокуратурою України за сприяння проекту Ради Європи «Подальша підтримка кримінальної юстиції в Україні» організовано проведення міжнародного практичного семінару «Актуальні питання діяльності органів прокуратури у галузі міжнародного співробітництва».

Участь у заході взяли прокурори регіональних прокуратур, які відповідають за вказаний напрям роботи, працівники Департаменту міжнародно-правового співробітництва Генеральної прокуратури України, Національної академії прокуратури України та консультанти Ради Європи.

Під час відкриття семінару начальник Департаменту міжнародно-правового співробітництва Євген Пікалов відзначив важливу роль відомства на міжнародно-правовому напрямі з огляду на актуальність розслідування злочинів транснаціонального характеру, насамперед економічної спрямованості, кіберзлочинів, торгівлі людьми тощо.

Під час семінару європейські колеги поділилися власним досвідом співпраці під час кримінального провадження. Зокрема, обговорено практичні питання надання міжнародної правової допомоги при проведенні процесуальних дій, перейняття кримінального провадження, екстрадиції, а також застосування безпосереднього порядку зносин.

Цей захід став послідовним кроком до посилення інституційної спроможності органів прокуратури, спрямованим на підвищення ефективності роботи у міжнародно-правовій сфері відповідно до загальноєвропейських стандартів.

Анжела Стрижевська: АРМІЯ МАЄ СПРАВУ З ВИДИМИМ ВОРОГОМ, А ПРАВООХОРОНЦІ – З НЕВИДИМИМ, ОТЖЕ, МИ ПОВИННІ ДІЯТИ ЕФЕКТИВНО

Заступник Генерального прокурора України Анжела Стрижевська, маючи багаторічний суддівський досвід, швидко здобула авторитет у прокурорському середовищі. Під її зовнішньою тендітністю криється твердий і цілеспрямований характер. Пані Анжела переконує, що почуввається серед колег-чоловіків цілком комфортно і радіє, що, відколи прийшла працювати в Генеральну прокуратуру, відкрила для себе багато нового.

Водночас вона бере участь у конкурсі на заміщення посад суддів Верховного Суду України, пояснюючи це тим, що не любить незавершених справ. Колись принципова позиція та помста Бориса Колеснікова стали на перепоні безстроковому її призначенню суддею.

Про це та багато іншого – в розмові з Анжелою Стрижевською.

– Анжело Анатоліївно, Ви є заступником Генерального прокурора України. Ваші попередниці, жінки на цій посаді, зокрема Ольга Колінко та Тетяна Корнякова, мали майже «чоловічий» характер. Як Ви почуваетесь в кріслі заступника Генпрокурора, наскільки Вам комфортно?

– Як жінка серед чоловіків я почувуюся абсолютно комфортно. Стосовно мого характеру можу сказати, що він нічим не поступається чоловічому. Тому мені цілком зручно працювати в Генеральній прокуратурі України.

– Яким був для Вас перехід із суду в прокуратуру? Адже Ви довгий час працювали суддею. Чи відкрили для себе щось нове про прокуратуру, опинившись усередині?

– У мене особисто дуже змінилася думка про прокуратуру, про завдання, які вона виконує, змінилося бачення обсягу роботи прокурорів. Судді стикаються лише з одним із аспектів діяльності прокурора і, як правило, їхня позиція стосовно прокурорів є негативною. Щоправда, це ставлення останнім часом змінюється, що природно та позитивно. Бо оцінка має формуватися не через особистісне сприйняття прокурора, а через його професійну діяльність.

Коли я потрапила в ГПУ, перше, що мене вразило, – наскільки переважають тут висококваліфіковані, серйозні й порядні люди. Хоча, звісно, не варто робити якихось узагальнень. Це люди, які мають неоціненний досвід роботи, серйозну освіту, глибокі професійні знання. Я дуже вдячна їм, що можу в них багато чого навчитися. Якби я зараз працювала суддею, то оцінювала б прокурора уже за іншими показниками та критеріями. Однак є проблема, що існувала раніше й досі залишається: прокуратура не вміє себе презентувати. За нею тягнеться шлейф скандальних, негативних моментів, про які всі знають, які на сьогодні є певним гальмом; існують декотрі вади у законодавстві; здійснено реформи, які можна було б зробити по-іншому. Але ми рухаємося вперед, і лише в Генеральній прокуратурі я впевнилася, що прокуратура за інтелектуальним потенціалом та професіоналізмом є правоохоронним органом номер один в Україні. А це, відповідно, накладає більшу відповідальність порівняно з іншими.

Анжела Стрижевська у складі делегації Генеральної прокуратури України під час робочого візиту до Республіки Польща, жовтень 2016 року

– Ви зауважили, що прокуратура має проблеми з іміджем. Це передусім пов'язано зі шлейфом корупції. Як виправити ситуацію?

– Абсолютно погоджуюсь із думкою, яку сформулювали задовго до мене: корупції не стало більше, про неї стали більше говорити. Та й відома мудрість твердить: якщо на правду сто разів сказати, що це неправда, то всі будуть думати, що це таки неправда. Приблизно так і відбувається з оцінкою діяльності прокуратури. У нас стало більше корупції? Ні! Чи є ефективними засоби боротьби з нею? На моє переконання, корупцію на найвищому щаблі не можна подолати лише репресивними заходами. Вона долається чи мінімізується виключно економічними важелями. А каральні заходи – лише допоміжні. Сьогодні суспільство захоплюється більше покаранням, хибно вважаючи, що це ефективно впливатиме на зменшення корупції. Наведу приклад: у Китаї за корупцію, зокрема хабарництво, передбачається смертна кара, але від цього корупції менше не стає. Тому треба мінімізувати корупцію, виводячи з тіні економіку, запроваджувати прозорі процедури. Не можна забувати й про те, що корупція є показником для органів влади, куди треба спрямовувати зусилля для її зменшення.

– Прозорість є одним із шляхів покращення іміджу прокуратури та підвищення ефективності її роботи. Передбачалося, що таким інструментом стануть і конкурси із добору кандидатів на посади місцевих прокуратур. Наскільки були ефективними проведені конкурси і що треба врахувати надалі?

– У нас (не лише в прокуратурі) слово «реформа» часто підміняється словом «конкурс». Конкурс – це хороша справа, але він не є єдиною підставою для зайняття особою якоїсь посади. Конкурс лише виявляє, чи може особа працювати на цій чи іншій посаді. Його доцільно проводити під час набору перед спецпідготовкою,

щоб на старті бачити, чи можуть кандидати за рівнем теоретичних знань, професійних навичок працювати на посаді, чи здатні навчитися бути прокурором. Тільки так можна добирати за конкурсом і вчити професії. Конкурси, які проводилися в 2015–2016 роках, продемонстрували, наскільки прокурори, обрані до місцевих прокуратур, були не підготовлені до професії, чимало із них залишили посади за власним бажанням, не проявивши себе в органах прокуратури. Якби процедура була ефективною, ми не мали б таких прогалин. Потрібно на законодавчому рівні врахувати той момент, що конкурс може бути лише рекомендацією та передумовою до навчання професії.

– Який вихід?

– Після 15 квітня запроваджено Перехідні положення Закону України «Про прокуратуру», всеукраїнська конференція працівників прокуратур обирає Раду прокурорів, Кваліфікаційно-дисциплінарну комісію прокурорів (КДКП), яка і буде опікуватися кадровими питаннями. Якщо ж Національна академія прокуратури запрацює як повноцінний орган, то ми зможемо брати за конкурсом туди слухачів, вчити професії, проводити відповідну спеціальну підготовку, а потім КДКП відповідно до вакантних посад, за рейтингом пропонуватиме та розподілятиме на посади прокурорів.

Щодо конкурсів, то з часом ми зрозуміємо, що не можемо одне і те ж танго танцювати протягом доби. Якщо людина має необхідне коло знань, психологічні здібності до професії, то цю людину треба ще навчити безпосередньо прокурорським навикам. Тому для оцінки якості ми будемо запроваджувати нові критерії оцінки роботи прокурора. Думаю, що це буде набагато ефективніше, ніж та система, яка була запропонована та втілювалася до цього.

– Наскільки нам відомо, з новопризначених прокурорів місцевих прокуратур, які пройшли через конкурс, велика кількість уже добровільно звільнилася...

– Те, що людина проявила гарні теоретичні знання, зовсім не означає, що вона буде гарним прокурором. Так само, як і в будь-якій іншій професії. Для того щоб навчитися ремеслу (а суддівська та прокурорська робота – то ремесло, якого треба вчитися), лише знання основ законодавства не є показником гарної професійної підготовки. Потрібні навички роботи, досвід, який приходить із часом. Знання закону досить умовне за наших реалій, адже закони змінюються дуже часто. На сьогодні Радою з питань реформ при Президенті України підготовлено важливі законопроекти, а саме: нові Цивільно-процесуальний кодекс, Господарський процесуальний кодекс адміністративного судочинства. Ці законопроекти подані до Верховної Ради та визначені Президентом України як пріоритетні. Якщо парламент їх розгляне, то реалізовуватимуться зовсім інші процеси та підходи до того, що відбувається нині у цивільній та адміністративній юрисдикції. Ще складніше стане працювати суддям і прокурорам. З'являться нові процесуальні вимоги. Важко нині уявити, як вони виконуватимуть покладені на них обов'язки. Повторюся: дуже важливо знати законодавство. Однак матеріальне право мертве без процесу. А процес можна вивчити лише на практиці, коли станеш його частиною. Якщо ти підтримуєш обвинувачення як прокурор, то повинен мати свою

позицію та усвідомлювати, що ти у всьому цьому дійстві, яке називається судовий розгляд, маєш певну роль, а тому повинен проявити не тільки знання, а й уміти зорієнтуватися в будь-якій ситуації, дуже швидко відповідати на виклики. Це цілий пласт знань, які можна засвоїти лише на практиці. А постійні конкурси – виснажливий, невиправданий, дорогий процес, який забирає купу часу та є по суті констатацією того, що і так відомо: характеристика, виписка з диплома про вищу освіту, автобіографія. Що може додати конкурс? Нічого кардинального.

– Маючи суддівський досвід, будучи науковцем, чи можете всебічно оцінити, наскільки положення чинного профільного закону, в якому визначено функції прокуратури, є оптимальними? Скажімо, точиться дискусія, що звужені законом функції прокуратури треба знов розширити, натомість інші твердять: їх варто ще звужити. Наскільки цей закон про прокуратуру є досконалим?

– Закон України «Про прокуратуру» кореспондується з чинним Кримінальним процесуальним кодексом України. Звичайно, людство не винайшло, а наш парламент і поготів,

ідеального закону, який би задовольняв усіх. Окремі положення Закону України «Про прокуратуру» та КПК України були ухвалені до того, як прийнято Закон України «Про внесення змін до Конституції України щодо правосуддя» від 2 червня 2016 року, положення якого набрали чинності 30 вересня минулого року. Тому відповідно до конституційних новел бажано було б переглянути окремі положення КПК і чинного закону про прокуратуру. Це загальне зауваження, і щодо цих положень уже внесено відповідні законопроекти до Верховної Ради. Сподіваємося, що вони будуть ухвалені. Чи є досконалим Закон України «Про прокуратуру» в частині визначення функцій прокурора? Ні, не є таким. Я, наприклад, погоджуюсь, що загальний нагляд треба було прибрати. Але разом із водою вихлюпнули дитину. Загальний нагляд у формі окремих видів прокурорського нагляду існує у багатьох європейських країнах. Немає жодної, де б прокурор не мав таких функцій. Вони лише по-іншому називаються. Але наголошу: функції прокурорського контролю є. Якщо подивимося на вітчизняну правову традицію, то люди, які не мають можливості самостійно захищати свої права, й надалі звертаються до прокурора, думаючи, що він в їх інтересах зможе змусити щось зробити чиновника. А це право сьогодні прибрати як з КПК, так і з Закону. Передбачалося, що запрацюють центри безоплатної правової допомоги. Однак люди не йдуть у ті центри, бо саме слово «адвокат» для них асоціюється з грошима, а «прокурор» – із наділенням владою та повноваженнями змусити чиновника діяти за законом. Цей момент не враховували, коли повністю знищували прокурорський нагляд. Певною мірою залишили без уваги законні права та інтереси неповнолітніх, які потребували опіки, людей із обмеженими потребами, в інтересах яких прокурор раніше міг пред'являти позов. Це значні прогалини. Як й інша сьогоднішня проблема: є рішення місцевих органів влади, які не може оскаржити прокурор, а коли наступають наслідки рішень, то вже проходять строки давності щодо звернення до суду про порушення прав, в тому числі й права територіальної громади.

Ще варто звернути увагу на болюче питання процесуального керівництва. Згідно із законом від оголошення підозри і до підтримання обвинувачення у суді процесуальний керівник має кілька проваджень (як на досудовому розслідуванні, так і в першій, апеляційній інстанціях), є рішення, які ухвалюються слідчим суддею за обов'язкової участі процесуального керівника. Як правило, вони оскаржуються в апеляційному порядку. У Києві маємо жахливу ситуацію (можливо, в інших регіонах вона трохи легша), коли зриваються засідання через неявку процесуальних керівників. Водночас самі судді в апеляційних судах розуміють, що не тільки процесуальні керівники винуваті у такій ситуації. Наприклад, в апеляції призначений розгляд апеляційної скарги на рішення слідчого судді, а в апеляційному суді розглядається інше провадження (резонансне), таке собі шоу із взяттям під варту публічних осіб. Відповідно переносять строки. Процесуальний керівник витрачає купу часу, щоб потрапити в апеляцію, але засідання переноситься. Для урегулювання цього питання, можливо, доцільним було б, щоб підтриманням апеляційних скарг прокурорів опікувалися прокурори регіональних прокуратур, відряджені до відповідного апеляційного суду. Наша позиція зазнала критики, бо, мовляв, прокурори домовлятимуться із суддями. Насправді прокурору із суддею немає про що домовлятися, окрім законного рішення. Не думаю, що в цьому вбачаються жахливі корупційні ризики. Вони не більші і не менші, ніж інші, які є в роботі прокуратури та суду.

Повернімося до конкурсу. На рядові посади були призначені прокурори, які пройшли конкурс, і сьогодні сформувалася така думка, що вони є розумнішими і за своїх керівників, і навіть за прокурорів Генеральної прокуратури. Кожен, звісно, має право на власну точку зору. Однак я не сприймаю ситуацію, коли на зауваження щодо неправильної кваліфікації наводиться лише один аргумент: я так вважаю, бо пройшов за конкурсом, отже, дуже розумний. Це некоректно. Якщо є питання, вироблені судовою, прокурорською практикою, існують певні орієнтири, як-от постанови пленумів Верховного Суду України, пленумів вищих спеціалізованих судів, то прокурор має брати це до уваги. Треба постійно розвиватися, а не казати, що раз я вивчив абетку, то тепер завжди грамотний. Окрім абетки необхідно читати книжки, робити з прочитаного висновки, давати обґрунтовані оцінки.

– Суспільство є свідком того, що часто виникають конфлікти між Генеральною прокуратурою України та Національним антикорупційним бюро. Ви навіть отримали доручення розібратися в одному з них. У чому причина таких суперечок і як їх подолати?

– Почну з конкретної ситуації, про яку всі говорили, – конфлікт між працівниками ГПУ і НАБУ на вулиці Петлюри у Києві. Досудове розслідування доручено Службі безпеки України, а я є старшим процесуальним керівником разом із іншими процерами із ГПУ та САП. Наразі нікому ще не повідомлено про підозру. Всі аргументи, факти, які мали тоді місце, ретельно оцінені. У цьому провадженні призначено безліч експертиз, проведено певні оперативні заходи для встановлення чи спростування оприлюднених фактів. Насправді мені також хотілося, щоб усе було швидше, але затримка пов'язана з проведенням експертиз та інших процесуальних дій. Це «п'ятихвилинний сюжет», але в ньому дуже багато зайнято людей. Отже, строки розслідування виправдані.

Щодо взаємодії, то увесь конфлікт буде вичерпаний, коли НАБУ ідентифікуватиме себе частиною національної правоох-

ронної системи, разом з іншими правоохоронними органами виконуватиме основне завдання – боротися зі злочинністю. Інакше нічого на краще не зміниться. НАБУ повинно бути не над системою, не поза системою. Не можна у відповідь на кожний прояв суспільно небезпечної поведінки створювати новий правоохоронний орган, який надалі прагнути перетягнути на себе ковдру. Не хочу навіть протиставляти ГПУ і НАБУ. В останньому працюють детективи – у них свої завдання. Також є Спеціалізована антикорупційна прокуратура, яка діє в системі ГПУ і керівник якої є заступником Генерального прокурора. Порівнювати ГПУ і НАБУ некоректно. Чому трапляються конфліктні ситуації? Бо в ГПУ до створення Державного бюро розслідувань збереглися функції слідства. Щойно їх не буде, все зміниться. У ГПУ та НАБУ різні завдання. Тому немає підстав для конфліктів.

Якщо з кожного структурного підрозділу правоохоронних органів робити незалежні органи, то від цього лише страждатимуть громадяни. Ефективність діяльності пов'язана з чіткою структуризацією та ієрархічністю. Захист прав і свобод громадянина має бути пріоритетним у всій структурі державної влади, по всій її вертикалі та горизонталі. Від місцевої прокуратури – до Генеральної. З цього і слід виходити та вибудовувати взаємодію правоохоронних органів. Це наче армія, в якій усі мають діяти узгоджено. Однак, якщо армія має справу з видимим ворогом, то правоохоронці – переважно з невидимим.

– Існує зовнішній атрибут колишньої, «дореформеної» прокуратури: класні чини та форма. Вони залишилися поза чинним Законом України «Про прокуратуру». Чи потрібні ці атрибути? Бо навіть простий народ не дуже сприймає прокурора в цивільному костюмі...

– Я є прихильницею розумного та мудрого підходу до цих питань. Якщо участь прокурора в судовому засіданні є обов'язковою, то він – учасник судового розгляду. В різних країнах це питання по-різному вирі-

шувалося. Наприклад, у Польщі прокурор носить таку ж мантію, як суддя й адвокат, що відрізняється лише кольором манишки. Тобто учасники процесу та всі присутні в залі знають: це – суддя, то – адвокат, то – прокурор.

Те саме стосується і класних чинів. Прокурорам, які на момент ухвалення закону мали чини, вони присвоюються надалі. Ті, хто прийшов після ухвалення закону, чинів не мають. Це абсурдно. Тому я не бачу нічого поганого, щоб у прокурорів був свій табель про ранги. Це було б ще одним чинником у кар'єрному зростанні, самовдосконаленні. Хіба погано? Для цього не потрібно витрачати великі державні кошти. Можна все вирішити у цивілізований спосіб: запровадити якісь елементи одягу або символи, які не потребували б великих витрат.

– Ви читаете лекції в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Напевно, випускники часто питають Вас, куди їм прагнути йти працювати: у суд, прокуратуру, адвокатуру? Що радите?

– Я не даю порад, куди піти працювати. Адже такий студент сам не знає, чого хоче. І відповідальність за свій вибір намагається перекласти на когось іншого. Він має сам визначитися. Я можу лише розповісти, з якими труднощами він стикнеться, якщо піде працювати в суд, розказати, що його чекає, якщо обере професію прокурора. Єдине, не можу нічого сказати про професію адвоката, тому що вона для мене є не зовсім зрозумілою та швидше далекою від мого характеру. В адвокатурі інша система організації роботи. Мабуть, у мене немає адвокатської жилки. Адвокат повинен передусім шукати аргументи на користь і на захист клієнта. А у мене все життя пов'язане з тим, що оцінюю все разом і шукаю якесь виважене, справедливе рішення. Тому мені ближча над усе робота судді.

– А тим, хто хоче працювати в прокуратурі, які застереження даєте?

– Обираючи цю професію, людина має розуміти, що саме вона робитиме в прокуратурі. Бо зазвичай уявлення про прокуратуру умовне, далеке від реальності: з фільмів та книжок, частково з підручників. Наприклад, що таке процесуальне керівництво, не розкажеш на пальцях. Для цього треба «пережити» не одне досудове та судове слідство. Я завжди кажу студентам: «Якщо хочете знайти собі роботу, яка позбавляє вас вихідних, обмежує в часі для проведення з родиною, мати безсонні ночі і купу роботи, то йдіть в прокуратуру». Інших бонусів і преференцій, крім упевненості в тому, що ти щось робиш правильно і виконуєш важливу для суспільства справу, немає. Якщо це для тебе не стимул, то не слід йти сюди.

– У Вас великий суддівський досвід. Чи маєте справу, знакову особисто для Вас, таку, якою пишаєтесь?

– До справ не можна ставитися як до знакових і не знакових. У будь-якій справі суддя повинен приймати законне та справедливе рішення, чого я завжди прагнула. Можу сказати, що навіть у 2002–2004 роках, коли мало суддів могли похвалитися виправдувальними вироками, у мене вони були. Правда, тодішня Генеральна прокуратура України була цим сильно невдоволена: і я мала клопіт, і вони мали зі мною клопіт. Зрештою, незаконні переслідування закінчилися нічим. Хочу сказати, що виправдувальний вирок у разі складніше написати, ніж обвинувальний. Адже в кожному висновку потрібне обґрунтування, чому слід прийняти або відкинути той чи інший доказ. Кожна справа, яку я розглядала, мене чомусь навчила. В одній – навчилася більше розуміти ситуацію, яка пов'язана з вчиненням злочину, з розподілом ролей, в іншій – оцінювати плани після видимої частини злочину: чим би це могло закінчитися? Дуже важливо зрозуміти мотиви вчинення того чи іншого діяння. Чесно зізнаюся: виокремити якусь справу зі своєї судової практики не можу... Всі знакові.

– Багато й понині говорять про Вашу роль у справі очільника «регіоналів» Бориса Колесникова. Ви впевнені, що слід було саме так вчинити, адже потім Ви мали проблеми?

– Справу Бориса Колесникова я не розглядала. Я лише вирішувала питання про обрання запобіжного заходу в межах кримінального провадження. Відомо, що справу відносно Бориса Колесникова закрит Ренат Кузьмін під час ознайомлення з матеріалами справи. Стосовно обрання запобіжного заходу в межах кримінального провадження, то на момент прийняття рішення як щодо обрання, так і щодо строку тримання під вартою, для цього були цілком вагомі підстави. Скажу одразу, що апеляційним судом ці рішення переглядалися достатньо ретельно, і суд не знайшов підстав для скасування рішення. Навіть більше, через багато років ця історія стала предметом прискіпливої уваги, вивчалася процедура ухвалення рішення про визначення запобіжного заходу, однак інституції не знайшли жодних аргументів на користь того, що я могла прийняти таке рішення з порушеннями. Наголошую, що на момент ухвалення рішення були всі підстави для задоволення подання ГПУ, і ці судові рішення не скасовані. Можу сказати, що для європейського суду та національних судів важлива наявність судового рішення щодо винуватості або невинуватості

особи, тобто обвинувальний або виправдувальний вирок. У цій конкретній справі вироку не було, а рішення щодо закриття справи приймала ГПУ.

– Ви берете участь у конкурсі на заміщення посади суддів Верховного Суду України. Тобто зрештою вважаєте себе більше суддею, ніж прокурором? Які мотиви повернутися до суду?

– Повернімося до попереднього запитання. У 2010 році, коли вирішувалося питання у Верховній Раді про призначення мене безстроково на посаду судді Апеляційного суду м. Києва, у парламенті найбільшою фракцією була фракція Партії регіонів, а її лідером – Борис Колесников. Відповідно, у мене не було жодних шансів отримати згоду Верховної Ради. Годі казати про певні порушення процедури, які були в залі. Насправді тоді не існувало навіть процедури оскарження рішення Верховної Ради. Тому присмак невтілення планів, незавершеності роботи залишився. У 2013 році я подала документи до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо призначення на посаду судді безстроково, бо впродовж трьох років після звільнення суддя мав право на безстрокове призначення. А звільнили мене з формулюванням «закінчення терміну, на який була призначена». Мої документи з 2013 року перебували у Вищій кваліфікаційній комісії суддів, аж поки не змінився закон і відпала необхідність в тому, щоб комісія рекомендувала Верховній Раді мою кандидатуру на призначення. Коли ж був оголошений конкурс на призначення у Верховний Суд України, я вирішила скористатися цим. Для того щоб не кидати на півдорозі розпочату справу. Мені подобається досягати результату у будь-якій справі.

Отож, беру участь у конкурсі до Верховного Суду України, хоча його функції, компетенція, організація роботи наразі не врегульовані. Адже коли припинять роботу всі інші спеціалізовані суди, велика кількість справ, яка перебуває у провадженні цих вищих судів, перейде до Верховного Суду. Тридцятьом суддям палати буде дуже важко розглянути таку кількість справ. Утім, законодавець не передбачив жодних пересторог чи перехідних періодів, для вирішення цього. Тобто є деяка невизначеність. Крім того, Верховний Суд України ухвалює рішення колегіально. Це не так складно для мене, але з огляду на власний досвід я звикла нести відповідальність за свої рішення. Коли суддя ухвалює рішення одноособово, то в нього, з одного боку, більше можливостей реалізувати свої професійні знання, а з другого – надзвичайно велика особиста відповідальність за ці рішення. При колективному вирішенні «притуплюється» персоніфікована, індивідуальна відповідальність.

– Ви сказали, що любите подивитися на результат розпочатих Вами справ. Який результат хочете бачити від роботи в Генеральній прокуратурі на посаді заступника її керівника?

– Я прийшла в ГПУ начальником управління реформ і забезпечення якості роботи. Це було управління, утворене за ініціативою заступника Генпрокурора Давида Сакварелідзе. Він доклав багато зусиль, щоб створити цей підрозділ. Щоправда, на момент створення не змогли затвердити жодного положення про управління. Це сталося лише наприкінці минулого року, тоді ж була визначена структура. Вважаю, що я особисто поставила крапку в юридичному створенні підрозділу. Управління гарно показало себе в організації конкурсів, наразі такої функції у нього немає. Нарешті працівники управління аналізуватимуть положення національного законодавства та законодавства інших країн з метою визначення пріоритетів оцінки якості прокурорів, шляхів підвищення ефективності, оптимізації прокурорської діяльності. Нам треба не винаходити реформи, а брати краще зі світового досвіду, що й роблять колеги, співпрацюючи з європейськими місіями та організаціями. Думаю, що управління має хорошу перспективу, але навіть його назва передбачає, що воно не буде вічним. Адже реформи мають свій початок і кінець. Будемо сподіватися, що завершення реформування прокуратури пройде успішно. А те, що буде створено внаслідок реформ, буде життєздатним. КДКП після створення опікуватиметься кадровими питаннями, а управління реформ матиме більш стратегічні плани. Зараз перед ним поставлене завдання – дослідити світовий досвід щодо ефективності роботи прокурорів. Їм необхідно з'ясувати, яка кількість населення співвідноситься з прокурорськими кадрами. Цим ніхто раніше не займався. Ми запроваджуємо аудит системи, що дасть можливість оптимізувати систему, визначити, яка кількість прокурорів потрібна Україні, щоб робота була ефективною. Всі ж погодяться, наприклад, що в Харкові необхідна одна кількість прокурорів, а в Чернівцях – інша. У нас кожна область має свою специфіку. Зараз ми виходимо на пілотний проект в Харківській і Львівській областях щодо аудиту системи. Це дасть можливість розробити відповідні методики оптимізації роботи прокуратури. Це важлива, хоч і невидима для багатьох справа. Якщо я зміню місце роботи з огляду на різні обставини, то Генеральна прокуратура без мене не пропаде і, сподіваюся, ефективно виконуватиме покладені на неї функції. Той, хто прийде після нас, так само буде гідно працювати, бо ми не є незамінними персонажами, але вже заклали певний вектор розвитку системи. Цим я задоволена.

Перебування в ГПУ дало мені можливість навчитися багатьом речам. Повірте, в жодному місці не можна знайти одночасно стільки високопрофесійних працівників, як у прокуратурі. Тому я вдячна долі, що маю змогу тут працювати.

Спілкувалися: **Лариса Сарган,**
Юрій Дорошенко

Члени наукової ради та редакційної колегії журналу
«Вісник прокуратури» у квітневому номері,
присвяченому жінкам, які працюють у прокуратурі,
вітають з днем народження заступника Генерального
прокурора України, члена редакційної колегії журналу
Стрижевську Анжелу Анатоліївну
та прес-секретаря Генерального прокурора України,
головного редактора цього видання
Сарган Ларису Миколаївну

*З днем народження,
нашій шановній жінки!*

*Бажаємо вам міцного здоров'я,
невичерпної енергії, зваженості
та мудрості.*

*Нехай кожен день життя приносить
радість і натхнення, любов та повагу,
розуміння і підтримку родини й друзів.*

*Успіху вам і процвітання у справах,
життєдайної наснаги
та прихильності долі!*

Галина Зарівна: ЗАВДЯКИ ПРОКУРАТУРІ У ТЕРНОПОЛІ ЗБЕРЕЖЕНА ОДНА ІЗ УЛЮБЛЕНИХ ЗОН ВІДПОЧИНКУ МІСТЯН

Довідково: Галина Зарівна у прокуратурі працює вже понад 18 років, упродовж семи з яких – на керівних посадах: була заступником прокурора міста Тернополя, з 2015 року є заступником керівника Тернопільської місцевої прокуратури. Любить подорожувати та відкривати для себе нове у краєвидах, країнах, людях. Захоплюється поезією, зокрема творчістю неперевершеної Ліни Костенко. Вважає, що успішними стають наполегливі та ті, хто прагне самовдосконалення.

Фах юриста обрала, бо впевнена, що сила Закону завжди перемагає над бажанням його обійти. Загострене почуття справедливості сьогодні втілює у позовній діяльності на користь держави та громади, керуючи відповідним напрямом роботи Тернопільської місцевої прокуратури.

На сторінках журналу Галина Зарівна ділиться основними здобутками на професійній ниві.

Парк «Загребелля» залишатиметься зоною відпочинку

Тернопільська місцева прокуратура пред'явила позов в інтересах держави до Тернопільської міської ради, ТзОВ «Бодмін-Україна» про визнання незаконним та скасування рішення Тернопільської міської ради від 30 вересня 2011 року № 6/14/55, визнання недійсним договору купівлі-продажу, скасування державного акта на право власності на землю. Предметом позову стала земельна ділянка площею 4,2736 га за адресою: м. Тернопіль, вул. Чумацька, 5а, що була придбана ТзОВ «Бодмін-Україна» «на підставі незаконного рішення міськради». Також ставились вимоги визнати недійсним договір купівлі-продажу зазначеної земельної ділянки та застосувати двосторонню реституцію – зобов'язання юридичної особи повернути Тернопільській місь-

кій раді земельну ділянку, а Тернопільську міську раду відповідно повернути кошти, сплачені за її придбання.

Матеріали для пред'явлення позову були зібрані та виділені з кримінального провадження. Відповідачами виступали не прості суб'єкти господарювання, а, зокрема, київська фірма з доволі великим, у тому числі іноземним капіталом. Пред'явлення позову потребувало значних зусиль з огляду на спротив різних сторін процесу. Окрім того, на час пред'явлення цього позову неоднозначною була й судова практика в таких категоріях позовів.

Отож, у провадженні слідчого відділу прокуратури Тернопільської області у 2014 році перебувало кримінальне провадження за фактом службового підроблення службовцями управління Держкомзему у місті Тернополі офіційних документів. У межах цього провадження слідчими було встановлено факт, що начальником управління Держкомзему у місті Тернополі до довідки про кількісні та якісні характеристики земельної ділянки були внесені недостовірні відомості щодо частини земельної ділянки, яка підлягала продажу, зазначено про віднесення її до категорії земель загального користування, а не до земель лісгосподарського призначення. Під час досудового розслідування було виявлено факт продажу цієї земельної ділянки товариству з обмеженою відповідальністю «Бодмін-Україна», частина якої належала до земель рекреаційного призначення та входила до регіонального ландшафтного парку «Загребелля».

До речі, парк «Загребелля» – одне з улюблених місць відпочинку тернополян, і тому жителі обласного центру дуже негативно ставляться до спроби якось зменшити відпочинкову зону.

В процесі проведення перевірки під час представницької діяльності прокуратура міста Тернополя з'ясовувала, чи дійсно частина земельної ділянки належить до земель регіонального ландшафтного парку «Загребелля», відповідно витребовувались дані від Тернопільського обласного управління лісового та мисливського господарства, Департаменту екології та природних ресурсів Тернопільської облдержадміністрації, підприємства, яке обслуговує регіональний парк «Загребелля». Факт, що частина переданої у власність товариству земельної ділянки є частиною регіонального ландшафтного парку, входить до складу природньо-заповідного фонду, був підтверджений. Ми отримали інформацію, що згоду на вилучення частини регіонального ландшафтного парку «Загребелля» ніхто не давав, тобто жодного рішення Кабінетом Міністрів України про вилучення частини земельної ділянки з постійного користування лісгосподарською підприємства не приймалось.

На підставі зібраних у сукупності доказів прокуратурою було пред'явлено позов. Далі був суд. Суд першої інстанції, на жаль, ухвалив рішення не на користь прокуратури: у задоволенні позовних вимог судом було відмовлено. Але ми не опускали руки. За результатами розгляду апеляційної скарги прокуратури Львівським апеляційним господарським судом рішення суду першої інстанції було скасовано та задоволено позовні вимоги прокуратури у повному обсязі. Приємно, що за результатами касаційного оскарження Вищим господарським судом України рішення суду апеляційної інстанції залишено в силі. В 2017 році це рішення звернуто до виконання. Земельну ділянку повернуто у комунальну власність. Отже, прокуратура запобігла незаконному відчуженню земель природоохоронного призначення.

Прокуратура довела у суді незаконність окремих інвестиційних угод

Одним із позитивних здобутків прокуратури міста Тернополя, а потім і Тернопільської місцевої прокуратури є запровадження практики пред'явлення позовних заяв про визнання недійсними інвестиційних договорів, які укладались Тернопільською міською радою чи комунальними підприємствами та суб'єктами господарювання. Саме до них довгий час була прикута увага громадськості міста, бо посеред Тернополя почали як гриби після дощу з'являтися нові об'єкти, зведення яких викликало обурення у значної частини населення. Схема дуже проста: суб'єкт господарювання – комунальне підприємство отримує земельну ділянку без проведення аукціону в користування, а надалі, не маючи господарської можливості будувати якийсь об'єкт, укладає інвестугоду із суб'єктами господарювання на забудову певного об'єкта, наприклад, станції техобслуговування, іншого нежитлового приміщення тощо, і за умовами договору по завершенні будівництва весь об'єкт переходить у власність інвестора. Таким хитрим способом оминається процес продажу земельної ділянки на аукціоні. Відповідно до чинного Земельного кодексу України і Закону України «Про оренду землі» суб'єкт господарювання може отримати земельну ділянку на праві оренди із земель державної або комунальної власності виключно за результатами проведення земельних торгів. Натомість

комунальні підприємства звільнені від проведення такої процедури і можуть отримати землю через її передачу в постійне користування.

Ми детально опрацьовували різну судову практику, проте наполягли на зверненні з позовом саме у такому форматі, як зазначено вище, і можемо констатувати, що позиція судових інстанцій тепер стала такою ж, як і прокурорська. Суди підтверджують нашу думку про те, що ці договори є недійсними, оскільки вони укладаються з порушенням законів України «Про інвестиційну діяльність», «Про регулювання містобудівної діяльності», Земельного та Цивільного кодексів України.

У 2016 році було пред'явлено перший позов, що стосувався забудови Привокзального майдану у Тернополі, за результатами розгляду якого судом першої інстанції в задоволенні позову було відмовлено. Проте за наслідками апеляційного оскарження Львівським апеляційним господарським судом було скасоване рішення суду першої інстанції й позовні вимоги прокуратури задоволено. За результатами касаційного оскарження постанова апеляційної інстанції залишена в силі.

Також у 2016 році розглянута і вже підтримана судом першої інстанції позовна заява про визнання недійсним інвестиційного договору на забудову вулиці Чубинського у місті Тернополі.

На цей час у провадженні господарського суду Тернопільської області знаходиться позов прокуратури з аналогічних підстав – позовна заява прокурора про визнання недійсним інвестиційного договору. Однак Тернопільською міською радою укладено вже додаткові угоди, тому ми дочекаємось позиції суду стосовно цього спору і будемо вирішувати питання про доцільність пред'явлення нових позовів із цих питань.

Міська рада прописала вже зовсім інші умови, ніж у первинних інвестиційних угодах: як прокурор шукає шляхи і способи, щоб довести незаконність таких угод, так і органи, що укладають сумнівні угоди, намагаються «удосконалити» свої вчинки та додатково «обгрунтовувати» свою позицію. І тільки судова інстанція остаточно визначить, на чиєму боці правда у цій ситуації. Слово за судом!

Марина Яловенко: Я ЛЮБЛЮ ТЕ, ЩО РОБЛЮ, І РОБЛЮ ТЕ, ЩО ЛЮБЛЮ

Того дня, коли ми записували це інтерв'ю, минало рівно 19 років відтоді, як підписано наказ про зарахування на роботу до органів прокуратури випускниці Харківського юридичного університету. І ось позаду – кілька посад, сотні цікавих і складних життєвих і професійних ситуацій.

Знайомтеся: Марина Віталіївна Яловенко, старший радник юстиції, начальник відділу нагляду за додержанням законів територіальними органами поліції при провадженні досудового розслідування та підтриманням державного обвинувачення Прокуратури Харківської області.

– Марино Віталіївно, наскільки я знаю, із 19 років у прокуратурі Ви майже весь час працювали на напрямі нагляду за міліцією, потім – нагляду у кримінальному провадженні. Розкажіть трохи про свій професійний шлях.

– Починала помічником прокурора в прокуратурі Кіровоградського району Кіровоградської області. Близько місяця попрацювала на напрямі загального нагляду, а потім мені запропонували працювати на так званому нагляді за міліцією. І відтоді – міліцейський нагляд, слідство.

Рік була слідчим прокуратури, ще коли органи прокуратури розслідували вбивства. Кілька років була в декретній відпустці. А все інше – міліцейський нагляд.

– За весь цей час не було бажання змінити спеціалізацію?

– Було, звичайно. Колись мене захоплювала неосяжність загального нагляду. Адже при міліцейському нагляді керуєшся лише Кримінальним і Кримінальним процесуальним кодексами України, а при загальному нагляді – усіма можливими законами, це цілий «космос». Проте кілька разів, ще коли працювала в районній прокуратурі, я брала участь у

загальнонаглядових перевірках і зрозуміла, що перевірка без кримінальної справи мені не цікава. Дуже люблю міліцейський нагляд, мені подобаються Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси.

– Отже, з професійним призначенням визначилися. Чим займаєтеся зараз? Які основні цілі та завдання вашого відділу?

– Відділ наглядовий, і наше глобальне завдання – забезпечення законності у кримінальних провадженнях, які розслідують слідчі територіальних органів поліції.

Робочий процес у нашому відділі організований таким чином: із 19 чоловік у відділі 11 – це зональні прокурори (за кількістю місцевих прокуратур). Їх завдання – порядок на території.

Зазвичай ранок зонального прокурора починається з того, що він читає зведення, аналізує інформацію про те, що відбувається на території і чи є якісь резонансні події, спірні моменти у кваліфікаціях тощо. Далі триває робота з прокурорами в місцевих прокуратурах, моніторинг ЄРДР.

Крім того, зональний прокурор стежить за процесуальними стадіями дотримання законності: дотриманням термінів розслідування, своєчасністю обрання запобіжного заходу, направлення обвинувальних актів до суду, правильністю укладання угод, дотриманням конституційних прав громадян. Тобто він всі стадії процесу відслідковує.

– *Скарги теж розглядають зональні?*

Так, розгляд скарг – це дуже важливий напрям роботи. Скарг від учасників процесу, на жаль, дуже багато. У минулому році відділ розглянув 3763 скарги. Фактично кожна друга скарга вимагає вивчення кримінального провадження. Від зональних я очікую, по-перше, об'єктивної оцінки якості розслідування та вжиття конкретних заходів для усунення порушень, по-друге, створення «живого» зв'язку із заявником, безпосереднього роз'яснення йому тих чи інших процесуальних ситуацій. Досвід свідчить, що десятихвилинна розмова більш корисна, ніж тривале листування. Тому це дуже суттєвий пласт роботи для працівників мого відділу.

Не можна забувати і про розгляд скарг у судах. За минулий рік мої колеги брали участь у судових розглядах скарг на бездіяльність слідчих та прокурорів майже 80 разів.

Уже за перший квартал цього року відділ розглянув 756 звернень, з них 71 – від народних депутатів України.

– *Які завдання виконують інші працівники?*

– Інші – це так звані темовики. Тобто прокурори, які не закріплені за конкретною територією, а займаються узагальненнями, вивченням різних напрямів у цілому по області.

Наприклад, додержання законності під час розслідування злочинів,

пов'язаних із невиплатою зарплати, – один із пріоритетів у нашій роботі. За однією із співробітниць нашого відділу закріплено напрям нагляду за якістю розслідування цих кримінальних проваджень. Вона здійснює моніторинг, спілкується безпосередньо з процесуальними керівниками та слідчими, які розслідують ці справи. Якщо треба, допомагає методично.

З-поміж інших пріоритетних напрямів – земля, бюджет, лісове господарство, медицина та корупція як окрема величезна ділянка роботи.

Також є темовик, за яким безпосередньо закріплено напрям дотримання конституційних прав. Він перевіряє законність закриття кримінальних проваджень щодо підозрюваних, які вже померли, або коли існує відмова потерпілих від обвинувачення.

Є співробітник, який вивчає всі виправдувальні вироки, відмови від обвинувачення, припинення справ за недоведеністю вини. Основна задача в цьому разі – об'єктивно розібратися в причинах незаконного притягнення особи до кримінальної відповідальності та зробити так, щоб помилки слідчих чи прокурорів більше не повторювалися.

За 2016 рік у відділі ми вивчили понад 4200 кримінальних проваджень. Якщо розділити кількість цих проваджень на кількість працівників та робочих днів, то вийде одне провадження на день. За результатами цієї роботи майже у 200 провадженнях скасовано постанови про закриття, процесуальним керівникам в райони направлено 368 листів рекомендаційного характеру.

Крім того, відділ проводить тематичні вивчення та перевірки організації виконання вимог наказів Генерального прокурора. Під час виїздів вивчено понад 2,5 тисячі матеріалів кримінальних проваджень. Також наша задача – навчання процесуальних керівників, їх професійний розвиток.

– *Шалені цифри й надмірні обсяги роботи. Як оцінюєте результат? Що вважаєте позитивом?*

– У розгляді заяв результатом є реальне вирішення конкретного питання заявника, відновлення порушеного права, отримання справедливого вироку, розкриття злочину. Візуєш, припустимо, відповідь на скаргу й розумієш, що людині стало краще: злочинця арештували або потерпілому повернули майно.

Під час вивчення кримінальних проваджень в порядку нагляду – це законний вирок. Як правило, до нас із приємним не ходять, тому ми частіше маємо справу із незаконними рішеннями, різного роду порушеннями вимог закону, неправильною кваліфікацією злочинів, ігноруванням прав потерпілих. У цьому разі наше завдання полягає у тому, щоб максимально оперативно усунути ці порушення та відреагувати на них.

– *Зараз говорять, що суттєво зріс рівень злочинності – крадіжки, грабежі. Чи так це?*

– Якщо орієнтуватися на дані статистики, то в цьому році маємо динаміку на зниження рівня крадіжок, розбоїв, грабежів, шахрайств. Це відомості за три місяці 2017 року. Але навіть один злочин – це вже погано. Мене навчали, що найкращою профілактикою злочинності є обвинувальний вирок. Тому, незважаючи на кількість правопорушень, прокурори націлені на те, щоб у межах своїх повноважень вживати заходи для розкриття злочинів, встановлення осіб та направлення до суду щодо них обвинувальних

актів. У жодному разі робота прокурора не може залежати від динаміки злочинності.

– Є ще один напрям. Назвимо його «створенням єдиної позиції» – конкретне «читання» КПК України, конкретна кваліфікація тощо. На жаль, у нас закони не завжди можна «читати» однозначно. Як відбувається вироблення оцієї єдиної позиції на практиці?

– З цього питання дискутували вчора вдома. Мої старші діти – студенти юридичної академії. Іноді вони мене запитують, просять допомогти із завданнями, я їм раджу практичні підходи, через що вони отримують «двійки». Мені складно зрозуміти, чому так відбувається. Здавалося б, я вчилася в цьому ж університеті, кримінальне право не змінилося, у нас один і той самий кодекс. Але чомусь інколи не збігаються позиції практиків і викладачів.

Правильне застосування закону – це одна з формул успіху дотримання законності в цілому. Кожен злочин відрізняється від іншого. І для того, щоб визначити ту чи іншу кваліфікацію, потрібно розглянути ситуацію з різних боків та враховувати дані, які відображені у процесуальних документах. Позицію, єдину для всіх, як і критерії оцінки загалом для органів прокуратури, ми висловлюємо в листах. Лише за минулий рік ми підготували їх 17. Також говоримо про це на нарадах. Контактуюмо з прокурорами. Дуже приємно, коли прокурори місцевих прокуратур звертаються за консультаціями, адже тут в апараті ми не завжди бачимо ті проблеми, з якими стикаються на місцях. Хочеться бути корисним.

– Про роботу Ви можете говорити довго й безупинно. А що поза роботою?

– Сім'я, прекрасний хаскі, хобі, друзі, книжки, Facebook. Собака – блакитно-окий красень, без якого вже складно уявити нашу сім'ю.

Не можна весь час бути на роботі – потрібно відволікатися. Тому, напевно, маю багато хобі. Останнє моє найяскравіше захоплення, яке переросло у процес навчання, – це практична психологія, точніше гештальт-терапія. Для мене це неймовірно цікаво. На жаль, бракує часу на те, щоб читати спеціалізовану

літературу, практикувати. Але пізнання мистецтва контакту з людьми мене не перестає захоплювати. А ще люди гарні навколо надихають.

Багато часу я проводжу у спілкуванні з колегами, особливо у Facebook. Ви навіть не уявляєте, які цікаві люди – прокурори! Ерудовані, з масою цікавих захоплень, розумні, щирі, віддані справі.

Років із п'ять тому сіла за кермо. Стрес знімаю виключно за кермом. Дорога, музика – і вперед. Маю і суто жіночі захоплення: вмю і люблю вишивати. Спробувала і хрестиком, і бісером, зараз опанувала алмазну вишивку.

Я не люблю чогось не знати – ось моя біда. Інтернет рятує, та й на полицях – довідники, безліч книжок.

Дуже люблю читати. Читаю скрізь. У мене одна книжка – в машині, одна – в телефоні, одна – біля ліжка, ще є на кухні, три – в кабінеті на столі, а ще безліч – у запасі на майбутнє.

– А на ніч що зараз читаете?

– «Мистецтво системного мислення» – книжка, як на мене, унікальна. Ти її відкриваєш на будь-якій сторінці й розумієш, про що це і що треба робити.

Сімейною книжкою у нас зараз є «Злочин та кара» Ф. Достоєвського: її читають одразу троє дітей, тому довелося перечитати. І ось що цікаво: в 14, 18, 20 і 40 років ця книжка сприймається зовсім по-різному. Коли її читають представники різного віку і різних поглядів, то кожен звертає увагу на якісь особливі речі й робить свої висновки. І коли за чаєм обговорюємо книгу, думки у всіх членів сім'ї абсолютно різні.

– Про членів сім'ї... Як Ви поєднуєте роль мамі чотирьох дітей та старшого радника юстиції прокуратури?

– Складно відповісти. Мені дуже пощастило з дітьми. Вони мене розуміють та підтримують. Від цього у мене виникає ще більше планів та ідей – як щодо роботи, так і стосовно сім'ї. Мене часто запитують, як я справляюся із чотирма? А я не розумію, як не справлятися? Які варіанти? Я люблю дітей – вони у мене є. Я люблю небо – я на нього дивлюся. Я люблю роботу – я її виконую. Я люблю Харків – я тут живу. Напевно, це основне моє правило: я люблю те, що роблю, і роблю те, що люблю.

Інтерв'ю: Віта Дубовик
Фото із особистого архіву Марини Яловенко

ЖІНОЧНІСТЬ НА ВАРТІ ЗАКОНУ

Мабуть, не багато працівників прокуратури можуть сказати, що віддали роботі на благо держави понад 50 років.

Людмила Максимівна Коздоба, шанована жінка, в очах якої – багатолітня мудрість, також не хвалиться своїм стажем. Хоча роботі в органах прокуратури Одещини вона віддала все своє життя і ще два роки тому впевнено брала участь від прокуратури у розгляді справ апеляційним судом.

Людмила Максимівна Коздоба народилася у с. Новокрасно-му на Миколаївщині. У 1956 році закінчила юридичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка.

Восени 1960 року її призначено слідчим, а згодом – старшим слідчим Снятинського райвідділу міліції Івано-Франківської області.

В Одеську область Людмила Максимівна приїхала у 1963 році разом із родиною та влаштувалася слідчим прокуратури Тарутинського району.

За тринадцять років роботи в районному осередку неодноразово виконувала обов'язки прокурора району.

У березні 1977 року Людмилу Коздобу призначили на посаду прокурора відділу нагляду за розглядом кримінальних справ у судах прокуратури області.

Понад п'ятдесят років ця мудра жінка чесно і відповідально працювала в органах прокуратури. На довгому та нелегкому трудовому шляху Людмили Максимівни трапилося багато цікавих і водночас складних кримінальних справ: за обвинуваченням колишнього голови Сергієвської селищної ради, банди Марієнчука тощо.

Людмила Коздоба – учасник Другої світової війни, старший радник юстиції, почесний працівник прокуратури України, нагороджена нагрудними знаками «Ветеран прокуратури України», «Подяка за довготривалу бездоганну службу в органах прокуратури», «Подяка за сумлінну службу в органах прокуратури» і ступеня, має почесне звання заслуженого юриста України.

Зараз вона на пенсії. У неї двоє дорослих синів та сім онуків.

Ще працюючи в апараті прокуратури області у 2000 році, Люд-

мила Коздоба познайомилася з молодим прокурором Оленою Негановою, щойно переведеною з м. Первомайська Миколаївської області на роботу до Одеси. Можливо, через різницю у віці спочатку дружба не склалася, однак потім Людмила Максимівна як корифей органів прокуратури та мудра жінка розгледіла в Олені подібні риси характеру: таке ж критичне, вимогливе ставлення до себе та принципову позицію щодо боротьби зі злочинністю. Так зав'язалася міцна дружба тривалістю у 17 років.

Олена Неганова вважає, що їй пощастило працювати разом з такою людиною та переймати багатолітній досвід, адже й сама вона вже майже 20 років працює на напрямі підтримання державного обвинувачення у суді.

Безумовно, специфіка цієї роботи вимагає врахування психологічного фактора, адже кожен прокурор певним чином впливає на подальшу долю людини. Саме чітке розмежування для себе ролей державного обвинувача та стороннього спостерігача дає можливість максимально об'єктивно ставитися як до потерпілих, так і обвинувачених, а саме – з позиції неухильного додержання Закону.

За таку незмінну, часом жорстку позицію Олену Неганову поважають у колективі та усій юридичній спільноті.

У 2011 році О. Неганову викликають на стажування до Генеральної прокуратури України та пропонують роботу у Головному управлінні підтримання державного обвинувачення ГПУ. Працюючи в управлінні, прокурор узяла участь у розробленні зауважень для змін окремих положень застосування інститутів Кримінально-процесуального кодексу України відповідно до листів Вищого спеціалізованого суду України. Також Олена Євгенівна разом з іншими колегами займалася розробленням методичних рекомендацій із розслідування справ про легалізацію доходів.

З перших днів роботи в прокуратурі Одеської області О. Негановій доручено підтримувати державне обвинувачення у справі про вбивство члена злочинної організації на прізвище Чечен. Чоловіка у 2011 році розстріляли з двох автоматів Калашникова. Тоді окрім члена злочинного угруповання найманці убили хлопця – випадкового перехожого.

Під час судового розгляду Олена Неганова, щоб спростувати версію підсудних про загибель перехожого від кулі міліціонерів, які відповідно до закону здійснювали захист Чечена, виїжджала на місце злочину, склала додаткову схему та переконала суд в обґрунтованості обвинувачення підсудних у подвійному вбивстві. Кожен із них був засуджений довічно.

Попри погрози убивства молодий державний обвинувач із Одеси брала участь у розгляді цієї справи і Верховним Судом України, який залишив вирок суду без змін.

За участю Олени Євгенівни у 2008 році Приморським райсудом м. Одеси до 10 років позбавлення волі з конфіскацією дорогих автомобілів, будинку і квартири в елітних районах Одеси засуджено двох керівників державного підприємства, які за рахунок бюджетних коштів збагатили приватне підприємство.

Із 2014 по 2015 роки О. Неганова разом із слідчим Управління Служби безпеки України в області контролювали діяльність організованої групи, яка удавала, що займається крюїнгом та тривалий час ошукувала моряків. Під час розслідування потерпілими у справі ви-

знано понад 500 моряків зі всієї України. Тоді Олена Неганова витребувала з органів внутрішніх справ м. Одеси та об'єднала майже 100 кримінальних справ. На лаві підсудних опинилися чотири члени злочинної групи, трьох із яких уже засуджено.

Олена Неганова – єдина жінка у відділі нагляду за додержанням законів органами Служби безпеки України та Державної прикордонної служби. Часом морально буває складно, однак вона щодня йде до суду підтримувати обвинувачення проти підозрюваних у сепаратизмі, тероризмі, причетних до контрабанди особливо небезпечних наркотиків?

Так, у 2016 році вироком Приморського суду, ухваленого за участю Олени Неганової, до максимально можливих згідно із законом 8 років позбавлення волі з конфіскацією квартири, коштів і машини засуджено чоловіка, який у змові з іншими організував перевезення 600 кг кокаїну з Болівії до України.

Зараз Олена Неганова підтримує обвинувачення стосовно трьох осіб, які у 2015 році за винагороду виготовили вибухівку та мали ввести її в дію на Одеському міжнародному автовокзалі. Під контролем УСБУ та за процесуального керівництва прокурора зафіксовано готування та плани щодо спричинення максимальної кількості жертв від вибуху. На виїзді до автовокзалу терористів затримали правоохоронці.

За аналогічних обставин завдяки завчасному виявленню терористичної діяльності викрито групу терористів під час їх виїзду для закладення вибухівки під залізничним мостом у Комінтернівському районі м. Одеси. Терористи планували підірвати міст, коли по ньому їхатиме пасажирський поїзд.

Окрім того, прокуратура спільно з УСБУ викрили ще одне угруповання, яке готувало вибухи в Одеській облдержадміністрації. Наступним об'єктом цієї групи мав стати пологовий будинок: зловмисники планували отримати значну матеріальну винагороду за смерть немовлят.

За період роботи у відділі прокуратури Одещини Олена Неганова керувала розслідуванням у понад 100 кримінальних провадженнях, 20 з яких – щодо 30 осіб – направлено з обвинувальними актами до суду. Переважна більшість цих проваджень стосується особливо тяжких злочинів, вчинених у групі, які пов'язані із посяганням на територіальну цілісність України, непорушність державних кордонів, тероризм, контрабанду наркотичних засобів.

Віддаючи практично весь час прокуратурі, Олені Негановій вдається балансувати між роботою та домом. Вона виховала достойне молодше покоління – донька Юлія, будучи юристом, як і мама, обрала шлях адвоката й активно практикує. Досягненнями своєї доньки Олена Євгенівна дуже пишається.

У Людмили Коздоби Олена Неганова навчилася принциповості, відповідальному ставленню до роботи, послідовному відстоюванню прокурорської позиції у суді. Кожен свій день, проведений у прокуратурі, у судовому засіданні, Олена Євгенівна вважає безцінним досвідом і каже, що завжди приємно приходиться туди, де тебе поважають і до твоєї думки прислуховуються.

Незважаючи на те, що прокурорська робота пов'язана зі стресом та постійним моральним вибором, бути прокурором для кожного співробітника – це честь, обов'язок та внесок в одну велику спільну справу – утвердження законності та правопорядку.

Інформація: Інна Верба, прес-секретар Прокуратури Одеської області

КВАЛІФІКОВАНА ПОРАДА ПРИ ПОДАННІ ЗВЕРНЕННЯ – ЗАПОРУКА ЙОГО ЕФЕКТИВНОГО ВИРІШЕННЯ

Із травня 2012 року відділ організації прийому громадян, розгляду звернень і запитів Прокуратури Вінницької області очолює професіонал своєї справи – мудра, високоєрудована, елегантна й водночас надзвичайно вольова й справедлива жінка – старший радник юстиції Віта Вакар. Зауважимо, що за час незалежності в історії прокуратури області жінка обіймає цю посаду вперше.

Віта Вакар в органах прокуратури працює з 1998 року. Трудовий шлях розпочала з посади помічника прокурора Піщанського району Вінницької області, згодом працювала старшим помічником прокурора цього ж району, заступником прокурора Замостянського району м. Вінниці, у період з 2007 по 2012 роки очолювала прокуратуру Тиврівського району Вінницької області.

Імідж прокуратури складається з першого враження відвідувачів від роботи, приємного та щирого погляду людей, які їх зустрічають, уміють вислухати та надати слушну пораду.

Однією із важливих складових забезпечення законності та дисципліни в державному управлінні є право громадян на звернення до державних органів влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, громадських об'єднань та засобів масової інформації. Через звернення громадян втілюється один із конституційних принципів – участь громадян в управлінні державними та громадськими справами. Звернення є також основною формою контролю за законністю діяльності органів влади й управління, забезпечення прав і свобод людини.

Відділ з питань організації прийому громадян, розгляду звернень і запитів Прокуратури Вінницької області, який останніх п'ять років очолює старший радник юстиції Віта Вакар, є обличчям прокуратури області.

Ця тендітна жінка, яка свого часу була прокурором району, запровадила низку організаційних і практичних заходів, спрямованих на забезпечення надання кваліфікованої правової допомоги громадянам. До кожної людини, яка звертається до прокуратури, Віта Вакар підходить індивідуально, толерантно, вміє вислухати, надати фахову допомогу. Погодьтеся, саме завдяки такому спілкуванню формується подальша думка про органи прокуратури. Адже слово «прокурор» з латині перекладається «той, що дбає».

Гасло прокуратури – Закон і Справедливість.

Закон не завжди є справедливостю, як і окремо сама по собі справедливостю – не завжди закон. Прокурори своє завдання вбачають у тому, щоб ці два поняття працювали у тандемі й були одним цілим. Результат такої роботи і відповідно довіра суспільства до прокуратури вже є. Про це свідчать подяки, які надходять від громадян на адресу відділу з питань організації прийому громадян, розгляду звернень і запитів Прокуратури Вінницької області.

Зокрема, надання професійних порад при написанні звернень щодо захисту прав громади Миколаївської сільської ради Козятинського району змусило прокуратуру здійснити вступ у справу і виграти позов, яким територіальній громаді повернуто земельну ділянку.

Також працівниками відділу надано фахову правову допомогу прийомній сім'ї з Оратівського району щодо повернення малолітнім дітям спадкового майна. Материнське серце завжди болить, коли порушуються конституційні права на життя та здоров'я дитини. Лише за втручання працівників відділу організовано й проведено особистий прийом керівництвом прокуратури області, вивчено кримінальне провадження та поновлено чесне ім'я сина заявниці.

Постійно надається допомога як в роз'ясненні, так і в написанні звернень особам похилого віку – вразливій категорії громадян.

Незважаючи на законодавчі зміни, зокрема позбавлення органів прокуратури функції нагляду за додержанням і застосуванням законів, проведено відділом роботу з інформування громадян щодо повноважень органів прокуратури, заявники і досі стійко переконані у тому, що органи прокуратури мають необмежений вплив на контролюючі органи, тому кількість звернень за останні два роки суттєво не зменшилася.

Найбільш актуальними залишаються питання у сферах земельних правовідносин, призначення та перегляд розміру пенсій, надання матеріальної допомоги, неналежного здійснення повноважень працівниками комунальної сфери, органами виконавчої служби, виплати заробітної плати тощо.

Тому питання організації особистого прийому, розгляду звернень та запитів є важливим напрямом діяльності органів прокуратури.

Саме від її якості, своєчасного, повного й об'єктивного розгляду звернень залежить формування суспільної думки про роботу прокуратури.

Громадянам, яких можна віднести до вразливих категорій населення, відповідно до вимог Закону України «Про безоплатну правову допомогу» прокурори завжди роз'яснюють їх права на отримання безоплатної правової допомоги та повідомляють адреси відповідних місцевих центрів. Контактна інформація таких центрів розміщена на стендах як місцевих прокуратур, так і Прокуратури Вінницької області. Окрім того, забезпечено вільний доступ громадян до інформаційного матеріалу (адреси контролюючих органів та їх функції).

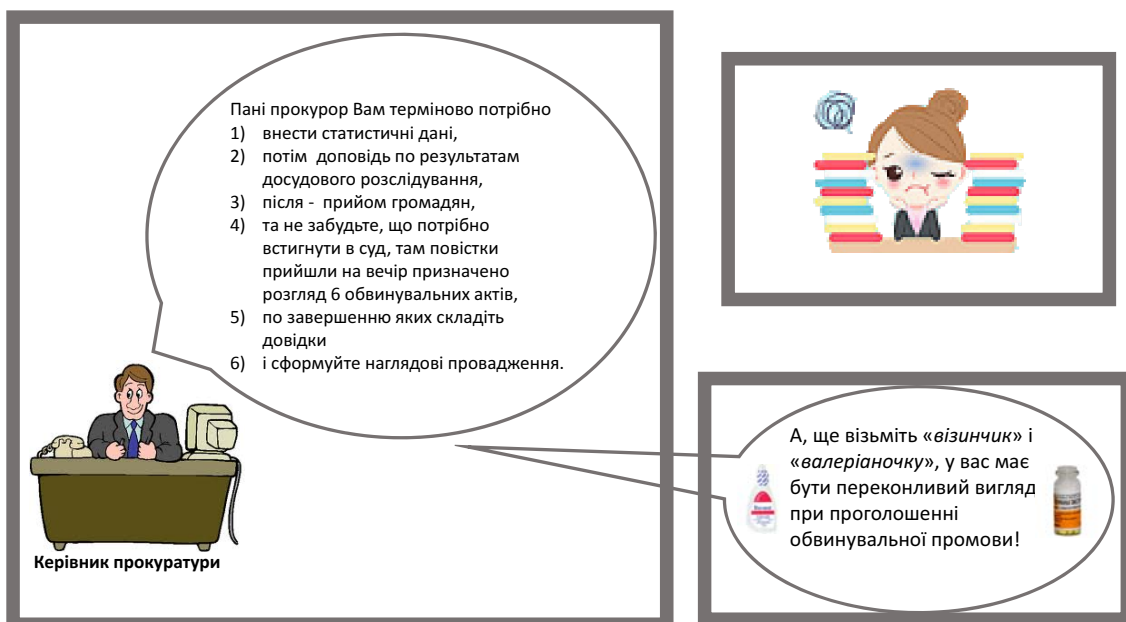
З метою оперативного вирішення актуальних питань, порушених у зверненнях, що перебувають на контролі громадськості, у прокуратурі Вінницької області відбуваються круглі столи з активістами громадських організацій.

Ураховуючи віддаленість населених пунктів від місць дислокації місцевих прокуратур, запроваджено проведення керівництвом прокуратури області прийому громадян за місцем праці та проживання із застосуванням електронної системи відеоконференції або скайп-зв'язку.

У приймальні громадян за необхідності застосовується електронний запис на прийом.

Зважаючи на те, що завжди є над чим працювати та вдосконалюватися, начальник відділу з питань організації прийому громадян, розгляду звернень і запитів прокуратури Вінницької області Віта Вакар та її підлеглі постійно розробляють та запроваджують нові шляхи у правовому полі якісної допомоги громадянам у захисті їх конституційних прав.

*Інформація: Ірина Вихованець,
прес-секретар Прокуратури
Вінницької області*

Комікс: Ірина Діденко

ЖІНКА РОКУ ПРАЦЮЄ У ЗДОЛБУНІВСЬКІЙ МІСЦЕВІЙ ПРОКУРАТУРІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Любов Володимирівна Ковальчук, старший радник юстиції, очолює Острозький відділ Здолбунівської місцевої прокуратури Рівненської області. Це розумна, красива, вимоглива та життєрадісна жінка, сповнена чарівності й сонячної енергії.

Минуло два десятиліття років, як пов'язала своє життя з роботою в органах прокуратури Любов Ковальчук. Вона не жалкує, що ці роки присвятила службі в ім'я справедливості й Закону та що через цілковиту відданість прокурорським справам може й не додала тепла домівці. У родині її розуміють та підтримують, бо знають, що понад усе жінка любить свою роботу.

Любов Ковальчук родом із м. Костополя Рівненської області, із сім'ї робітників.

У 1988 році закінчила з відзнакою Харківський юридичний інститут. На роботу в прокуратуру Любов Володимирівна потрапила вже досвідченим юристом, адже встигла попрацювати і юрисконсультантом, і як народний засідатель виконувала обов'язки голови районного суду на час його відсутності. Тому сьогоднішнє її керівництво відділом прокуратури у районі – то закономірне визнання знань, досвіду та результатів праці Любові Володимирівни.

Жінка-керівник відповідає не тільки за свої обов'язки, а й за роботу кожного підлеглого. Працівники проводять на роботі більше часу, ніж удома, тож Любов Володимирівна піклується про здорову атмосферу в колективі.

Відділ, який очолює Любов Ковальчук, згуртований, кожен працівник відповідає за свій напрям роботи, у керівникові передусім бачить наставника, який поділиться і порадами, і знаннями. Кожен прокурорський працівник переконаний, що, коли права людини чи інтереси держави захищено саме за його реагування, то немає меж радості та задоволенню від того, що щось важливе зроблено для людського добра.

За сумлінну наполегливу працю в органах прокуратури та високий професіоналізм Любов Ковальчук неодноразово заохочувалася, зокрема нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня.

Минулого місяця в Острозькому районному будинку культури в рамках святкування Міжнародного жіночого дня нагородили переможниць щорічного конкурсу «Жінка року – 2016». Визнано найбільш активних представниць жіноцтва за вагомий внесок в соціальне, політичне, правове, наукове та культурне життя Острозького краю.

Перемогу у номінації «Жінка – працівник прокуратури, суду, фіскальних органів, національної поліції» здобула начальник Острозького відділу Здолбунівської місцевої прокуратури Любов Ковальчук.

Колеги радіють цій обставині. Адже тепер до успішних жінок, які встигають зразково працювати на державних посадах і бути гарними господинями вдома, додалася й працівниця прокуратури.

Любов Володимирівна має унікальний талант жити й трудитись так, щоб примножувати добро і красу, порядок та затишок не тільки у своїй оселі, а й на робочому місці, у своєму колективі.

Пишаємося такими колегами!

*Інформація: Григорій Нижник,
керівник Здолбунівської місцевої
прокуратури Рівненської області*

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ – НЕЖІНОЧА СПРАВА?

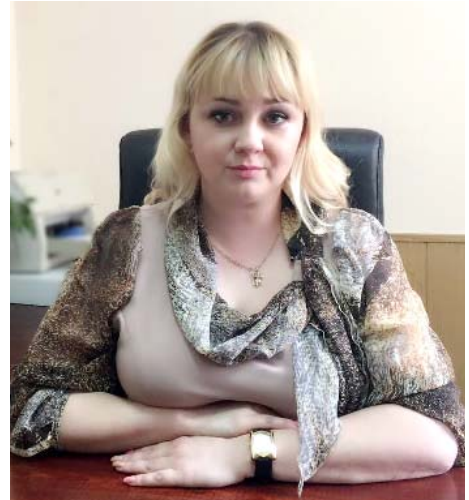
Корупція – це внутрішній ворог нашої країни, явище, яке зводить нанівець усі спроби системного реформування в державі та унеможливорює адаптацію України до європейських стандартів. Тому організація роботи з питань запобігання і протидії корупції є пріоритетом діяльності органів прокуратури в цілому та прокуратури Сумської області зокрема.

Указаний напрям роботи в обласній прокуратурі вже більше двох років очолює ініціативна та цілеспрямована Вікторія Постоленко. Послідовно, крок за кроком Вікторія доводить усім, що жінка може ефективно організувати роботу підпорядкованого відділу, в якому, до речі, працюють лише чоловіки, а також здатна проявити принциповість та безкомпромісність у боротьбі з таким ганебним явищем, як корупція.

Зазначимо, що в органах прокуратури Вікторія Постоленко працює вже понад 12 років, третину з яких вона присвятила не зовсім жіночій справі – боротьбі з організованою злочинністю. Оцінюючи її трудову діяльність, можна з упевненістю констатувати, що ця ще зовсім молода жінка ніколи не шукала легких шляхів і саме завдяки здобутому попередньому досвіду від перших днів призначення на посаду включилася у реальну боротьбу з корупцією.

Одночасно Вікторія Постоленко проводить активну роботу з навчання кадрів, надання кваліфікованої допомоги місцевим прокурорам у вирішенні складних питань у сфері виявлення та розслідування корупційних кримінальних правопорушень. Зокрема, нею підготовлено та надіслано місцевим прокурорам для використання в роботі Алгоритм щодо порядку отримання, проведення, легалізації та використання як доказів матеріалів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях про корупційні злочини.

За принципової позиції керівника відділу Вікторії Постоленко суттєво активізовано роботу у сфері протидії кримінальній корупції. До суду скеровано обвинувальні акти у 35 кримінальних провадженнях про корупційні правопорушення стосовно 41 особи, у тому числі 14 працівників органів поліції, 4 – митної служби, 4 – охорони здоров'я, 4 службових осіб Управління Державної пенітенціарної служби України, 3 голів сільських рад, а також директора Сумського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України, державного виконавця Сумського міського управління юстиції, співробітника Управління держпраці, працівника реєстраційної служби, керівника агролісового господарства.

У кримінальних провадженнях, обвинувачення у яких підтримувалось працівниками відділу, судами постановлено 16 вироків, чотирьох осіб засуджено до реальної міри покарання.

Зокрема, вироком суду першої інстанції оперуповноваженого Котопського міжрайонного відділення управління протидії злочинності у сфері економіки Управління міністерства внутрішніх справ України в Сумській області визнано винним у вимаганні та отриманні неправомірної вигоди та засуджено до реальної міри покарання у вигляді 5 років 6 місяців позбавлення волі з позбавленням права обіймати певні посади на строк до трьох років, з конфіскацією майна та позбавленням спеціального звання капітан міліції.

Вказаний правоохоронець обвинувачувався у вимаганні неправомірної вигоди в розмірі 4 тис. дол. США та 15 тис. грн від керівника одного з лісових господарств за невжиття стосовно нього заходів правового характеру. Під час затримання, в якому брала безпосередню участь керівник відділу Вікторія Постоленко, корупціонер у погонах, перебуваючи за кермом власного автомобіля, чинив опір: протаранивши службовий автомобіль Служби безпеки України, зник з місця події. Не зупинило втікача навіть застосування оперативни-

Довідково:

Вікторія Постоленко – начальник другого відділу процесуального керівництва у кримінальних провадженнях управління з розслідування кримінальних проваджень слідчими органів прокуратури та процесуального керівництва Прокуратури Сумської області, радник юстиції.

ми співробітниками зброї. Згодом втікача за результатами вжитих оперативно-розшукових заходів Управління Служби безпеки України в Сумській області та прокуратури Сумської області було затримано.

Окрім того, визнано винними у вимаганні та отриманні неправомірної вигоди та засуджено до реальної міри покарання у вигляді 5 років позбавлення волі з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до двох років, з конфіскацією майна (окрім житла) заступника начальника райвідділу – начальника кримінальної міліції Білопільського райвідділу УМВС України в Сумській області та старшого оперуповноваженого сектора карного розшуку зазначеного райвідділу міліції.

У квітні 2015 року майор та старший лейтенант міліції вимагали та

отримали від мешканця м. Білопілья неправомірну вигоду в розмірі 5200 грн за непрягнення останнього до кримінальної відповідальності.

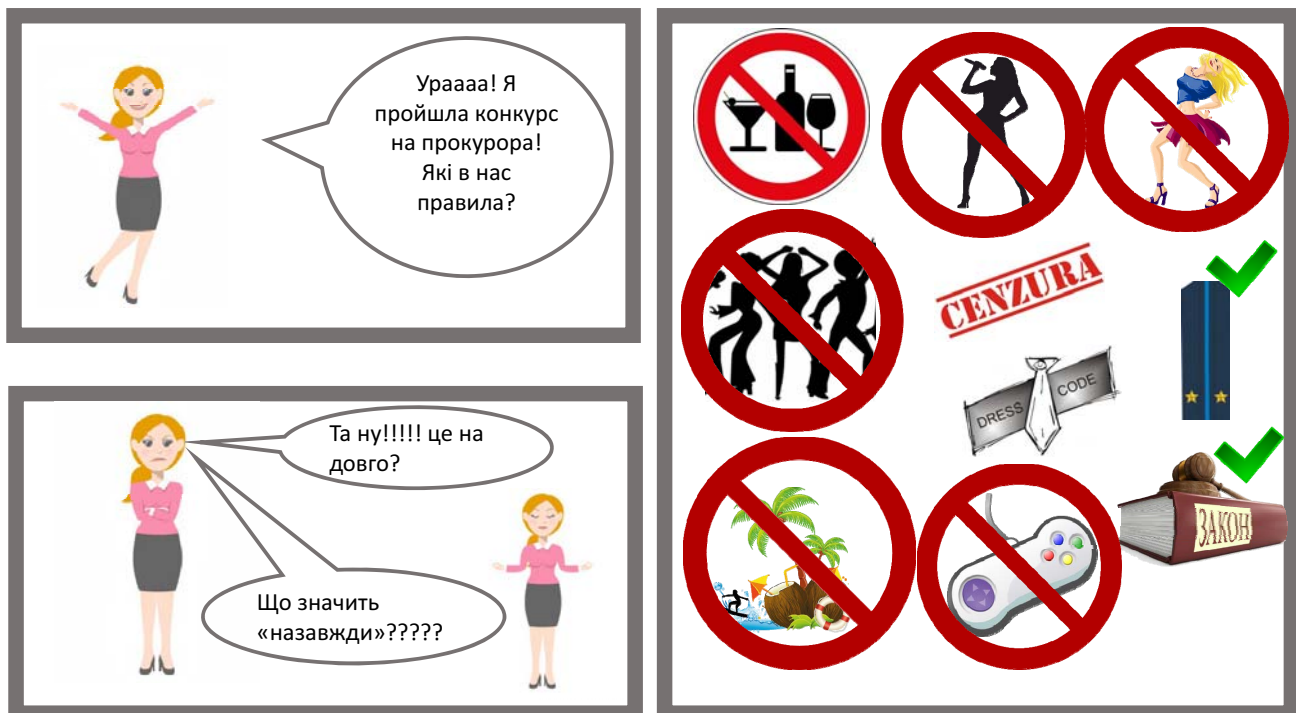
Завдяки наполегливості та професіоналізму Вікторії Постоленко викрито та припинено корупційну діяльність керівника Конотопського відділу поліції ГУ Національної поліції у Сумській області. Цей правоохоронець у званні полковника поліції вимагав та отримав 33 тис. грн від керівника одного з державних підприємств регіону за неперешкодження його комерційній діяльності.

«На гарячому» було затримано директора Сумського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру, який за своєчасне отримання результатів експертизи вимагав від співробітника поліції передати йому планшет вартістю близько 12 тис. гривень.

Обвинувальні акти стосовно вказаних осіб затверджено та направлено до суду. Триває судовий розгляд проваджень.

Це лише невеличка частина здобутків та досягнень Вікторії Постоленко у протидії корупції. «Попереду ще дуже багато роботи, але я переконана, що корупцію можна викоринити, і я докладу до цього максимум зусиль», – зазначає Вікторія. Зізнається, що до такого темпу життя вже звикла, шкодує лише, що мало часу залишається на власну родину, в якій підрастає чотирирічна донечка.

Інформація: прес-служба Прокуратури Сумської області

Комікс: Ірина Діденко

ТЕТЯНА ГРАМЧУК БЛИЗЬКО ЧВЕРТІ СТОЛІТТЯ НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ ОХОРОНЯЄ ІНТЕРЕСИ ГРОМАДЯН І ДЕРЖАВИ У СУДІ

Доки представники сильної статі дискутують про існування суто жіночих та чоловічих професій, жінки своїми справами, діями та прикладом доводять, що чудово справляються з будь-якою роботою та є досвідченими фахівцями в обраній сфері діяльності.

На сьогодні у правничій професії жінка уже не рідкість, і яскравим прикладом цього є жінка-прокурор.

Якщо на початку розбудови органів прокуратури України колектив працівників на 99% складався із чоловіків, то з часом жінки своїм професіоналізмом та наполегливістю підтвердили здатність виконувати нелегку прокурорську роботу. За період становлення української прокуратури гендерні стереотипи подолано, і тепер, зокрема, в прокуратурі Хмельниччини працює 73 жінки-прокурори та ще 64 жінки – державні службовці.

Одним із яскравих прикладів успішного поєднання високого професійного рівня та жіночності, життєвого досвіду та мудрості є прокурор відділу представництва інтересів громадянина або держави в суді та при виконанні судових рішень Прокуратури Хмельницької області Тетяна Андріївна Грамчук.

Раніше для здобуття юридичної освіти обов'язковою умовою для жінок був трудовий стаж. Отож, аби досягти своєї мрії, Тетяна Андріївна пішла працювати лекальником виробничого об'єднання штучного хутра у рідному місті Жлобині, що в Гомельській області (Республіка Білорусь).

Після закінчення у 1993 році навчання в Українській юридичній академії (зараз Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого) трудову діяльність в органах прокуратури Тетяна Грамчук розпочала стажистом на посаді помічника прокурора міста Хмельницького. Згодом працювала там помічником прокурора міста.

У 1997 році Тетяна Андріївна переведена на роботу в апарат прокуратури області, а з 2001 року по теперішній час працює на напрямі представництва інтересів громадян та держави у суді.

Тетяна Андріївна не прагне високих посад, за понад 24 роки щоденної праці рядовий працівник демонструє справжній професіоналізм, наполегливість, відкритість до нового та потужну силу характеру.

Під час участі у розгляді судами господарських, цивільних та адміністративних справ, підготовки проектів апеляційних, касаційних скарг, заяв за нововиявленими обставинами Тетяна Грамчук здатна приймати нестандартні, зважені рішення з притаманним саме жінці високим рівнем відповідальності за результат.

Упродовж 2016–2017 років Тетяна Андріївна забезпечила участь у розгляді судами 50 справ, де уже постановлено рішення. Судами задоволено 9 апеляційних та касаційних скарг, підготовлених нею на незаконні судові рішення. Наприклад, нещодавно за її апеляційною скаргою до власності територіальної громади міста Хмельницького повернуто земельну ділянку площею 31 га вартістю понад 60 млн гривень.

Здобутки Тетяни Андріївни можна перераховувати довго, оскільки вони є закономірним результатом її копіткої праці як висококваліфікованого юриста, що проявляє ініціативну та відданість обраній справі.

Свій багатий життєвий і професійний досвід Тетяна Грамчук передає молодим фахівцям, є для них справжнім наставником та прикладом для наслідування.

За сумлінну і наполегливу працю Тетяна Андріївна неодноразово заохочувалась прокурором області та Генеральним прокурором України, нагороджена нагрудним знаком «Подяка за сумлінну службу в органах прокуратури» I ступеня. Її фото розміщено на дошці пошани працівників органів прокуратури Хмельницької області.

У 2015 році за поданням прокурора області Президентом України Тетяна Андріївна нагороджена медаллю «За працю і звитягу».

Успішну професійну діяльність прокурор поєднує із турботою про свою сім'ю, вона є берегинею домашнього вогнища та гарною господинею. Жінка виховує двох синів: Андрій планує продовжити материну справу й зараз здобуває освіту у магістратурі Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, молодший Іванко навчається в школі.

«Аби досягти бажаного у професійному житті, необхідно займатись улюбленою справою, бути впевненою у своїх силах та оточувати себе людьми, з якими вас об'єднують спільні інтереси та мета. Для мене це колеги та моя сім'я – моя надійна підтримка та опора», – поділилась своїм секретом успіху Тетяна Андріївна.

Інформація: прес-служба Прокуратури Хмельницької області

ЖІНКИ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Серед жінок-прокурорів в органах прокуратури Луганщини є жінки – начальники та заступники начальників відділів прокуратури області, жінки-слідчі та жінки – заступники керівників місцевих прокурорів, жінки – державні службовці. Серед них – Ольга Володимирівна Курбатова, заступник керівника Лисичанської місцевої прокуратури із місцем дислокації у місті Попасній. Кожен із нас майже щодня чує назву цього міста в ранкових та вечірніх новинах із зони АТО.

– Ольго Володимирівно, Ви – досвідчений прокурор. Розкажіть, у яких найбільш резонансних провадженнях Ви брали участь?

– Я вже тривалий час працюю в органах прокуратури, тож брала участь у багатьох резонансних провадженнях. Це і злочини у сфері службової діяльності (зловживання службовим становищем, одержання неправомірної вигоди); злочини проти власності (крадіжки в особливо великих розмірах, шахрайство, грабежі та розбої); злочини проти життя (умисні вбивства). У 2014 році перелік доповнився злочинами проти громадської безпеки (створення непередбачених законом збройних формувань, терористичні акти, ведення агресивної війни).

– Не хотілося б зачіпати тему війни, але уникнути її складно. Як Вам доводилося працювати в екстремальних умовах у 2014 році під час боїв у Попасній?

Існує стереотип, ніби робота у прокуратурі – суто чоловіча справа, але з огляду на умови сьогодення розуміємо, що часи змінилися. Нині жінки охоче йдуть у прокуратуру. Міфи про те, що жінки не можуть бути успішними у правоохоронній діяльності все частіше розвінчуються.

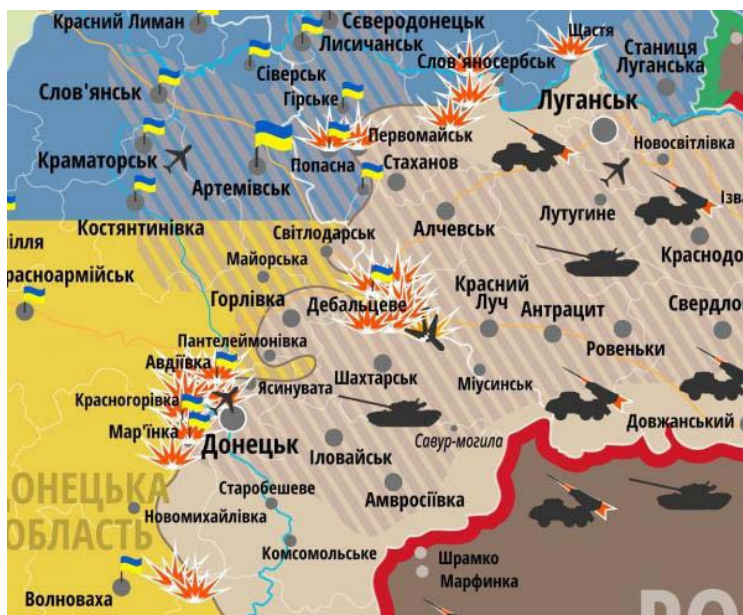
Жінки у прокуратурі Луганщини – професійні та порядні. Військова витримка та копітка праця допомагає їм бути не лише прокурорами, а й ніжними матерями, вірними дружинами та люблячими доньками.

В органах прокуратури Луганщини працює 243 жінки, серед яких прокурорсько-слідчих працівників – 151. Більшість жінок-прокурорів в органах прокуратури Луганщини – переселенці. Навіть залишивши свої домівки, вони є вірними присяжі, даній народові України. Їм доводиться облаштовувати нове житло, нові робочі місця та взагалі жити по-новому.

Довідково:

Радник юстиції Ольга Курбатова в органах прокуратури працює з лютого 1996 року. Отримала статус учасника бойових дій, нагороджена нагрудним знаком «За довготривалу, бездоганну службу в органах прокуратури».

Має дорослого сина. У вільний час любить читати, слухати класичну музику.

– На жаль, війна триває, бої продовжуються і досі відбуваються обстріли у Попаснянському районі та околицях міста. У 2014 році штат прокуратури був не укомплектований, працювали спочатку вдвох, а потім втрох. Було дуже складно морально, але незважаючи на обстріли та напружену ситуацію в області, належним чином виконували свої обов'язки. Звісно, було страшно, як і кожній людині, коли бачила, як го

рять домівки, споруди, автомобілі. Але за будь-якої можливості разом із поліцією виїжджала на місце події для огляду. Після цього йшла до суду, оскільки необхідно було брати участь у судових засіданнях та підтримувати державне обвинувачення у кримінальних провадженнях. Водночас виконувала доручення та завдання регіональної прокуратури.

Отже, працювала як і інші прокурори в мирних районах України.

– Чи було колись бажання піти з професії?

– Я завжди вважала, що прокурор – це закон, порядок, честь і справедливість. Ніколи не шкодувала, що обрала саме цю професію. Я люблю свою роботу, тому у мене ніколи не було сумнівів щодо моєї професії і ніколи не виникло бажання залишити цю справу або змінити її.

– Що, на Вашу думку, найскладніше у роботі прокурора?

– Те, що, незважаючи на настрій, незгоди, необхідно бути завжди наполегливим і вимогливим, насамперед до

себе. Щодня працювати на благо людей, щоб повернути довіру громадян до органів прокуратури.

– Дякуємо за відвертість. Насамкінець, якими будуть Ваші побажання колегам-прокурорам?

– Усім колегам я бажаю витримки та наснаги у щоденній самовідданій праці, поваги та вдячності від людей. Також хочу побажати міцного здоров'я, успіхів у всіх починаннях, а найголовніше – мирного неба над головою. Нехай ніколи до вашої домівки не прийде війна!

Інформація: **Ганна Зикова**,
прес-секретар Прокуратури Луганської області

НОВІ ВИДАННЯ

У Національній академії прокуратури України підготовлено **науково-практичний посібник «Актуальні питання призначення та проведення експертиз»**.

У науково-практичному посібнику визначено підстави проведення судових експертиз та систему судово-експертних установ України. Висвітлено особливості підготовки та призначення окремих видів експертиз та експертних досліджень. Розглянуто особливості призначення і проведення судових експертиз у кримінальних провадженнях про військові злочини. Надано інформацію про експертні установи та підрозділи, у яких проводяться конкретні види досліджень. Видання розраховане на працівників органів прокуратури, поліції та органів правопорядку, викладачів і наукових працівників, аспірантів, студентів та курсантів вищих навчальних закладів юридичного спрямування.

Наталя Коробкіна: НАМ ВДАЛОСЯ РОЗКРИТИ СЕРІЮ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ КОМП'ЮТЕРНИМИ ХАКЕРАМИ НА ТЕРИТОРІЇ ВСІЄЇ УКРАЇНИ

Іноді важко уявити, дивлячись на цю молоду жінку, що за вироками, постановленими за її участю, злочинці отримують від 9 до 15 років тюрми, а ще у десятках аналогічних проваджень ця тендітна прокурор протистоїть учасникам організованих злочинних угруповань, які опинились на лаві підсудних.

Про гучні розслідування, обвинувальні вироки та перше в Україні провадження щодо кіберзлочинців розповідає **Наталя Коробкіна** – прокурор відділу нагляду за додержанням законів органами, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю Прокуратури міста Києва.

– У зв'язку з розслідуванням злочинів у сфері кіберзлочинності Ви нещодавно брали участь у програмі обміну досвідом, організованій Державним департаментом Сполучених Штатів Америки. Розкажіть про це детальніше.

– Справді, упродовж двох тижнів я перебувала в Сполучених Штатах Америки за програмою «Передовий досвід США в попередженні фінансової кіберзлочинності». Ця поїздка відбулась у зв'язку із роз-

слідуванням серії злочинів, вчинених комп'ютерними хакерами на території всієї України.

Це перше в нашій країні подібне кримінальне провадження. Упродовж 2015–2016 років п'ятеро осіб, діючи у різних регіонах країни, застосовуючи шкідливе програмне забезпечення (віруси), викрадали кошти з банкоматів через несанкціоноване втручання в їх роботу. Збитки, завдані внаслідок таких дій, становлять понад 2 млн гривень.

Діяли зловмисники переважно у нічний час. Зазвичай двоє або троє залишалися на вулиці спостерігати за обстановкою, інші заходили в приміщення, де стояв вибраний ними заздалегідь банкомат.

За допомогою ключів від сервісної частини банкомату один із хакерів відкривав дверцята банкомата, вставляв туди флеш-носій із вірусом, який «заражав» комп'ютер банкомата. Через деякий час за допомогою кредитної карти вони активували вірус, після чого банкомат видавав гроші.

Важливо, що вірус відключав банкомат від системи банку, тому його співробітникам не було видно ці процеси, а нестача грошей виявлялася вже під час проведення інкасації. Зауважу, що за місцем проживання й роботи учасників організованої групи було знайдено два справжні банкомати, на яких зловмисники тренувалися та випробовували віруси, викрадений системний блок з банкомата, адреси банкоматів, які вони вже обікрали або планували обікрати, підроблене посвідчення працівника банку і величезну кількість електронних носіїв із вірусами, багато з яких використовувалися у вчиненні злочину.

– Як вдалося викрити цю групу?

– Зловмисники були затримані працівниками поліції після вчинення чергового злочину. Вони так поспішали сховатися з місця події, що забули в банкоматі флешку з вірусом. За нею їх і вираховували. Всього учасниками організованої групи вчинено 16 таких злочинів. Досудове розслідування в зазначеному провадженні вже закінчено, і після ознайомлення учасників кримінального провадження з матеріалами обвинувальний акт буде направлено до суду.

– Що корисного вдалося перейняти у закордонних колег?

– У Сполучених Штатах Америки дуже велика увага приділяється кібербезпеці. Україна теж повинна прагнути цього.

Крім спеціальних підрозділів у поліції США є прокурори, які спеціалізуються на розкритті кіберзлочинів. Також існують недержавні структури, які наділені правом проводити свої розслідування і подавати позови в суди. Матеріали цих структур потрапляють до правоохоронних органів, даючи

початок кримінальному провадженню. Окрім того, в США дуже добре розвинене міжнародне співробітництво, представники підрозділів по боротьбі з кіберзлочинністю працюють по всьому світу.

За час візиту в США ми відвідали міста, в яких боротьба з кіберзлочинністю є найбільш результативною й успішною. Це, зокрема, Вашингтон (округ Колумбія), Нью-Йорк (штат Нью-Йорк), Міннеаполіс (штат Міннесота) і Шарлотт (штат Північна Кароліна).

Держдепом США були організовані зустрічі з прокурором Федеральної прокуратури США, прокурорами штатів Міннесота та Нью-Йорк, спеціалізованими прокурорами, представниками ФБР, Департаменту внутрішньої безпеки, місцевої поліції, підрозділів поліції, що проводять фінансові розслідування, які поділилися досвідом із розслідування кіберзлочинів, тактикою і методами ведення слідства тощо, а також із співробітниками фінансових органів, які наглядають і здійснюють контроль за брокерською діяльністю (Finra), діяльністю банківських установ (Fincen), Федеральної торговельної комісії, яка проводить розслідування незаконної комерційної діяльності підприємств і звертається з позовами до суду для захисту прав громадян.

Під час візиту відбулися зустрічі з представниками Банківської асоціації США, Федерального резервного банку Міннеаполіса, банків Wells Fargo і Aquesta Bank, юридичних компаній тощо.

– Наскільки в США і Україні схожі проблеми щодо забезпечення кібербезпеки?

– Відомо, що для злочинців не існує кордонів. Кіберзлочинність не є винятком. Наприклад, правоохоронці і в Америці, і в Україні ще не знайшли ефективних засобів для протидії злочинам, пов'язаним із використанням віртуальних грошей, – біткойнів, як їх встановити, вилучити, накласти на них арешт або конфіскувати.

Сьогодні кіберзлочинність, що пов'язана із багатьма видами таких найнебезпечніших для усього світу злочинів, як наркобізнес, поширення дитячої порнографії, тероризм та відмивання коштів, теж еволюціонує та переходить на новий віртуальний рівень, де розрахунки відбуваються віртуальною валютою.

– Яку роботу необхідно провести в Україні, щоб ефективно протидіяти кіберзлочинцям?

– Боротися з таким явищем можна лише за наявності повної взаємодії, у тому числі обміну інформацією, між банківськими установами, органами державного контролю у фінансовій сфері та правоохоронними органами щодо фінансових махінацій, хакерських атак, шахрайств із кредитними картками або будь-яких втручань у комп'ютерні системи та незаконних дій з інформацією.

На жаль, Україна поки що недостатньо залучена до процесу боротьби з кіберзлочинністю і відповідно є не захищеною від атак у сфері інформаційної безпеки.

Одним із шляхів покращення роботи у протидії кіберзлочинності може стати імплементація в національне законодавство міжнародних правових актів, завдяки яким налагодиться міжнародне співробітництво, буде створено якісну регулятивну і нормативно-правову бази, посилено кримінальну відповідальність за такі види злочинів, а також підготовка професійних кадрів для протидії кіберзлочинності.

Досвід Сполучених Штатів Америки на цьому напрямі дійсно є передовим, а Україні потрібно вжити певні заходи для регуляції діяльності в інформаційному просторі та його захисту.

– За Вашою участю проводяться десятки розслідувань та судових процесів. Які з них Ви назвали б найвагомішими?

– Усі ці провадження, на мою думку, є резонансними, оскільки вчинені у складі організованих груп. Багатоєпізодні, зухвалі, з багатьма потерпілими.

Загалом на сьогодні підтримую державне обвинувачення у понад 10 кримінальних провадженнях щодо учасників організованих злочинних груп, які підозрюються у викраденні людей з метою заволодіння їхніми квартирами, збуті наркотичних засобів у особливо великих розмірах, ухиленні від сплати податків в особливо великих розмірах тощо. Нещодавно отримано обвинувальний вирок щодо дев'яти осіб, які за два роки викрали у киян 23 автомобілі. Злочинців засудили до 9 років позбавлення волі з конфіскацією майна.

– Розкажіть про квартирних шахраїв. Хто і за яких обставин став їхніми жертвами?

– Здебільшого потерпілими ставали незаможні самотні кияни, у тому числі ті, хто зловживав алкоголем. Заволодівши документами цих людей, зловмисники від їхнього імені оформлювали довіреності, і вже до нотаріуса приходив не сам власник житла, а нібито його представник.

Викрити банду вдалось завдяки одному випадку. Нотаріус після укладення чергової угоди купівлі-продажу квартири вирішила зателефонувати попередньому власнику. А коли дізналася, що цей чоловік нічого нікому не продавав, звернулася в поліцію.

Крім того, завершився судовий процес над п'ятьма учасниками банди, які протягом кількох років буквально тероризували жителів Київської області. Вчиняли зухвалі напади, часто зі зброєю.

– Що це були за злочини?

– Уродженці Молдови, які не мали ні постійного місця проживання, ні роботи, тривалий час їздили по елітних районах столиці та найближчих населених пунктах, видивлялися заможні будинки, відслідковували, чи є там охорона та сигналізація. Після цього, використовуючи маски, рукавички, будівельні канати (щоб зв'язувати потерпілих), зброю, в нічний час йшли на злочин. У багатьох будинках були маленькі діти. Щоб залякати власників будинків та змусити віддати гроші, бандити погрожували життю їхніх дітей. Жоден із підсудних так і не визнав своєї провини. Навіть навпаки, намагалися активно захищатися.

Під час судового слідства вдалося довести провину всіх обвинувачених та домогтися реального покарання для них. У результаті кожен із учасників банди отримав покарання у виді 11 років позбавлення волі з конфіскацією майна.

Довідково:

Наталя Коробкіна народилась у м. Мелітополі Запорізької області. У 2010 році закінчила Одеську національну юридичну академію (нині Національний університет «Одеська юридична академія»), отримавши диплом магістра з відзнакою. В органах прокуратури України – з липня 2010 року. В Прокуратурі міста Києва – з вересня 2014 року: спочатку працювала у відділі захисту прав громадян та інтересів держави в екологічній сфері, а з січня 2015 року – у відділі нагляду за додержанням законів органами, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю.

Інформація: **Надія Максимець**, прес-секретар Прокуратури міста Києва

НОВІ ВИДАННЯ

У Національній академії прокуратури України підготовлено **практичний посібник «Апеляційні скарги прокурора на виправдувальні вироки»**.

У виданні висвітлено питання оскарження прокурами виправдувальних вироків на основі новітньої прокурорської практики, вміщено зразки апеляційних скарг прокурора на виправдувальні вироки, які задоволені судами апеляційної інстанції. Посібник розрахований передусім на прокурорів, які здійснюють процесуальне керівництво досудовим розслідуванням та підтримують публічне обвинувачення в суді, їх керівників, а також викладачів, науковців, слухачів, студентів і курсантів вищих навчальних закладів юридичного профілю.

НАЙСКЛАДНІШЕ У РОБОТІ ПРОКУРОРА – ЦЕ НЕОБХІДНІСТЬ ПРОПУСКАТИ КРІЗЬ СЕБЕ ДОЛІ ЛЮДЕЙ, ЇХ ТУРБОТИ І ДРАМИ

Чи сумісні поняття «прокуратура» і «жінка»? Історично так склалося, що більшість державних посад обіймали чоловіки. Але життя стрімко рухається, змінюються стереотипи та цінності. Сьогодні практично немає сфери, у якій би не працювали жінки.

Без сумніву, на багатьох напрямках прокурорської діяльності слабка стать працює не гірше, ніж колеги-чоловіки. Особливо це стосується захисту прав неповнолітніх, роботи зі зверненнями громадян, статистикою.

Сьогодні про це ми спілкуємося із заступником начальника відділу процесуального керівництва при провадженні досудового розслідування територіальними органами поліції та підтримання державного обвинувачення Прокуратури Закарпатської області Іриною Попович.

– Ірино Іванівно, вибір професії – це результат зважених роздумів чи, можливо, вплив обставин?

– Вибір професії – це результат зважених роздумів, поєднаний із певним впливом з боку сім'ї. Робота у сфері кримінального права, зокрема підтримання публічного обвинувачення, частково подібна до роботи психолога. Адже від того, наскільки грамотно, зважено, з урахуванням психологічних особливостей кожної окремої людини проведено допит обвинуваченого, потерпілого, свідка під час судового розгляду обвинувальних актів, залежить, чи зможе прокурор у процесі переконати суд у своїй правоті щодо пред'явленого обвинувачення.

Ще будучи школяркою, я мріяла стати психоаналітиком, однак перспектива навчання на медичному факультеті мені не надто imponувала, отож я обрала іншу спеціальність, максимально наближену до людської психології, – юриспруденцію.

– Наскільки мені відомо, Ваш тато також був юристом. Чи вплинуло це на Ваш вибір?

– Так, на вибір професії вплинув той факт, що мій батько, який помер у 1999 році, також був юристом, як на думку багатьох людей – талановитим юристом, фахівцем від Бога. З молодих років він працював на різних посадах в органах прокуратури, згодом став суддею. Його взірцеве та творче ставлення до професії, безумовно, вплинуло на мій вибір, оскільки сприяло виробленню в мене ставлення до юриспруденції як до престижної, цікавої та інтелектуально розвиваючої діяльності.

– Про жінку в погонах склалося уявлення як про таку собі залізну леді, строгу, серйозну, горду. Ви така? Чи на роботі та вдома – це дві різні Ірини?

– Звісно, робота з підтримання публічного обвинувачення та здійснення процесуального керівництва у досудовому розслідуванні впливає на характер, стиль поведінки тощо.

Як мати, котра ростить доньку, та спостерігаючи щодня під час судових засідань негативні прояви життя, намагаюся у вихованні дитини бути більш вимогливою, на власному прикладі демонструючи їй необхідність бути працездатною, наполегливою. З огляду на це я поведуюся, дійсно, як «залізна леді». Однак ніколи не забуваю, що вдома я передусім жінка й мати.

– Бути жінкою заважає чи допомагає в роботі?

– Неможливо однозначно стверджувати, що стать має значення при здійсненні функцій прокурора. З власного досвіду можу сказати, що жінці-прокурору легше здійснювати допит людей під час судових засідань. До жінки люди, які дають свідчення у суді, апriori ставляться спокійніше, менш насторожено, поведуться більш розкуто. В іншому діяльність жінки-обвинувача нічим не відрізняється від діяльності колег-чоловіків у такому ж статусі.

– Що вважаєте найскладнішим у роботі прокурора саме з жіночого погляду?

– Найскладнішим моментом у роботі прокурора є необхідність пропускати крізь себе долі людей, їх турботи, подекуди й драми. Це однаково важко й жінкам, й чоловікам, які працюють в органах прокуратури.

– Чи є хобі? Чим займаєтеся у вільний час?

– У вільний від роботи час займаюся сім'єю. Люблю читати, особливу політичну публіцистику. Також люблю кулінарію, але високу, творчу, з великої букви.

Інтерв'ю: Вікторія Попович,
прес-секретар Прокуратури
Закарпатської області

ЛАМПАСИ НА СПІДНИЦІ: ЧИ МОЖЕ ЖІНКА ЗРОБИТИ КАР'ЄРУ У СИЛОВИХ СТРУКТУРАХ?

Жінки і в Європі, і за океаном виборювали своє право служити в правоохоронних органах, силових структурах та армії не одне десятиліття. Утім, і сьогодні не можна стверджувати, що гендерний підхід у кадровій політиці остаточно переміг, – проблеми залишаються навіть у найбільш розвинених державах.

Ці проблеми від самого початку перебували у двох площинах. **Перша – це право жінки нарівні з чоловіком претендувати на посаду в армії, поліції чи прокуратурі.** А друга – можливості для кар'єрного зростання без дискримінації всередині самої системи.

Поліція

Якщо не брати до уваги приклад Жанни Д'Арк, то найбільш давню історію «відносин» жінок із силовими структурами мають органи поліції.

До початку XIX століття жінок в європейській поліції взагалі не було. Аж доки в Німеччині їх не почали залучати до роботи як соціальних працівниць – вони вели облік дітей-безхатченків та працівниць ко-

мерційного сексу. Соціальні працівниці не проходили спеціального навчання, не мали повноважень проводити арешти та не вважалися повноцінними поліцейськими.

У 1910 році у книзі «Досвід помічниці поліції» свою історію описала **Генрієтта Арендт**. Протягом п'яти років вона працювала у поліцейському відділку Штуттгарта, але змушена була звільнитися через постійний тиск керівництва. Її сповідь наробила чимало галасу й викликала обурення вищих поліцейських чинів, але, зрештою, через десять років вже у 35 містах Німеччини з'явилися жінки-поліцейські.

Ще пізніше – аж після Другої світової війни – вибороли своє право на службу в поліції жінки у Великій Британії. А на початку 70-х років відкрилися двері відділків для французьких жінок. Француженкам вдалося суттєво посилити свої позиції у правоохоронній системі країни: тут чимало жінок посідають посади комісарів, розслідують кримінальні справи, патрулюють вулиці.

У Сполучених Штатах Америки станом на 2000 рік лише 123 жінки були начальниками поліцейських підрозділів. Однак завдяки активності борців за гендерну рівність представництво жінок у кадрових та відбіркових комісіях значно збільшилося, були розроблені чіткі методики для співбесід та оцінювання кандидатів на керівні посади, запроваджений інститут наставництва для жінок.

Чому ж все-таки чоловіки, які ще з печерних часів монополізували право на застосування сили, зброї та примусу, **зрештою змушені були поступитися?**

Бо проведені дослідження засвідчили: за меншої фізичної сили жінки краще, ніж чоловіки вирішують конфліктні ситуації, а також ретельніше ведуть службову документацію. Найбільш ефективно полісвумен працюють із підлітками, потерпілими дітьми та жінками, у вирішенні конфліктних ситуацій, що виникають на побутовому ґрунті та у групових спорах.

Жінки-правоохоронці більше схильні виявляти у роботі співчуття, терпіння, уміння вислухати, вони зазвичай демонструють значно нижчий рівень агресивності.

Збройні сили

Упродовж 20 років – з 1994 по 2013-й – у США діяла заборона на службу жінок-військовослужбовців у бойових підрозділах. Міністр оборони США **Ештон Картер, віддавши розпорядження відкрити для жінок посади в американській армії,** в тому числі в бойових підрозділах на передовій, попередив: **«Жодних винятків не буде».**

Уже з 2016 року жінки отримали право вступати на службу в морську піхоту – за умови відповідної фізичної та технічної підготовки. Рішенню передували трирічні дослідження, які довели: багато жінок можуть відповідати суворим фізичним нормам.

Але навіть у США, де боротьба з дискримінацією дає найбільш відчутні позитивні результати, немає єдиної позиції щодо залучення жінок на військову службу.

Генрієтта Арендт
(1874–1922)

Противники жіночої служби в армії вважають, що у казармах жінкам не місце: мовляв, вони «розкладають» дисципліну, провокують сексуальну активність чоловіків.

Натомість прихильники стверджують, що жінки навпаки сприяють зміцненню дисципліни та етичних норм спілкування між статями.

Системні зусилля, спрямовані на ліквідацію дискримінації жінок в американській армії, дали конкретні результати. Згідно з даними 2010 року, жінки в армії США становили близько 20% у всіх видах збройних сил, що є найкращим показником у світі. Серед них більш як 100 генералів, 55 тисяч офіцерів і 280 тисяч солдатів і сержантів. За час операцій США в Іраку й Афганістані туди були направлені 280 тисяч американських жінок-військовослужбовців. 152 з них загинули. Ветеран цих війн, бригадний генерал Діана Холланд, стала першою жінкою, яка очолила військову академію Вест-Пойнт.

У Великій Британії жінки почали служити на підводних човнах Королівського військово-морського флоту з 2014 року.

У Бельгії у 2005 році Даніель Левілес вперше в історії країни отримала військове звання генерала. Наразі у складі бельгійської армії близько 8% – жінки.

Найбільш яскравий приклад гендерної рівності у збройних силах – армія Ізраїлю. Але й там жінки отримали право захищати країну лише у 2000 році, коли кнессет ухвалив відповідний закон.

Прокуратура

Восени минулого року пішла з життя **Дженет Ріно** – перша в історії Сполучених Штатів Америки жінка, яка обіймала посаду Генерального прокурора. Вона була призначена Біллом Клінтоном у 1993 році й працювала найдовше за всіх своїх упродовж 100 років попередників: аж до 2001 року вона керувала Міністерством юстиції і була одним із найвпливовіших членів адміністрації Клінтона.

Другою жінкою – Генеральним прокурором США стала **Лоретта Елізабет Лінч**, яка до того ж стала першою афро-американкою на цій посаді. Її призначив президент Барак Обама.

Загалом специфіка роботи в органах прокуратури різних країн світу суттєво впливає на можливості кар'єрного зростання представниць жіноцтва. Тут на перший план виходять не стільки фізична, як в армії чи поліції, скільки фахова юридична підготовка і професійний досвід.

Щоб зробити успішну кар'єру у прокуратурі, жінці часто доводиться долати прихований опір чоловіків-конкурентів, які на словах декларують гендерну рівність, а на ділі роблять усе можливе, аби не допустити у свій «закритий клуб» прокурора у спідниці.

Якщо навіть у США перша жінка-генпрокурор з'явилася аж через 200 з лишком років після створення самої інституції, то що вже казати про інших?

В Україні

Гендерна рівність – це не просто модний тренд чи фантазії надто ліберальних політиків. **У 2000 році Організація Об'єднаних Націй**, затверджуючи нові Цілі тисячоліття, однією з них визначила забезпечення **рівних прав чоловіків та жінок**.

Україна, ставши на шлях європейської інтеграції, взяла на себе зобов'язання, у тому числі – реалізувати права жінок в усіх сферах суспільного життя.

Ештон Картер
(Міністр оборони США
12.02.2015 – 20.01.2017)

Дженет Вуд Ріно
(Генпрокурор США 1993 – 2001)

Лоретта Елізабет Лінч
(Чинний Генеральний прокурор США)

Та, як свідчить історичний досвід, шлях до практичної реалізації навіть задекларованих принципів не буває легким і коротким. Нам ще треба багато й наполегливо працювати, щоб і кількісно, і якісно наблизитись до кращих світових зразків. Щоб українські жінки, які мають бажання працювати чи то в поліції, чи у збройних силах, чи у системі прокуратури, були забезпечені і законодавчою, і суспільною підтримкою.

Аж до 1999 року в Україні була обмежена кількість жінок у правоохоронних органах. Скажімо, «жіноча» квота до вступу в академію внутрішніх справ **становила 5–10%.** Станом на 1 квітня 2016 року кількість жінок в апараті та підрозділах поліції ледь перевищувала 20%.

Поступово збільшується кількість жінок у військовій сфері. Однак зростання чисельності жінок в армії пов'язують скоріше із небажанням чоловіків займати малооплачувані посади. Жінки посідають переважно так звані фемінізовані спеціальності: медичні, фінансові, логістичні, телекомунаційні. Крім того, жінки нерідко стикаються із ґендерною дискримінацією та упередженим ставленням із боку начальства.

Як свідчать соціологічні дослідження, жінок в українській армії фактично не допускають до ухвалення рішень. Багато таких, хто зараз служать у зоні АТО, не можуть офіційно оформити свої фактичні бойові спеціальності. Через це вони не отримують ні відповідної оплати праці, ні пільг, а нерідко навіть не можуть претендувати на статус учасника бойових дій. Та й інфраструктура Збройних Сил України поки що розрахована виключно на чоловічі потреби.

В Українській армії більше 15 тисяч жінок-військовослужбовців. Понад 1600 із них – офіцери, більше 4700 – сержанти та майже 10 тисяч – солдати військової служби за контрактом. Водночас у Збройних Силах України немає жодної жінки-генерала. Тож поки що українки не можуть зробити повноцінну кар'єру в армії – якими б професіоналами вони не були.

Попри все сказане приводи для оптимізму є: українки активно йдуть в армію, поліцію і прокуратуру. Вони гідно захищають нашу країну на передовій, законність – на вулицях наших міст, інтереси держави і громадянина – у судових залах.

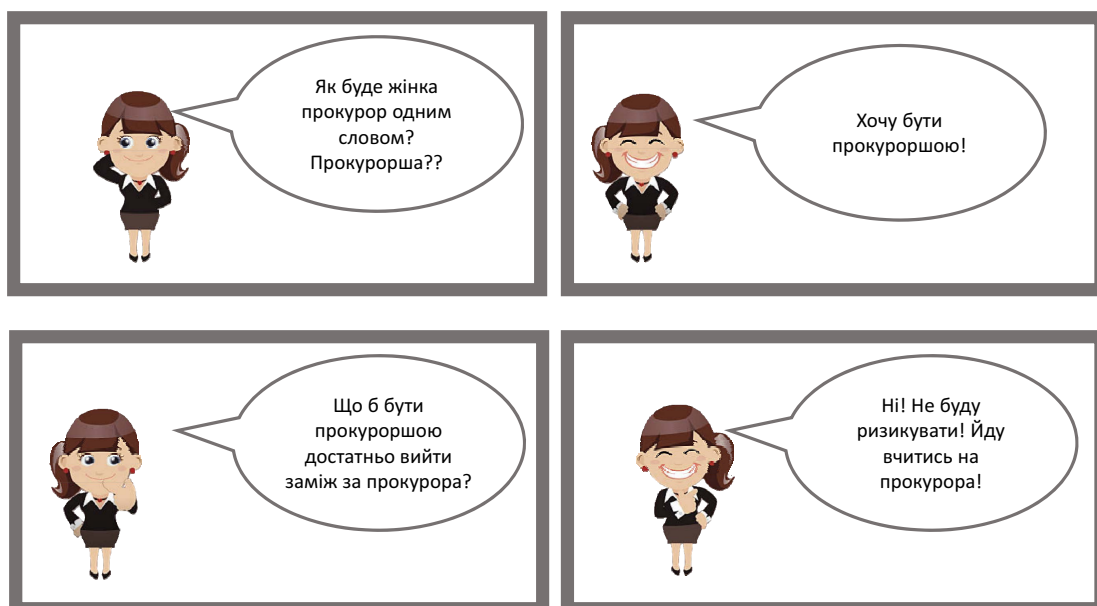
Наразі в органах прокуратури працюють 13,5 тисяч прокурорсько-слідчих працівників, третина з них – жінки. У новоствореній патрульній поліції, яка стала першою ластівкою масштабної реформи правоохоронних органів – до чверті становлять дівчата, які змогли подолати безпрецедентний конкурсний відбір.

«Жіноче питання» активно порушується на найвищих майданчиках країни, зокрема у залі Верховної Ради, де міжфракційне об'єднання «За рівні можливості» активно просуває антидискримінаційні норми в українському законодавстві.

Керівники відомств добре усвідомлюють, що потенціал жіночої енергії – це величезний ресурс, який треба активізувати.

Як зазначають експерти з міжнародних інституцій, українки мають уголос говорити про своє бажання реалізуватися. Саме поєднання громадської ініціативи «знизу» та підтримки органів влади «згори» дасть можливість значно швидше достойним жінкам подолати кар'єрний шлях, на вершині якого – посади генералів, начальників поліції або навіть Генерального прокурора.

Матеріал підготовлено відділом організації діяльності у сфері запобігання та протидії корупції Генеральної прокуратури України

ЩО Б НЕ СТАЛОСЬ, ЯКА Б СИТУАЦІЯ В КРАЇНІ НЕ БУЛА, ХТОСЬ ПОВИНЕН ДОПОМОГТИ І ЗАХИСТИТИ.

ФІЛОСОФІЯ ЖІНКИ-ПРОКУРОРА

Життя, свідомість, інтереси громадян України за останні роки зазнали значних змін. Цей процес досі триває. Якщо мислити суто матеріальними категоріями, зміни, що відбулися, не найкращі, адже **фінансове забезпечення правоохоронця погіршилось**. Але чи весь сенс виключно в цьому?

Погляньмо ширше: очевидно, що стратегічне реформування кардинально не вплинуло на рівень зарплат, але відіграло суттєву роль у становленні та вкоріненні демократичних принципів у свідомості працівників, адже змін зазнали основоположні принципи роботи. По суті це **інвестиція в людину, а отже, й у прогрес держави в цілому**.

Не є винятком і **роль жінок** у правоохоронній системі, у тому числі – у прокуратурі. Навіть більше – це **яскрава ілюстрація зміни всієї концепції**.

Як відомо, чоловікам притаманне більш жорстке ієрархічне управління. Однак, коли воно накладається на стрімкі демократичні процеси та прагнення до швидкого підвищення правової свідомості, то на практиці виявляється менш ефективним порівняно **з методами управління, побудованими на мотивації та переконанні, до яких схильні саме жінки**.

У сучасних умовах запровадження вимог нового Закону України «Про прокуратуру» **в частині становлення прокурорського самоврядування** фактично ми є свідками **зміщення акценту зі звичної авторитарної, жорсткої вертикалі підпорядкування до ліберальної моделі**, де рівність, повага до різноманіття думок, уміння домовлятися та переконувати дипломатичними шляхами, а також мотивувати людей власним прикладом мають стати основою роботи. **І це є своєрідним вікном можливостей для жінок**, адже попит на притаманні їм управлінські риси та вміння збільшується. Поєднання більш м'якого стилю керівництва та побудови стосунків у колективі в цілому дає можливість плавно та ефективно впровадити нову парадигму роботи прокуратури. Саме жінки можуть стати тими провідниками змін, які трансформують чинну донині систему у якісно нову таким чином, аби максимально нівелювати всі гострі кути і супротив.

Мабуть, багатьох цікавить питання, **що змушує жінок обирати таку**, на перший погляд жорстку,

Ірина Діденко

прокурор відділу організації діяльності у сфері запобігання та протидії корупції
Генеральної прокуратури України,
радник юстиції

морально складну, вимогливу та надзвичайно **відповідальну професію**? Безсумнівно, єдиним критерієм у виборі професії прокурора для жінки має бути **свідомий вибір за покликанням**, якому передують **природне загострене почуття справедливості**. Єдина умова та запорука успіху в цій сфері діяльності – беззаперечний **професіоналізм** та усвідомлення тієї відповідальності, яка настає за кожне прийняте рішення, адже його ціна вкрай висока – доля людини.

Напевно, саме тому **жінки-прокурори почувають себе надзвичайно комфортно**, коли до них **приходить розуміння, що основна функція прокуратури** – це не звинувачення чи забезпечення притягнення винних осіб до відповідальності, **а насамперед захист прав і свобод людини та держави**. Їх місія – **не карати, а відновлювати справедливість**, адже за усіма діями стоїть

не так бажання змусити відповідати правопорушника, як допомогти постраждалому, забезпечити йому належний захист, ба більше – відновити віру у свою державу й показати, що вона все-таки на боці своїх громадян.

Сьогодні люди не довіряють правоохоронній системі, часто забуваючи, що **за бездушним словом «система» криється передусім людина, у тому числі жінка, яка болюче сприймає критику своєї непопулярної роботи**.

Відкритим залишається питання, чому за таких умов жінка продовжує змагатися за право носити погони? Найпершим є бажання, ламаючи стереотипи, довести своїм професіоналізмом, що **вона так само, як і чоловік, може ефективно захищати права людей**. Також важливим і мотивуючим є розуміння того, що коли, наприклад, **хтось у біді телефонує на 102, на іншому кінці дроту мають взяти слухавку**. Що б не сталося, яка б ситуація в країні не була, **хтось повинен взяти слухавку і допомогти**. Саме відчуття відповідальності і бажання зробити світ кращим роблять жінку невід'ємною частиною прокуратури.

Можливо, саме так і народжується патріотизм і закладається фундамент справжньої державності. І ступінь причетності до цього не виміряти жодним фінансовим забезпеченням.

Людмила Петровська: ЛЮБОВ І ДОБРО ЗАВЖДИ ПЕРЕМАГАЮТЬ

Наше спілкування в кабінеті Людмили Петровської супроводжується ароматом вранішньої кави. Людмила Олександрівна – цікавий оповідач, привітна, інтелігентна, творча, завжди сповнена ідей. Можна й далі продовжувати перелік позитивних рис цієї жінки, в якій поєднуються багаторічний досвід прокурорської роботи та заповзятість викладача-науковця.

Людмила Олександрівна розповідає про свій життєвий шлях, перспективи розвитку Національної академії прокуратури України, у якій тепер викладає, та становлення прокурорської освіти загалом.

– Людмילו Олександрівно, хто Вас надихнув піти працювати прокурором?

– Кажуть, що професія обирає сама. Так відбулось і зі мною. Це був початок 90-х. Я мала ідеалістичні прагнення – хотілося писати закони, брати участь у розбудові держави. І я вступила до Національної юридичної академії (зараз – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого), навчалась на першому факультеті – слідчо-прокурорському.

Після закінчення навчального закладу пішла працювати в прокуратуру, стала затребуваною саме у цій сфері й зрозуміла, що я на своєму місці.

– Як Ваші батьки сприйняли те, що Ви пішли працювати в органи прокуратури?

– Подив був у всіх. Але я у своїх намаганнях настільки активна, що батьки тільки спостерігали, що з цього може вийти.

Стати керівником прокуратури якогось рангу я не прагнула, оскільки мені більше подобалася робота в суді. Саме цьому я хотіла присвятити свої молоді роки. Але обставини склались інакше.

– Де почалася Ваша кар'єра прокурора?

– Я харків'янка, тому трудова діяльність почалася в одній із харківських прокуратур.

– Пам'ятаєте свою першу справу?

– Прокуратура нашого району була дуже завантажена справами. Моїм першим досвідом стали дві кримінальні справи, у яких я була помічником прокурора, виконувала роль слідчого. Пам'ятаю і ті справи, які я розслідувала, і ті, в яких брала участь у судових засіданнях як державний обвинувач.

– Яким був Ваш перший день у прокуратурі?

– Роботі в прокуратурі передувало стажування під час навчання. Я мала змогу стажуватися не тільки в районній прокуратурі, а й у обласній, оскільки там була створена група слідчих і вони потребували допомоги. Тому запам'ятався початок стажування, а не роботи. Найбільшим стресом став перший виїзд на огляд місця події за фактом смерті. Це сталося у підвалі багатоповерхівки. Саме місце, обстановка були моторошними. Стеля низька, а я на високих підборах. І так сталося, що я вдарилася об перекладину, тому головний біль і все, що я там побачила, стали дуже пам'ятними.

– Яка Ваша найгучніша справа?

– У моїй практиці – багато досить гучних кримінальних справ, у яких я підтримувала обвинувачення безпосередньо в суді апеляційної інстанції. Пригадуються і фермер, який комбайном давив односельців, і хабарник із депутатів. Були і вбивства, вчинені на замовлення. Про згвалтування говорити не хочеться. Кримінальні справи були дуже складні, але водночас і дуже цікаві.

– А чому Ви вирішили змінити роботу в прокуратурі на наукову, викладацьку діяльність у Національній академії прокуратури України?

– Викладати мені хотілося завжди. А оскільки за багато років у прокуратурі був отриманий значний практичний досвід, то настав час, коли ним потрібно ділитися. Бажання перейти на викладацьку роботу визрівало давно і сформувалося у закінченому вигляді незадовго до мого переходу в Академію.

Працюючи в прокуратурі, я здобула практичні навички, які, на мою думку, стануть корисними не лише для працівників прокуратури Харківської області, а й для прокурорів із інших регіонів. Я це зрозуміла, коли сама приїздила на підвищення кваліфікації до Академії.

Вважаю незамінною роль Академії у навчанні молодих прокурорів, місцем, де акумулюється практичний досвід. Академія дає прокурорам спеціальні, викристалізовані знання та змогу в тренінгах удосконалити практичні навички. Це унікальний заклад, з потенціалом,

який набирає оберти. І це мене надихає на пошук нових форм, більш ефективних та корисних для прокурорів методів навчання.

Залишаючись прокурором та працюючи в Академії, хочу не тільки передати досвід молодим працівникам, а й удосконалити прокурорську діяльність за рахунок наукових надбань. А ще хочу сприяти тому, щоб органи прокуратури стали більш відкритими й зрозумілими для суспільства, щоб прокурорів сприймали як захисників закону та прав людей. Фактично це так і є. Тому намагаюся свою роботу в Академії доносити через ресурс Facebook, у якому створила власну сторінку.

– Якби Ви були Генеральним прокурором України, яке з перших рішень Ви прийняли б?

– Це дуже смілива пропозиція. Хоча кажуть, що поганий той солдат, який не мріє стати генералом... Насамперед я жінка, а вже потім прокурор, тому, вважаю, що працівники органів прокуратури на теренах усієї України повинні бути матеріально забезпечені, мати можливість спокійно працювати і не відволікатися на суттєві побутові незручності. З огляду на це моїм першим рішенням було б приведення рівня заробітної плати у відповідність і з вимогами закону, і з вимогами об'єктивної реальності.

– Які якості Ви цінуєте в людях?

– Під час занять в Академії, в яких я беру безпосередню участь, я щоразу наголошую слухачам, що прокурор – це професія інтелігентна, яка передбачає вищу гуманітарну освіту і відповідну поведінку. І про це треба пам'ятати завжди, оскільки реалії нашого життя, буває, нівелюють поняття інтелігентності професії юриста, правника і прокурора.

– Яке Ваше улюблене заняття?

– Світ у всіх його проявах настільки великий, що складно назвати якесь одне улюблене заняття. Я цікавлюся багатьма речами. Передусім ціную спілкування з друзями, близькими людьми, шаную колектив, у якому я працюю. Цей напрям, мабуть, є головним. Дуже надихає театр, а ще люблю готувати.

– Що зазвичай готуєте?

– Залежно від ситуації. Зараз Інтернет дає змогу експериментувати. Дуже люблю готувати м'ясні страви, додаючи різні спеції, пробуючи щось нове.

Обожнюю готувати каву. Я спробувала, мабуть, близько сотні рецептів, пригостила друзів, колег. Найбільш вдалим рецептом вважаю каву з кардамоном. Заварювання змелених зерен кави й кардамону – це, мабуть, найсмачніше, що може зробити в мінімальних домашніх умовах той, хто цінує східний аромат цього дивовижного напою.

– Де Ви хотіли б жити?

– Сприймаю життя так, що добре – це там, де я, де живе моя родина. Дуже люблю Харків, згодна прожити решту життя у цьому місті. Я закохана у Київ, мені подобається тут працювати. Повертаючись до рідного Харкова, я радію позитивним змінам у місті й отримую задоволення від спілкування зі своїми друзями-харків'янами.

– Що для Вас бридко?

– Є речі, які мені не подобаються, про які не хочеться говорити. Я не хотіла би стикатися з нечесністю, непорядністю, неінтелігентністю, відсутністю внутрішньої культури, непрофесіоналізмом, небажанням навчатися.

– Якби трапилася нагода поспілкуватися з Генеральним секретарем ООН про Україну, що Ви сказали б?

– Я наголосила б, що в Україні є потенціал – дуже гарні, працюючі, талановиті люди, чудова земля, можливості для прогресу науки, промисловості. Наша Україна потребує уваги та підтримки в її розвитку.

– Який Ваш девіз у житті?

– Любов і добро завжди перемагають!

Інтерв'ю: **Дмитро Томіленко**
Фото з особистого архіву
Людмили Петровської

Довідково: Людмила Олександрівна Петровська – начальник відділу підготовки прокурорів з підтримання державного обвинувачення в суді Національної академії прокуратури України, старший радник юстиції.

Ольга Мала: МЕНІ ЗАВЖДИ ХОТИЛОСЯ, ЩОБ МОЯ ПРОФЕСІЯ ПРИНОСИЛА КОРИСТЬ ЛЮДЯМ

Ольга Мала – це жінка нового покоління, яка досягла успіху на роботі й щаслива у сімейному житті. Її завзятості позаздрить кожний. Проте, як поєднується професія прокурора, наукова й викладацька діяльність, материнство та жіночність, – у наступному інтерв'ю.

– Що Вас підштовхнуло до того, щоб стати прокурором?

– Це була мрія дитинства. Я в школі захоплювалась історією та правом. Батьки були проти того, щоб я працювала в прокуратурі та й взагалі була юристом. Вони мріяли про кар'єру лікаря для мене.

– Чому не адвокатом, а прокурором?

– Мені важко було уявити, щоб я захищала людину, яка вчинила злочин. Тому мріяла виступати в суді саме на стороні державного обвинувачення. Вважаю, що така робота є більш корисною для суспільства.

Тому я вступила на юридичний факультет Запорізького державного університету, потім навчалася в Національній академії прокуратури України.

– Де спочатку працювали?

– Моя перша прокуратура – це прокуратура Вільнянського району Запорізької області. Потім працювала в прокуратурі Леонінського району міста Запоріжжя. Це була велика установа, працювати там було цікавіше. Саме там мені вдалось ознайомитись з усіма напрямками прокурорської діяльності. Таким чином, моя мрія здійснилась.

– Пам'ятаєте свою першу справу?

– Так. У прокуратурі що тоді, що зараз для «розкачування» часу давали обмаль. Щойно я прийшла на роботу, мене одразу направили в суд. Я взяла участь у справі за обвинуваченням неповнолітнього у вчиненні декількох злочинів – крадіжок та грабежів.

Довідково:

Ольга Романівна Мала – заступник начальника відділу підготовки прокурорів з нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство Національної академії прокуратури України, молодший радник юстиції, кандидат юридичних наук.

У цей же день суд перейшов до судових дебатів. До промови прокурора я готувалася, хвилюючись. У результаті мені вдалося переконати суд у правильності та обґрунтованості позиції сторони обвинувачення.

– А якусь найгучнішу, можливо, довготривалу справу пам'ятаєте?

– Так, підтримувала обвинувачення у справі стосовно начальника органу правопорядку, який здійснював збут наркотичних засобів. Досудове розслідування у цій справі здійснювалось слідчими органів прокуратури. Розгляд у суді тривав рік. Це була серйозна справа з участю поважних адвокатів і тиском на мене як державного обвинувача. Закінчилася вона обвинувальним вироком. До промови прокурора я готувалася декілька днів і ночей.

– Чому вирішили присвятити себе науці, викладанню і перейшли працювати в Академію?

– Наукою я займалася ще зі студентських часів. Після закінчення Академії шість років працювала над дисертаційним дослідженням з теми, яка мені дуже близька, – ци-

вільний позов прокурора у кримінальному провадженні, адже на посаді я займалася і представницькою діяльністю, і була державним обвинувачем. Дисертація, яку я захистила, та необхідність приділяти більше уваги сину спонукали мене до зайняття виключно науковою діяльністю. Я дуже сумую за прокурорськими буднями.

– Як зараз батьки сприймають те, що їхня донька – прокурор?

– Змирились.

– Уявімо, що Ви стали Генеральним прокурором. Яке найперше рішення Ви прийняли б?

– Важко відповісти, тому що продекларувати тезу – це одна справа, а реально щось зробити – інша. З того, що Генеральний прокурор реально може реалізувати відповідно до Закону України «Про прокуратуру», насамперед вирішила б кадрові питання, пов'язані з призначенням на керівні посади справжніх фахівців, спроможних відновити довіру населення до прокуратури.

– Які чесноти людини Ви цінуєте понад усе?

– Порядність, доброзичливе ставлення до людей, стриманість.

– А прокурора?

– Справедливість, розсудливість, поміркованість. Однак такі моральні якості мають

поєднуватися з компетентністю. Прокурор повинен володіти відповідним рівнем знань, досвідом роботи, особливо, якщо він обіймає високу посаду. Сполучення таких рис надасть змогу прокурору гідно захищати інтереси суспільства та держави.

– Що для Вас бридко?

– Переступати через себе, приймати якісь рішення та діяти всупереч своїм принципам. Непорядність – це бридко.

– А якби не собою, то ким би Ви хотіли бути?

– Я навіть про це й не думала. Мені завжди хотілося, щоб моя професія приносила користь людям, суспільству. Працюючи на посаді прокурора, я захищала права дітей та інших осіб, які самостійно не могли цього зробити (або у кримінальному провадженні, або поза його межами). На теперішній час, займаючись викладацькою діяльністю, я також намагаюсь бути корисною, допомагаючи прокурорам вирішувати проблемні питання, які виникають в їх нелегкій практичній діяльності.

– Яке Ваше улюблене заняття?

– Люблю читати та мандрувати. Однак більшість вільного часу присвячую дитині. Моєму Миколайчику 5 років, ми з ним читаємо, малюємо, танцюємо, ходимо на спортивну гімнастику.

– За що Ви вдячні Богу?

– За те, що подарував мені життя, мою сім'ю – батьків, сина, чоловіка, та взагалі усіх людей, які мене оточують. Навіть за проблеми й труднощі, які трапилися у житті, тому що вони надали мені певний досвід.

– Якби довелося зустрітися із Генеральним секретарем ООН, що вважали б за потрібне йому сказати?

– З урахуванням ситуації в Україні, яка склалась на теперішній час, пояснила б йому, що відбувається в нашій державі. І просила б сприяння у відновленні в Україні миру і спокою з метою забезпечення міжнародного миру та безпеки.

– Який Ваш душевний стан у цей момент?

– Я перебуваю у напруженому стані, тому що повинна встигнути зробити багато справ – такий нормальний робочий настрій. На життя дивлюся з оптимізмом. Тому – вперед, незважаючи на труднощі!

Інтерв'ю: **Дмитро Томіленко**
Фото з особистого архіву Ольги Малої

РОБОЧА ЗУСТРІЧ З НАЧАЛЬНИКОМ ВІДДІЛУ ДЕПАРТАМЕНТУ РАДИ ЄВРОПИ З ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄСПЛ

4 квітня 2017 року в Національній академії прокуратури України відбулася робоча зустріч з начальником відділу Департаменту Ради Європи з виконання рішень Європейського суду з прав людини (м. Страсбург, Французька Республіка) Павлом Пушкарем.

У дружній діловій атмосфері учасники зустрічі розглянули напрями співпраці Департаменту Ради Європи з виконання рішень Європейського суду з прав людини та обговорили стан реалізації проекту домовленостей щодо заходів у галузі професійної підготовки, методичного, наукового, інформаційно-аналітичного забезпечення прокурорів.

Павло ПУШКАР позитивно оцінив діяльність Національної академії прокуратури України у сфері впровадження практики Європейського суду з прав людини в прокурорську діяльність та висловив сподівання на подальшу плідну співпрацю.

Національну академію прокуратури України на заході представляли ректор Іван Присяжнюк, перший проректор Микола Якимчук, проректор Олександр Толочко, начальник відділу дослідження проблем впровадження практики Європейського суду з прав людини в прокурорську діяльність Науково-дослідного інституту Вероніка Плотнікова та науковий співробітник відділу міжнародних зв'язків Ігор Клевцов.

РОБОЧА ЗУСТРІЧ З ПРЕДСТАВНИКАМИ ОФІСУ РАДИ ЄВРОПИ В УКРАЇНІ

5 квітня 2017 року в Національній академії прокуратури України відбулася робоча зустріч з представниками Офісу Ради Європи в Україні.

У заході від Національної академії прокуратури України взяли участь ректор Іван Присяжнюк, перший проректор Микола Якимчук, начальник відділу забезпечення діяльності Ректорату Ірина Кучеріна, начальник відділу науково-методичного забезпечення організації роботи в органах прокуратури Юрій Шевченко, начальник відділу дослідження проблем впровадження практики Європейського суду з прав людини в прокурорську діяльність Науково-дослідного інституту Вероніка Плотнікова, начальник відділу інформатизації та телекомунікацій Віталій Микитенко, начальник відділу науково-методичного забезпечення участі прокурорів у кримінальному провадженні Олександр Гладун, заступник начальника відділу підготовки прокурорів з нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство, Ольга Мала, заступник начальника відділу науково-методичного забезпечення прокурорської діяльності у сфері запобігання та протидії корупції Ксенія Годуєва, викладач Кристина Арушанян, науковий співробітник відділу міжнародних зв'язків Ігор Клевцов та прес-секретар Дмитро Томіленко.

Офіс Ради Європи в Україні представили програмний радник Департаменту рівності та людської гідності Генерального директорату з питань демократії Тайна Ріскі, асистент проекту Департаменту рівності та людської гідності Генерального директорату з питань демократії Валерія Рева та перекладач Наталя Заєць.

Під час зустрічі Тайна Ріскі висунула пропозицію щодо розвитку співробітництва у сфері запобігання насильству стосовно дітей та жінок у контексті безпосереднього продовження реалізації проектів «Запобігання та боротьба з насильством щодо жінок та домашнім насильством в Україні» і «Зміцнення та захист прав дітей в Україні».

У рамках проектної співпраці сторони запланували проведення низки семінарів для працівників органів прокуратури з метою виявлення і обговорення стратегічних пріоритетів та залучення до необхідних реформ, а також навчальних заходів стосовно ефективного збирання даних про насильство щодо дітей.

Представники Офісу Ради Європи в Україні висловили готовність надати необхідну інформацію та рекомендації щодо розробки довгострокової програми підвищення обізнаності для ефективної боротьби з насильством за статевою ознакою і гендерними стереотипами.

Ректор Національної академії прокуратури України Іван Присяжнюк висловив готовність і надалі плідно співпрацювати з Офісом Ради Європи в Україні.

Варто зазначити, що Національна академія прокуратури України бере активну участь у проектах Офісу Ради Європи в Україні, зокрема у програмі HELP щодо здійснення правосуддя, дружнього до дітей і прав дітей, з метою імплементації спеціального курсу в постійну програму закладу.

ВІЗИТ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ НАДЗВИЧАЙНОГО І ПОВНОВАЖНОГО ПОСЛА РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН В УКРАЇНІ

12 квітня 2017 року в Національній академії прокуратури України відбулася робоча зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Казахстан в Україні Саматом Ордабаєвим.

Від Посольства Республіки Казахстан на зустрічі також були присутні перший секретар Ігор Козлов і аташе з культурно-гуманітарних питань Абилайхан Богенбайули.

Національну академію прокуратури України представили ректор Іван Присяжнюк, перший проректор Микола Якимчук, проректор Юрій Севрук, заступник директора Науково-дослідного інституту Олександр Шамара, начальник відділу забезпечення діяльності Ректорату Ірина Кучеріна, начальник управління зі спеціальної підготовки та підвищення кваліфікації прокурорів Віра Шулякова, начальник відділу дослідження проблем впровадження практики Європейського суду з прав людини в прокурорську діяльність Вероніка Плотнікова, начальник відділу міжнародних зв'язків Володимир Першин, науковий співробітник відділу міжнародних зв'язків Ігор Клевцов та прес-секретар Дмитро Томіленко.

Під час зустрічі сторони обговорили попередній досвід співпраці та окреслили напрями подальшого співробітництва.

Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Казахстан в Україні висловив готовність сприяти співпраці щодо взаємообміну в рамках навчання, видавничої та науково-дослідницької діяльності між Національною академією прокуратури України та Академією правоохоронних органів Республіки Казахстан.

На завершення заходу Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Казахстан в Україні Самат Ордабаєв залишив побажання у Книзі почесних гостей Академії.

РОБОЧИЙ ВІЗИТ ПРЕДСТАВНИКІВ ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ СУДДІВ ТА ПРОКУРОРІВ БЕЛЬГІЇ

20 квітня 2017 року відбувся робочий візит представників Інституту підготовки суддів та прокурорів Бельгії до Національної академії прокуратури України.

На заході Інститут підготовки суддів та прокурорів Бельгії представили заступник директора Аксель Кітель та начальник міжнародного відділу Карін Карленс.

Від Національної академії прокуратури України на зустрічі були присутні ректор Іван Присяжнюк, перший проректор Микола Якимчук, проректор – директор Науково-дослідного інституту Георгій Попов, заступник директора Науково-дослідного інституту Олександр Шамара, начальник відділу забезпечення діяльності Ректорату Ірина Кучеріна, начальник відділу дослідження проблем впровадження практики Європейського суду з прав людини в прокурорську діяльність Вероніка Плотнікова, начальник відділу міжнародних зв'язків Володимир Першин та перекладач Анастасія Маркелова.

Під час заходу сторони обговорили можливі напрями співробітництва та домовились щодо підписання договору про співпрацю між Національною академією прокуратури України та Інститутом підготовки суддів та прокурорів Бельгії.

Крім того, в рамках візиту відбулася презентація діяльності Інституту підготовки суддів та прокурорів Бельгії. Аксель Кітель, зокрема, зазначив: «Ми проводимо тренінги для магістратів, працівників правоохоронних органів і працівників судів. На початковому етапі розглядаємо 29 тем за трьома напрямками: технічним, адміністративно-організаційним та соціально-комунікативним». Також він додав, що модель тренінгу підготовки суддів та прокурорів перебуває в перехідному періоді у зв'язку з постійним проведенням реформ у Бельгії.

Зі свого боку Карін Карленс зауважила: «Ми організовуємо семінари на постійній основі за фінансової допомоги Європейської Комісії, яка виступає головним організатором та нашим партнером. Протягом трьох останніх років ми провели шість семінарів за підтримки ЄС, організовані за співпраці з різними партнерами».

На завершення презентації представники бельгійської делегації висловили сподівання щодо продовження успішної співпраці між Інститутом підготовки суддів та прокурорів Бельгії і Національною академією прокуратури України.

Всеукраїнська науково-практична конференція «ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ»

21 квітня 2017 року в Академії відбулася всеукраїнська науково-практична конференція «Іншомовна підготовка працівників правоохоронних органів та сектору безпеки», співорганізаторами якої виступили Генеральна прокуратура України, Національна академія прокуратури України і Національна академія педагогічних наук України.

Мета заходу полягала в об'єднанні зусиль української наукової та освітянської спільноти, представників правоохоронних органів і спеціальних служб України, фахівців у зазначеній сфері, інших заінтересованих осіб задля розв'язання проблем актуальної в контексті європейської інтеграції України іншомовної підготовки працівників правоохоронних органів та сектору безпеки, обговоренні міжнародного досвіду такої підготовки і шляхів його застосування в Україні, а також проблем галузевого перекладу та комунікації (майбутніх) правоохоронців.

За результатами обговорення актуальних проблем підготовки з іноземних мов працівників правоохоронних органів та сектору безпеки, методики, практики, інноваційних технологій і ресурсів викладання іноземної мови, формування іншомовної компетентності **конференцією рекомендовано:**

– **до проблем іншомовної підготовки, які потребують нагального розв'язання**, передусім необхідно віднести: реалізацію завдань щодо підготовки з іноземних мов працівників правоохоронних органів та сектору безпеки у контексті євроінтеграції; вивчення теоретичних засад навчання професійному іншомовному спілкуванню представників силових структур і правоохоронних відомств в особливих умовах для підвищення їхнього рівня професійної комунікативної компетентності;

– **актуальними проблемами викладання іноземних мов визначено такі:** подальше дослідження методики та практики викладання іноземних мов, наближення навчального матеріалу до реальних життєвих ситуацій, його професійного спрямування; формування іншомовних комунікативно-мовленнєвих умінь та навичок; розроблення ефективних форм контролю знань у процесі викладання іноземних мов; оптимізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти під час вивчення іноземних мов;

– **упроваджувати практику з обміну досвідом щодо проблем іншомовної підготовки,** а саме: співпрацювати при проведенні наукових досліджень у цій площині, обмінюватися навчально-методичною та науковою літературою, проводити й надалі семінари, круглі столи, спільні навчальні заняття, тренінги з розвитку іншомовних комунікативних компетентностей, якнайширше залучати до цієї роботи практичних працівників правоохоронних органів та сектору безпеки;

– **запровадити щорічне проведення всеукраїнської науково-практичної конференції «Іншомовна підготовка працівників правоохоронних органів та сектору безпеки».**

НОВІ ВИДАННЯ

У Національній академії прокуратури України підготовлено збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції «Іншомовна підготовка працівників правоохоронних органів та сектору безпеки»

У тезах учасників заходу висвітлено, зокрема, проблеми актуальної в контексті європейської інтеграції України іншомовної підготовки працівників правоохоронних органів та сектору безпеки, міжнародний досвід такої підготовки і шляхи його застосування в Україні, питання галузевого перекладу та комунікації майбутніх правоохоронців.

Міжнародна науково-практична конференція «КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ УЧАСТІ ПРОКУРОРА У РОЗГЛЯДІ АДМІНІСТРАТИВНИХ І ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ»

25 квітня 2017 року в Національній академії прокуратури України відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Конституційно-правові засади участі прокурора у розгляді адміністративних і господарських спорів в Україні та Польщі: порівняльно-правовий аспект».

Ректор Національної академії прокуратури України Іван Присяжнюк, заступник голови Вищого адміністративного суду України Михайло Смокович та голова окружного суду в м. Кельцах Республіки Польща Войтек Мерта відкрили роботу міжнародної конференції.

Участь у науковому заході також взяли представники окружних судів (апеляційний рівень) та прокурори (місцевого і регіонального рівня) Республіки Польща, а також Генеральної прокуратури України, регіональних прокуратур України, Вищого адміністративного суду України, Вищого господарського суду України, народні депутати України, Національної школи суддів України, центральних органів виконавчої влади, Академії адвокатури України, вищих навчальних закладів та громадських організацій.

Метою проведення наукового заходу став обмін досвідом діяльності прокурора поза межами кримінального провадження в Україні та Республіці Польща, а також обговорення актуальних проблем і пошук позитивних практик для формулювання пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства України.

Під час конференції обговорили такі питання:

1. Правові засади діяльності та функції прокуратури поза сферою кримінальної юстиції в Україні та Республіці Польща.
2. Повноваження прокурора поза сферою кримінального провадження за законодавством України та Республіки Польща (захист прав окремих категорій громадян та інтересів держави, досудове врегулювання спорів).
3. Розгляд судом адміністративних і господарських спорів в Україні та Республіці Польща за участю прокурора:
 - правовий статус прокурора у судовому процесі;
 - форми здійснення представницької діяльності прокурором;
 - категорії спорів, у яких бере участь прокурор;
 - роль адвоката у здійсненні захисту інтересів держави.

За результатами роботи міжнародної науково-практичної конференції планується видання збірника матеріалів, який буде розміщено на офіційному сайті Національної академії прокуратури України.

МОНІТОРИНГ СУДОВИХ РІШЕНЬ ПРОКУРОРОМ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОСУДДЯ

УДК 343.163

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про прокуратуру» прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому цим Законом, здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.

Ефективність та своєчасність захисту прокурором інтересів держави значною мірою залежать від якості організації інформаційного забезпечення цієї діяльності та наявності відомостей щодо підстав для вжиття заходів прокурорського реагування, отриманих, зокрема, й шляхом проведення моніторингу судових рішень.

Моніторинг судових рішень є важливим компонентом, який сприятиме ефективності та дієвості правосуддя, відповідності його принципу законності та сучасним вимогам розвитку правової держави. Оцінювання стану правосуддя з урахуванням інформації, отриманої в процесі систематичного моніторингу судових рішень, допоможе детальному осмисленню, аналізу можливих наслідків та досягненню позитивного ставлення до прокуратури у суспільстві.

У статтях таких науковців, як С. Белікова, М. Говоруха, А. Губська, О. Натрус, О. Кучер, О. Севрук, Ю. Турлова, досліджувались проблеми реалізації представницької функції, зокрема наголошувалося на важливості інформаційного забезпечення при здійсненні прокурором представницької діяльності. З-поміж іншого розглядалася проблематика проведення прокурором моніторингу судових рішень. Утім, окремо зазначене питання не досліджувалося, хоча заслуговує на увагу, оскільки йому відводиться важливе місце у прокурорській діяльності. Що стосується забезпечення справедливого правосуддя, і воно є надактуальним у період реформування органів прокуратури і судової системи.

Суд, який розглядає справу по суті, повинен встановити об'єктивну істину в спірних правовідносинах, з'ясувати права й обов'язки сторін і третіх осіб

Олена Говоруха

заступник начальника відділу науково-методичного забезпечення прокурорської діяльності поза сферою кримінальної юстиції Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України

та на підставі закону вирішити спір, постановляючи про це рішення.

Іноді судові рішення не відповідають цим вимогам, приймаються з порушенням норм матеріального і процесуального права, з використанням неякісного доказового матеріалу, без з'ясування всіх істотних обставин справи, що порушує інтереси держави.

Однією з форм представницької діяльності прокурора є ініціювання перегляду незаконних судових рішень, постановлених, у тому числі, в справах за позовами інших осіб.

З огляду на викладене доцільно окремо розглянути питання щодо порядку проведення моніторингу з метою розробки заходів, спрямованих на забезпечення відкритості діяльності судів, прогнозованості судових рішень та сприяння однаковому застосуванню законодавства.

Доступність і прозорість правосуддя є головними аспектами судової реформи.

І хоча законодавцем поступово мінімізуються повноваження прокурора при здійсненні представницької функції, важлива роль у цьому процесі належить саме йому.

Питанню прозорості судової влади приділяється увага в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, у ст. 6 якої міститься вимога щодо забезпечення державами-учасницями на своїй території права кожного на публічний розгляд його справи судом, а також припис щодо обов'язковості публічного проголошення судового рішення та умови обмеження цього права.

У Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи № К (95) 11 вказується, що повна обізнаність щодо практики всіх судів є однією з головних умов справедливого застосування закону. В цьому документі Комітет міністрів Ради Європи рекомендує своїм членам створювати такі інформаційно-пошукові електронні системи, в яких будуть міститися судові рішення, архівовані та розкладені за тематикою, враховуючи, що така інформація повинна бути доступною широкому загалу в мережі Інтернет [1].

В Україні вжито також низку заходів щодо забезпечення прозорості та відкритості інформації про відправлення правосуддя в судах. Зокрема, у 2005 році було ухвалено Закон України «Про доступ до судових рішень» (набрав чинності з 1 червня 2006 року), відповідно до якого був створений Єдиний державний реєстр судових рішень (ЄДРСР). Крім того, в мережі Інтернет створено офіційний портал судової влади (www.court.gov.ua), на якому розміщені веб-сторінки всіх судів загальної юрисдикції України.

Відповідно до зазначеного закону внесено певні позитивні зміни в частині доступності до судових рішень. З метою забезпечення відкритості діяльності судів, прогнозованості судових рішень та сприяння однаковому застосуванню законодавства він визначає порядок доступу до судових рішень.

Так, раніше законодавство гарантувало доступ до судових рішень лише особам, які брали участь у справі, а також особам, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права, свободи чи обов'язки. Тепер Закон України «Про доступ до судових рішень» вже гарантує кожному право на доступ до судових рішень у порядку, визначеному законом. Це право забезпечується внаслідок офіційного оприлюднення судових рішень на офіційному веб-порталі судової влади України в порядку, встановленому законом.

У свою чергу, процедуру формування та ведення Єдиного державного реєстру судових рішень визначено в Порядку ведення ЄДРСР, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 2006 року № 740 зі змінами, затвердженими постановами Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2009 року № 1007 та від 17 червня 2015 року № 401 [2].

Згідно з пунктом 2 цього Порядку внесенню до Реєстру підлягають усі судові рішення судів загальної юрисдикції (суди), а також окремі думки суддів, викладені у письмовій формі.

У пункті 20 вказаного Порядку визначено, що доступ користувачів до електронних копій судових рішень здійснюється безоплатно через офіційний веб-портал ДСА. Крім того, наказом Державної судової адміністрації України від 16 січня 2016 року № 9 затверджено Інструкцію з підготовки та надсилання, приймання та обробки, оприлюднення та зберігання електронних копій судових рішень в Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Адміністративна відповідальність за ненадання доступу до судового рішення або матеріалів справи за заявою особи, а також інше порушення Закону України «Про доступ до судових рішень» передбачена в ч. 6 ст. 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

У статті 3 Закону України «Про прокуратуру» визначено засади діяльності прокуратури, серед яких названо: верховенство права та визнання людини,

її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності і безпеки найвищою соціальною цінністю, законність, справедливість, неупередженість та об'єктивність.

Таким чином, утвердження верховенства права є одним із завдань органів прокуратури, реалізувати яке можливо, зокрема, й шляхом вступу у справи та оскарження незаконних судових рішень, які суперечать інтересам держави.

Слід зазначити, що правове закріплення поняття «моніторинг» на законодавчому рівні відсутнє. Цей термін походить з англійської мови, але має латинську основу. Слова «*moneo*», «*monitor*», «*monitorius*», «*monitum*», «*monitus*» є спільнокореневими та багатозначними. Одне зі значень слова «*moneo*» – карати; «*monitor*» – наглядчик; «*monitorius*» – попереджувачий; «*monitum*» – вказівка; «*monitus*» – повідомлення. Враховуючи вказані тлумачення слова «моніторинг», його традиційний зміст – спостереження та аналіз – автоматично розширюється за рахунок такого компонента, як усунення виявлених під час його проведення порушень законодавства.

Відсутність поняття моніторингу де-юре призвело до того, що на практиці він здійснюється кожним органом із застосуванням різних процедур.

Загальні засади організації прокурором роботи з ЄДРСР встановлено у пункті 8.2 наказу Генерального прокурора України «Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень» від 28 травня 2015 року № 6гн. Цим наказом передбачено необхідність постійно здійснювати моніторинг розміщених у Єдиному державному реєстрі судових рішень, а також отриманої від органів державної влади та органів місцевого самоврядування інформації з цього питання з метою забезпечення реагування на незаконні судові рішення, що зачіпають інтереси громадян і держави та постановлені без участі прокурора.

Пунктом 8.3 вказаного наказу регламентовано порядок проведення моніторингу. Зокрема, виявлення судових рішень, які потребують перегляду, здійснювати: постановлених місцевими загальними судами – прокурорам районного рівня та міст за місцем розташування відповідного суду; місцевими господарськими та окружними адміністративними, апеляційними судами – підрозділам представництва інтересів громадян і держави в судах прокуратур обласного рівня за місцезнаходженням зазначених судів; судами касаційної інстанції – управлінню представництва інтересів громадян та держави в суді та іншим структурним підрозділам Генеральної прокуратури України відповідно до компетенції [3].

Задля належного виконання зазначених вище вимог, організовуючи діяльність щодо опрацюван-

ня ЄДРСР, керівникам прокуратур та представницьких підрозділів передусім необхідно враховувати, що виявлення судових рішень, що порушують інтереси держави, потребуватиме від працівників, які здійснюватимуть цю роботу, належного фахового рівня, практичного досвіду та здатності самостійно проаналізувати і надати правильну правову оцінку законності судового рішення.

З огляду на викладене при розподілі обов'язків між працівниками цю ділянку роботи слід закріплювати за тими з них, які відповідають указаним вимогам.

Можливо, доречно визначити кілька відповідальних осіб, конкретизувавши напрями, тематику та категорії судових спорів, види судочинства.

Наприклад, можна закріпити за одним працівником моніторинг усіх судових ухвал, прийнятих не по суті спору, – про відкриття провадження, залишення без розгляду, залишення без руху, повернення позовних заяв. Тобто тих ухвал, апеляційні скарги на які вносяться прокурором, який пред'явив позов.

Водночас моніторинг судових рішень по суті справи вважаємо за потрібне закріпити за іншим працівником.

Необхідно чітко визначити періодичність проведення моніторингу судових рішень та форму його реалізації.

Порядок такої роботи в регіональних прокуратурах також може встановлюватись окремою вказівкою чи розпорядженням керівника регіональної прокуратури.

При організації роботи на цій ділянці прокурорської діяльності варто пам'ятати, що систематичність здійснення та своєчасність реалізації результатів моніторингу судових рішень є одним з організаційних чинників, який забезпечує ефективність указаної діяльності.

Варто наголосити, що питання систематичності проведення зазначеної роботи набуло ще більшої актуальності у зв'язку з внесенням змін до процесуального законодавства, згідно з якими органи прокуратури можуть оскаржити рішення суду лише протягом року з моменту його оголошення, незалежно від поважності причини пропуску строку оскарження.

Тобто цей термін для органів прокуратури є присічним.

Так, Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку здійснення судочинства» від 20 грудня 2011 року № 4176-VI внесено зміни до процесуальних кодексів у вказаних видах судочинства та відповідно до цих змін для прокурора встановлено присічний річний строк на оскарження судових рішень в апеляційному, касаційному порядках.

Таким чином, при здійсненні моніторингу судових рішень обов'язково необхідно звертати увагу

на дату проголошення рішення та набрання ним чинності, оскільки ініціювання перегляду рішень після спливу названих термінів тягне за собою негативні наслідки.

У зв'язку з цим Генеральна прокуратура України в інформаційних листах орієнтує прокурорів на щотижневе вивчення судових рішень, розміщених у Єдиному державному реєстрі судових рішень, інформації органів державної влади та місцевого самоврядування, ведення журналів обліку результатів та здійснення контролю за цією роботою.

За наслідками вивчення інформації з ЄДРСР відповідальний прокурор зобов'язаний щотижнево доповідати керівництву про виявлені ним дані про відкриття проваджень у справах, участь прокурора у яких є обов'язковою або необхідною, та судові рішення, які порушують інтереси держави, а також ті, якими прокурору відмовлено (залишено без розгляду) в задоволенні позову (заяви), скарги.

У цей же строк отримана із ЄДРСР інформація про незаконні судові рішення має бути опрацьована на предмет виявлення фактів несвоєчасного внесення їх до ЄДРСР та безпідставного неоскарження органом, уповноваженим державою здійснювати її функції у спірних правовідносинах.

Окрім того, підрозділам представництва регіональних прокуратур під час вивчення даних про такі справи і судові рішення слід реагувати на факти внесення прокурорами неякісних та необґрунтованих документів реагування, незабезпечення участі у справах обов'язкової категорії та безпідставного неоскарження незаконних судових рішень.

Керівники прокуратур, відповідальні за організацію роботи на цьому напрямі, повинні щотижня контролювати її стан шляхом ознайомлення з довідками про результати, розглядати пропозиції щодо реагування на виявлені дані та порушення, вчиняти відмітку про результати узгодження вказаних пропозицій, контролювати своєчасність ужиття заходів реагування і їх реалізацію.

Слід також зазначити, що моніторинг ЄДРСР є дієвим засобом забезпечення контролю за рухом справ, який прокурори повинні здійснювати відповідно до вимог пункту 11.6 галузевого наказу Генерального прокурора України від 28 травня 2015 року № 6 гн. Так, прокурорам, які пред'явили позов, вступили у справи за позовами інших осіб, оскаржили судові рішення, необхідно постійно моніторити ЄДРСР на предмет виявлення інформації щодо відкриття провадження у справі за позовом, призначення справи до розгляду, відкриття апеляційного провадження [3].

Зазначену інформацію також можна отримати безпосередньо в судах, у тому числі шляхом ознайомлення зі списком справ, призначених до слухання.

Ефективним засобом для забезпечення прозорості судової влади стали й інтернет-сторінки су-

дів, зокрема, завдяки можливості знайти будь-яке судове рішення, інформацію щодо справ, признаних до розгляду, тощо.

Слід зауважити, що за результатами проведеного моніторингу можливо також пред'явити позов.

Так, заступник прокурора Волинської області звернувся до суду з позовом у інтересах держави в особі органу, уповноваженого здійснювати відповідні функції у спірних правовідносинах економічного розвитку та торгівлі України, Державного підприємства «Волинський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації», до генерального директора Державного підприємства про стягнення заподіяної Державному підприємству шкоди в порядку регресу в розмірі 27 376,96 гривень.

На обґрунтування вказаного позову прокурор зазначив, що рішенням Луцького міськрайонного суду Волинської області від 29 жовтня 2014 року в справі № 161/11175/14-ц частково задоволені позовні вимоги працівника до Державного підприємства «Волинський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації» («Волинський стандартметрологія») про поновлення на посаді начальника метрологічного центру зазначеного вище підприємства та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу і відшкодування моральної шкоди. Вказаним рішенням ухвалено стягнути з ДП «Волинський стандартметрологія» на користь працівника 26 376 грн 96 коп. середнього заробітку за час вимушеного прогулу та 1000 грн на відшкодування моральної шкоди.

На виконання рішення суду ДП «Волинський стандартметрологія» проведено нарахування та виплату належних коштів у сумі 27 376,96 гривень.

Оскільки звільнення працівника здійснено з порушенням закону, на генерального директора ДП «Волинський стандартметрологія» як на службову особу, винну в незаконному звільненні працівника,

покладається обов'язок відшкодувати шкоду, заподіяну підприємству, в розмірі 27 376,96 гривень.

Враховуючи викладене, діями генерального директора ДП «Волинський стандартметрологія», які полягали в незаконному звільненні працівника з посади начальника метрологічного центру зазначеного підприємства, заподіяно шкоду економічним інтересам держави.

На лист прокуратури області Мінекономрозвитку України повідомило, що заходи щодо стягнення з генерального директора шкоди, завданої ДП «Волинський стандартметрологія» незаконним звільненням працівника, не вживались.

З огляду на те, що Мінекономрозвитку України не вживало протягом 9 місяців жодних заходів щодо стягнення цієї шкоди, що свідчить про бездіяльність та здійснення неналежним чином віднесених до його компетенції повноважень, у прокуратури області є всі правові підстави, визначені у ст. 23 Закону України «Про прокуратуру», для представництва інтересів держави в суді.

Поряд з оскарженням незаконних судових рішень прокурорами також ініціювалися питання про дисциплінарну відповідальність суддів, які при здійсненні судочинства допустили порушення закону.

Підсумовуючи, слід зазначити, що моніторинг судових рішень є важливим чинником інформаційного забезпечення прокурора при здійсненні представницької діяльності. Оцінювати стан забезпечення належного моніторингу судових рішень необхідно з урахуванням сукупності даних про своєчасність, повноту, актуальність та ефективність вжитих заходів, необхідності усунення негативних наслідків та захисту інтересів держави.

Список використаних джерел:

1. Кошова О.В. Транспарентність сучасної судової влади / О.В. Кошова // Філософські та методологічні проблеми права. – 2015. – № 1–2 (9–10). – С. 209–216.
2. Порядок ведення ЄДРСР, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 2006 року № 740 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1007-2009>
3. Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень: наказ Генерального прокурора України від 28 травня 2015 року № 6гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/>

Олена Говоруха

МОНІТОРИНГ СУДОВИХ РІШЕНЬ ПРОКУРОРОМ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОСУДДЯ

Обґрунтовано думку, що проведення прокурором моніторингу судових рішень при здійсненні представницької діяльності є важливим чинником, який сприятиме ефективності та дієвості правосуддя, його відповідності принципу законності та сучасним вимогам розвитку правової держави. Регулярне оцінювання стану правосуддя з урахуванням інформації, отриманої в процесі систематичного моніторингу судових рішень, допоможе глибокому осмисленню, аналізу можливих наслідків та досягненню позитивного ставлення до прокуратури у суспільстві.

Ключові слова: прокурор; моніторинг; доступність та відкритість правосуддя; законність; правова держава; представництво.

Елена Говоруха

МОНИТОРИНГ СУДЕБНЫХ РЕШЕНИЙ ПРОКУРОРОМ ПРИ ОСУЩЕСТВЛЕНИИ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК ВАЖНЫЙ КОМПОНЕНТ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРАВОСУДИЯ

Обосновано мнение, что проведение прокурором мониторинга судебных решений при осуществлении представительской деятельности является важным компонентом, который будет способствовать эффективности и действенности правосудия, его соответствию принципу законности и современным требованиям развития правового государства.

Регулярное оценивание состояния правосудия с учетом информации, полученной в процессе систематического мониторинга судебных решений, поможет глубокому осмыслению, анализу возможных последствий и достижению положительного отношения к прокуратуре в обществе.

Ключевые слова: прокурор; мониторинг; доступность и открытость правосудия; законность; правовое государство; представительство.

Olena Govoruha

PROSECUTOR'S MONITORING OF COURT DECISIONS IN THE COURSE OF REPRESENTATION ACTIVITIES AS AN IMPORTANT COMPONENT OF THE EFFICIENCY OF JUSTICE

The article details that court decision monitoring by a prosecutor in the course of representation activities is an essential component conducive to the efficiency and effectiveness of justice, its compliance with the principle of legality and the modern requirements of development of a law-governed state. A regular assessment of the current status of justice made through the prism of systematic monitoring of court decisions will facilitate the detailed comprehension and analysis of possible implications and the achievement of positive community spirit in society.

Keywords: prosecutor; monitoring; accessibility and openness of justice; legality; rule of law; representation.

НОВІ ВИДАННЯ

Підготовлено другий у поточному році номер наукового фахового журналу «Вісник Національної академії прокуратури України», на сторінках якого висвітлено питання прокурорської діяльності, запобігання корупції, різних галузей матеріального та процесуального права.

Запрошуємо наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, представників органів влади, працівників прокуратури й інших відомств, а також молодих учених долучитися до авторського активу наукового фахового журналу «Вісник Національної академії прокуратури України».

Передплатити журнал можна в будь-якому поштовому відділенні України (передплатний індекс – 95295).

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС СТОРОНИ ОБВИНУВАННЯ У ПІДГОТОВЧОМУ СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ

В'ячеслав Перч
прокурор
Тернопільської області

Лілія Матієк
старший слідчий слідчого відділу
Прокуратури Тернопільської області,
здобувач Національної академії
прокуратури України

УДК 343.163

із вказаних наукових праць питання про статус прокурора та потерпілого як суб'єктів сторони обвинувачення на стадії підготовчого провадження науковцями не вивчалось.

Мета цієї статті полягає у дослідженні загальнотеоретичного та процесуального поняття суб'єктів і статусу сторони обвинувачення на стадії підготовчого провадження та передбачає аналіз функціональної спрямованості кримінально-процесуальної діяльності учасників кримінального процесу.

Кримінально-процесуальна функція – це обумовлений завданнями кримінального провадження певний самостійний напрям діяльності суб'єкта (суб'єктів) кримінального провадження, що має самостійні завдання, визначає права та обов'язки суб'єкта (суб'єктів), їх компетенцію та реалізується за допомогою кримінально-процесуальних засобів у формі, регламентованій кримінальним процесуальним законодавством. Кримінально-процесуальна функція не є елементом кримінально-процесуального статусу та кримінально-процесуальної компетенції [4; с. 367], проте вона набуває особливого значення у формуванні сторін кримінального провадження.

Функція обвинувачення – це заснована на законі процесуальна діяльність відповідних суб'єктів, яка спрямована на встановлення наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення, формування обвинувачення в обвинувальному акті під час досудового розслідування та підтримання державного обвинувачення в суді [5, с. 357].

Складовою системи сторони обвинувачення є суб'єкти публічної та приватної форми обвинувачення, які у законному порядку на відповідній стадії процесу вчиняють дії і прийма-

Правила належної правової процедури реалізації справедливого правосуддя, прописані міжнародними стандартами, вимагають від усіх Високих Договірних Сторін чіткості визначення учасників судового провадження та їх статусу у кримінальному процесі. У вибраній вітчизняним законодавцем публічно-приватній моделі юридичної конструкції кримінального процесу класичними суб'єктами сторони обвинувачення виступають прокурор та потерпілий, його представник, законний представник. Об'єднує цих правових суб'єктів функціональна спрямованість їхньої діяльності – реалізація обвинувальної функції, стійке процесуальне положення, відстоювання в суді прав та законних інтересів кримінально-правового характеру, здатність активно впливати на хід і результати кримінального процесу.

Теоретичним й практичним питанням, пов'язаним із формуванням інституту обвинувачення в суді, присвячені, зокрема, праці С.А. Альперта, М.І. Бажанова, М.М. Бурбики, І.В. Вернидубова, І.В. Гловюк, В.О. Гринюка, Ю.М. Грошевого, Л.М. Давиденка, П.С. Елькінд, П.М. Каркача, В.В. Колодчина, М.В. Косюти, Я.О. Ковальової, І.М. Козьякова, О.Б. Комарницької, В.В. Луценка, В.Т. Маляренка, Н.В. Малярчука, І.Є. Марочкина, С.В. Матієка, Г.В. Мовчана, І.В. Рогатюка, М.С. Строговича, В.М. Савицького, І.М. Садовського, Г.П. Середи, Ж.О. Сульженко, Я.М. Толочко, М.В. Юрчишина, в яких розкрито правову природу обвинувачення, його місце та роль в кримінально-процесуальній системі, надано роз'яснення поняття обвинувальної функції, суб'єктів її реалізації в суді – прокурора та потерпілого, визначено їх статус та інше. Слід зазначити про роботи М.В. Юрчишина [1; с. 168], В.В. Колодчина [2; с. 168], у яких викладено авторське бачення процесуального статусу прокурора як суб'єкта підтримання державного обвинувачення в суді за КПК 1960 року та КПК 2012 року; Д.О. Пилипенка [3; с. 207] про реалізацію потерпілим функції обвинувачення у кримінальному процесі України. Однак у жодній

ють рішення щодо створення умов та ініціювання обвинувальних тез у конкретному кримінальному провадженні, підтримання їх у суді.

Запровадження на рівні закону поряд із категоріями «прокурор» та «потерпілий» окремих термінів – «публічний обвинувач», «приватний обвинувач», «державний обвинувач» тощо, внесе плутанину у формулювання та розуміння правила щодо незмінності самого поняття «обвинувач» у суді, а також ускладнить практичне застосування понятійно-категоріального апарату.

Тому заслуговує на цілковиту підтримку використання у практиці на позначення суб'єктів сторони обвинувачення в суді єдиного терміна «обвинувач». Вказане поняття не міститься серед офіційно дефініційованих термінів у КПК України, проте у практиці правозастосування є доволі поширеним, якщо йдеться про виконання особою обвинувальної функції в суді.

Система сторони обвинувачення, як і будь-який об'єкт дослідження, містить внутрішню будову, що зумовлює взаємодію її суб'єктів правовідносин через однаковість та відмінність елементів, що впливають на формування правового статусу, хід та форму реалізації обвинувальної функції у суді. В юридичній доктрині застосовуються різні критерії класифікації суб'єктів правовідносин за їх складовими елементами. Одностайності думок науковців у цьому питанні немає.

Вважаємо базовими у структурі правового статусу сторони обвинувачення на стадії підготовчого провадження елементи, що визначають правові координати та напрям діяльності, можливості поведінки особи, тобто права, обов'язки та законні інтереси, а елементи, що надають характеристику статусу цих осіб, слід віднести до допоміжних (додаткових), зокрема: правосуб'єктність, систему гарантій, незалежність, заходи забезпечення, юридичну відповідальність.

На стадії підготовчого провадження обвинувач наділяється правом на створення умов (передумов) подальшої реалізації обвинувального акта; на прийняття рішень та висловлення власної позиції про затвердження угоди, ініціювання закриття провадження, повернення чи призначення до розгляду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, на

ініціювання зміни підсудності кримінального провадження, призначення судового розгляду; на внесення клопотань; на вивчення матеріалів провадження; оскарження рішень суду.

Основний обов'язок обвинувача на цій стадії полягає у виконанні завдань кримінального провадження, дотриманні основних засад кримінального провадження, ініціюванні обвинувачення із застосуванням належної правової процедури, участі в судовому засіданні, виконанні вимог закону при укладенні угод, оскарженні незаконних вироків та ухвал суду.

Як бачимо, перелік спеціальних прав та обов'язків сторони обвинувачення на стадії підготовчого провадження досить великий за обсягом і залежить насамперед від інтересу суб'єкта обвинувачення. Так, прокурор реалізує обвинувальну функцію, керуючись не власним, а суспільним інтересом, що полягає у встановленні всіх обставин справи, засудженні та покаранні винної особи. Для потерпілого прерогативою у кримінальному спорі виступає захист порушених інтересів та відшкодування збитків, при цьому встановлення обставин та притягнення особи до відповідальності не завжди є самоціллю.

Отже, для публічного обвинувача ініціювання розгляду обвинувачення та створення умов для подальшого доведення його в суді – це обов'язок, що регламентується нормами законодавства, а для потерпілого реалізація обвинувальної функції – це право на відстоювання своєї позиції та захист у суді.

Слід зауважити, що у справах приватного та приватно-публічного обвинувачення прокурор незалежний від позиції потерпілого у виконанні свого посадового обов'язку стосовно доведеності обвинувачення. Натомість потерпілий залежить від його позиції, адже підтримує складене, підписане та направлене до суду прокурором обвинувачення. Тому на стадії підготовчого провадження прокурор розглядається як основний суб'єкт сторони обвинувачення, а потерпілий – як додатковий обвинувач.

Формування правового статусу сторони обвинувачення не відбувається стихійно. Воно розпочинається з моменту наділення його суб'єктів специфічною юридичною якістю – правосуб'єктністю, що відображає наявність певних юридичних властивостей у їх нерозривному поєднанні.

Правоздатність сама собою ніякого реального блага не дає. Це тільки «право на право», тобто право мати право, а вже останнє відкриває шлях до володіння тим чи іншим благом, здійснення відповідних дій, висування домагань. Не можна на підставі лише однієї правоздатності що-небудь вимагати, крім домагання рівноправності членів суспільства. Правоздатність існує там, де є правове регулювання, правове поле. Ця якість не змінюється, її не можна зробити ані більшою, ані меншою [6; с. 240].

Для того, щоб суб'єкт особисто реалізував у суді процесуальні права через здійснення процесуальних дій, йому необхідно володіти процесуальною дієздатністю.

На стадії підготовчого провадження дієздатність полягає у спроможності прокурора, потерпілого особисто ініціювати здійснення обвинувачення в суді, укладати угоди, заявляти клопотання, відводи, брати участь у судовому засіданні, відстоювати власні чи сторонні інтереси тощо.

Правосуб'єктність потерпілого та прокурора значно відрізняються. Встановлення недієздатності або обмеженої дієздатності потерпілого передбачає відсторонення його від особистої участі у кримінальному провадженні та реалізацію у такому випадку його прав і обов'язків законним представником.

Настання повної неієздатності прокурора, на відміну від потерпілого, вимагає заміни його у судовому провадженні та звільнення з органів прокуратури.

В.М. Трофименко зазначає, що кримінально-процесуальні гарантії є складовою правового статусу особи, оскільки лише за допомогою системи гарантій можна реалізувати права, свободи й обов'язки людини та громадянина. Вони покликані забезпечувати, гарантувати нормальне, тобто встановлене законом, функціонування того чи іншого суспільного і правового інституту [7, с. 20].

На думку судді Конституційного Суду України І.Д. Сліденка, саме гарантії є невіддільною частиною інституту прав і свобод, які мають навіть більш принципове значення, ніж самі суб'єктивні права, про що, зокрема, зазначалося ще в Декларації прав людини і громадянина 1789 року. На сьогодні гарантії прав і свобод є одним із стандартів конституціоналізму та невід'ємними ознаками правової держави [8].

У цьому контексті заслуговує на увагу позиція В.М. Кравчука, що складовою правового статусу прокуратури є гарантії її діяльності, які врешті й визначають реальний правовий статус прокуратури. Під гарантіями діяльності прокуратури слід розуміти сукупність загальних та спеціальних способів і засобів реалізації функції прокуратури [9, с. 66].

У Пояснювальній записці до Бордоської декларації (носить рекомендаційний характер) вказано, що незалежність прокурорів є необхідною гарантією для надання їм можливості виконувати свої завдання. Це посилює їх роль у правовій державі та в суспільстві, а також є гарантією того, що судова система буде функціонувати чесно й ефективно, і що всі переваги незалежності будуть реалізовані (Декларація, пункти 3,8). Незалежність прокурорів не є прерогативою чи привілеєм, наданим в інтересах прокуратури, але гарантією в інтересах справедливого, неупередженого й ефективного правосуддя, що захищає громадські та приватні інтереси зацікавлених осіб.

У звіті Венеціанської комісії з Європейських стандартів щодо незалежності судової системи (ухваленому її членами на 85-му пленарному засіданні 17–18 грудня 2010 року) державам-учасницям рекомендовано розробити каталог гарантій невтручання у діяльність обвинувача. Невтручання означає забезпечення того, що дії обвинувача у суді вільні від зовнішнього тиску, а також від неправомірного чи незаконного внутрішнього тиску всередині самої системи обвинувачення. Такі гарантії повинні охоплювати порядок призначення на посаду і звільнення, дисциплінарні заходи, а також специфічні правила ведення справ та процесу прийняття рішень.

Вказані рекомендації частково втілені у Законі України «Про прокуратуру», яким передбачено гарантії самостійності та незалежності прокурора у своїй процесуальній діяльності та рішеннях, особливий порядок призначення на посаду, звільнення

з посади, притягнення до дисциплінарної відповідальності; заборону незаконного впливу, тиску чи втручання у здійснення повноважень прокурора; належного матеріального, соціального та пенсійного забезпечення тощо (ст.16 цього Закону).

Водночас у ст. 36 КПК України прописано гарантії щодо самостійності прокурора у процесуальній діяльності та заборону втручання осіб, які не мають на те законних повноважень. Законодавець зобов'язав органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові та інші фізичні особи виконувати законні вимоги й процесуальні рішення прокурора.

Попри законодавче закріплення в законах гарантій невтручання у незалежність та самостійність прокурора, законодавець за їх порушення не передбачив відповідні санкції. Це значно впливає на роботу органів прокуратури. Адже невиконання державою своїх зобов'язань щодо притягнення до відповідальності осіб за втручання у діяльність обвинувача підриває принцип довіри громадян до держави, що закономірно призводить до порушення принципів правової держави.

Отже, сьогодні у правовій системі України розроблений комплекс нормативних заходів, спрямований на забезпечення гарантій учасників судових правовідносин, носить виключно формальний характер.

З огляду на викладене заслуговує на увагу твердження М.А. Погорецького про поняття кримінальних процесуальних гарантій, в якому науковець наголошує, що вони, як і будь-яке правове поняття, повинні характеризуватися відносною статичністю, завершеністю, і враховуючи його обсяг та зміст, досить чітко фіксувати точно визначений рівень (зріз) знань про найбільш загальні та істотні риси і властивості кримінальних процесуальних гарантій [10].

Разом із тим повинен бути дотриманий баланс між незалежністю прокуратури та свободою потерпілого, правами та інтересами інших учасників судового провадження, законністю пред'явлених обвинувачем вимог та досягненням правосудного рішення. Тому має існувати певний механізм відповідальності держави та кожної особи перед суспільством, громадськістю.

Слушно зауважила О.Ф. Скакун: «Без гарантій права, свободи та обов'язки перетворюються в своєрідні «заяви про наміри», що не мають ніякої цінності ні для особистості, ні для суспільства» [11, с. 203].

Тому доцільно в кримінальному чи у процесуальному законодавстві передбачити дієві санкції за порушення гарантій незалежності та самостійності прокурора, потерпілого та інших учасників процесу, розробити реальний механізм їх забезпечення. Дієвість дасть змогу підвищити захищеність та убезпечити обвинувача від свавільного та довільного втручання в його діяльність сторонніх осіб, об'єктивно, своєчасно реалізувати ним обвинувальну функцію в суді, бути впевненими у своїх законних очікуваннях на своєчасний захист держави.

При прийнятті Закону України «Про прокуратуру» 2014 року законодавчі органи врахували Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам «Про роль служби публічного обвинувачення юстиції», ухвалені Комітетом міністрів на 724-му засіданні заступників міністрів. У цьому Законі чітко визначено правові засади організації і діяльності прокуратури України, статус прокурорів, деталізовано підстави й порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності та звільнення з посади прокурора за кримінальні, корупційні і трудові правопорушення, порушення обмежень, передбачених Законом України «Про запобігання корупції», керування транспортним засобом у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння або відмову від проходження огляду з метою виявлення стану сп'яніння, інші грубі порушення законів, Присяги працівника прокуратури і Кодексу професійної етики та поведінки працівника прокуратури, які дискредитують його та шкодять авторитету органів прокуратури.

У статті 36 цього Закону встановлено, що особа, призначена на посаду прокурора, набуває відповідних повноважень після складення Присяги прокурора. Складаючи Присягу, працівник прокуратури покладає на себе не тільки певні службові зобов'язання, але й моральну відповідальність за їх виконання. Порушення присяги несумісне із подальшим перебуванням особи на посаді та є підставою для негайного її звільнення з органів прокуратури.

Участь прокурора у судовому провадженні є його обов'язком. Якщо прокурор без поважних причин не прибув у судові засідання, суд відповідно до ст. 324 КПК України наділений повноваженнями порушувати перед органом, що згідно із законом уповноважений притягти його до дисциплінарної відповідальності, питання про відповідальність прокурора.

Характерною ознакою кримінальної відповідальності прокурора за законом є те, що вона відповідає подвійному статусу як особи, так і службової особи органів прокуратури. Так, за вчинення злочину прокурор може нести кримінальну відповідальність як загальний суб'єкт або як спеціальний за наявності прямої вказівки про це в кримінальному законі [12, с. 64].

Наприклад, як спеціальний суб'єкт злочину прокурор відповідає за притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності (ст. 372 КК України); примушування давати показання (ст. 373 КК України); порушення права на захист (ст. 374 КК України).

В.М. Юришин слушно зауважив, що необхідно відрізняти статус прокурора як суб'єкта обвинувачення в суді, як учасника судового засідання, який має рівні права з іншими його учасниками, від статусу прокурора як працівника прокуратури [1, с. 62]. Однак не погоджуємося із його висновком про те, що статус прокурорів органів прокуратури не повинні мати працівники, які займаються плануванням, статистикою, документально-програмним,

матеріально-технічним, правовим, організаційно-методичним, кадровим забезпеченням, працівники прес-служби тощо, тобто ті особи, які не мають безпосереднього стосунку до реалізації конституційних функцій, покладених на прокуратуру України.

Працівник прокуратури набуває «спеціального» статусу сторони обвинувачення у випадку наявності у нього «загального» статусу прокурора та доручення йому керівником прокуратури здійснення процесуального керівництва у конкретному кримінальному провадженні. Надалі він самостійно приймає рішення про закриття провадження чи погодження обвинувального акта (клопотання), його складання й направлення до суду, реалізує в судових інстанціях надані йому повноваження обвинувача, як правило, до завершення судового розгляду. Такий прокурор-обвинувач є персоніфікованим прокурором. Іншому прокурору забороняється здійснювати обвинувальну функцію у цьому самому провадженні, окрім випадків відводу прокурора-обвинувача, його тяжкої хвороби, звільнення з органів прокуратури або з іншої поважної причини (ч. 2 ст. 37 КПК України). На заміну такому прокурору призначається новий працівник прокуратури, який має «загальний» статус прокурора. Відсутність у працівника прокуратури «загального» статусу прокурора унеможливорює здійснення ним повноважень обвинувача в конкретному кримінальному провадженні.

Отже, першоосновою для реалізації прокурором обвинувальної функції є «загальний» статус прокурора з відповідними повноваженнями щодо участі у кримінальному провадженні. Тому вважаємо недоцільним позбавляти працівників прокуратури їх статусу лише на тій підставі, що вони в даний момент не здійснюють першочергову конституційну функцію з підтримання публічного обвинувачення, а виконують інші функції органів прокуратури.

Не варто забувати, що закон визначає особливий та тривалий порядок призначення осіб на посаду прокурора органів прокуратури і їх звільнення, проходження ними спеціальної перевірки та спеціальної підготовки, прийняття присяги, заборони та обмеження тощо.

У висновку зазначимо, що процесуальний статус сторони обвинувачення у підготовчому судовому провадженні є складним та неоднозначним юридичним явищем, що визначає взаємозалежну та взаємообумовлену систему повноважень прокурора і потерпілого, спрямовану на створення передумов для ініціювання та доведення обвинувальних тез у суді або, за наявності підстав, для закриття кримінального провадження. Базовими елементами правового статусу сторони обвинувачення, що визначають його правові координати та напрями діяльності, є права, обов'язки та законні інтереси суб'єктів, а допоміжними, такими, що розкривають характер діяльності, – правосуб'єктність, система гарантій, незалежність, заходи забезпечення та юридична відповідальність.

Список використаних джерел:

1. Юрчишин В.М. Проблеми державного та приватного обвинувачення в судах України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / В.М. Юрчишин. – К., 2004. – 194 с.
2. Колодчин В.В. Повноваження прокурора у судовому провадженні у першій інстанції: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / В.В. Колодчин. – Х., 2015. – 210 с.
3. Пилипенко Д.О. Потерпілий як суб'єкт реалізації функції обвинувачення у кримінальному процесі України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Д.О. Пилипенко. – Донецьк, 2014. – 207 с.
4. Гловюк І.В. Кримінально-процесуальні функції: теоретико-методологічні засади і практика реалізації: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09 / І.В. Гловюк. – Одеса, 2015. – 602 с.
5. Письменний Д.П. Функція обвинувачення та захисту за новим КПК України / Д.П. Письменний // Право і суспільство. – 2013. – № 6-2. – С. 357.
6. Волинка К.Г. Теорія держави і права: навч. посіб. / К.Г. Волинка. – К.: МАУП, 2003. – 240 с.
7. Трофименко В.М. Кримінально-процесуальні гарантії особистості в стадії судового розгляду: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / В.М. Трофименко. – Х., 2000. – С.20.
8. Окрема думка судді Конституційного Суду України Сліденка І.Д. стосовно Висновку Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України щодо відповідності доопрацьованого законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам статей 157 і 158 Конституції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/2-v-2016-04.pdf>
9. Кравчук В.М. Структура правового статусу прокуратури в умовах конституційної реформи в Україні / В.М. Кравчук // Вісник прокуратури. – 2017. – № 2. – С. 63–67.
10. Погорєцький М.А. Поняття кримінально-процесуальних гарантій / М.А. Погорєцький // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 2(10) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14prmkph.pdf>
11. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: учеб. / О.Ф. Скакун. – Х.: Консул; Ун-т внутр. дел, 2000. – 704 с.
12. Комарницька О. Статус прокурора відповідно до Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року з урахуванням положень КПК України / О. Комарницька, В. Прядко // Часопис Академії адвокатури України. – 2015. – № 2(27). – С. 64.

В'ячеслав Перч,
Лілія Матієк

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС СТОРОНИ ОБВИНУВАННЯ У ПІДГОТОВЧОМУ СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Досліджуються загальнотеоретичні та процесуальні поняття суб'єктів сторони обвинувачення та їх статусу у підготовчому провадженні. На основі аналізу функціональної спрямованості кримінально-процесуальної діяльності учасників кримінального процесу надано визначення поняття процесуального статусу сторони обвинувачення. Застосовано розширений підхід у визначенні елементів правового статусу сторони обвинувачення, до якого включено базові елементи – права, обов'язки та законні інтереси суб'єктів, та допоміжні – правосуб'єктність, система гарантій, незалежність, заходи забезпечення та юридична відповідальність.

Ключові слова: процесуальний статус; сторона обвинувачення; підготовче провадження.

Вячеслав Перч,
Лилия Матиек

ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ СТАТУС СТОРОНЫ ОБВИНЕНИЯ
В ПОДГОТОВИТЕЛЬНОМ СУДЕБНОМ ПРОИЗВОДСТВЕ

Исследуются общетеоретические и процессуальные понятия субъектов стороны обвинения и их статуса в подготовительном производстве. На основании анализа функциональной направленности уголовно-процессуальной деятельности участников уголовного процесса дано определение понятия процессуального статуса стороны обвинения. Применен расширенный подход в определении элементов правового статуса стороны обвинения, в который включены базовые элементы – права, обязанности и законные интересы субъектов, и вспомогательные – правосубъектность, система гарантий, независимость, меры обеспечения и юридическая ответственность.

Ключевые слова: процессуальный статус; сторона обвинения; подготовительное производство.

Viacheslav Perch,
Lilia Matiiek

PROCEDURAL STATUS OF THE PROSECUTION IN THE PREPARATORY JUDICIAL PROCEEDINGS

The article has studied general theoretical and procedural concepts of subjects of the prosecution and their status in the preparatory judicial proceedings. Based on the analysis of the functional orientation of criminal procedural activities of participants of criminal proceedings it has been given the definition of the procedural status of the prosecution. The authors have used «advanced» approach in defining the basic elements of the legal status of the prosecution, which includes basic elements – rights, obligations and legitimate interests of the entities and the supportive elements i.e. legal identity, system of security, independence, and measures to ensure legal liability.

Keywords: procedural status; prosecution; preparatory judicial proceedings.

ЮРІЙ ЛУЦЕНКО ПРЕДСТАВИВ НОВОГО КЕРІВНИКА ПРОКУРАТУРИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

18 квітня 2017 року Генеральний прокурор Юрій Луценко представив колективу Прокуратури Чернівецької області нового керівника – старшого радника юстиції Олега Соболя.

Юрій Луценко зазначив, що Чернівецька область має отримати прокурора, який буде протидіяти монополізації корупції.

Юрій Луценко: *Корупція існує, контрабанда існує у всіх прикордонних областях, але такої монополізованої, відвертої, нахабної діяльності в злочинних угрупованнях немає в жодній іншій прикордонній області. І далі я цього терпіти не збираюсь.*

Серед основних завдань, які Генеральний прокурор України поставив перед новим керівником обласної прокуратури та всіма правоохоронцями регіону, – боротьба з контрабандою та вирубкою лісу.

Нового прокурора Чернівецької області Олега Соболя Генеральний прокурор України охарактеризував як професійну та цілеспрямовану людину.

Юрій Луценко: *Має баланс людини активної, рішучої, в той же час високопрофесійної, яку не треба вчити роботі керівника обласної прокуратури. Що я хотів би від нового прокурора? Контрабанда і ліс – табу для спокійного споглядання.*

Довідково:

Соболь Олег Миколайович – старший радник юстиції. Народився в м. Львові 9 квітня 1972 року. Закінчив Львівський державний університет імені Івана Франка. Працює в органах прокуратури з 1994 року. За цей час обіймав посади від помічника прокурора району до прокурора міста, заступника прокурора області та прокурора Рівненської області.

ЮРІЙ ЛУЦЕНКО ПРЕДСТАВИВ НОВОГО ПРОКУРОРА РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

18 квітня 2017 року Генеральний прокурор України Юрій Луценко представив колективу Прокуратури Рівненської області нового керівника. Ним став державний радник юстиції з класу Богдан Володимирович Подубинський.

За словами Юрія Луценка, такі кадрові зміни пов'язані передусім із криміногенною ситуацією у державі.

Серед основних завдань, які ставляться перед прокурорами Рівненщини, Юрій Луценко акцентував увагу на боротьбі з корупцією та злочинністю у всіх сферах, а також наголосив на необхідності подальшого вирішення найболючішої проблеми регіону – ліквідації «бурштинової мафії».

Юрій Луценко: Призначаючи прокурора на Рівненщину, я думав про жорстку руку у наведенні порядку. Новий керівник Рівненської обласної прокуратури – вольовий, я знаю, як він працює.

Генеральний прокурор висловив впевненість, що у роботі Богдану Подубинському допоможе колектив органів прокуратури області.

Новопризначений прокурор Рівненської області подякував за довіру та пообіцяв належно виконувати разом з колективом усі поставлені завдання.

Довідково:

Богдан Володимирович Подубинський народився 29 квітня 1963 року у м. Стрию Львівської області. Закінчив Львівський державний університет імені Івана Франка. Має 24-річний стаж роботи в органах прокуратури. Працював на прокурорсько-слідчих посадах, в тому числі керівних, в органах прокуратури Львівської, Херсонської, Тернопільської областей.

НОВІ ВИДАННЯ

У Національній академії прокуратури України підготовлено посібник для вивчення лексики англійської мови «Англійська мова».

Видання розраховане на осіб, які бажають удосконалити знання лексики англійської мови у сферах ділового та побутового спілкування. Посібник містить необхідну інформацію щодо основ повсякденного спілкування, країнознавчий матеріал і розроблені для розмовного мовлення вправи. Може бути використаний як для роботи у групах, так і для самостійного вивчення ділової та розмовної англійської мови.

У Національній академії прокуратури України підготовлено Словник-мінімум англійської прокурорської лексики.

У довідковому виданні вміщено англійсько-український і українсько-англійський словники, а також додаток з найбільш вживаною прокурорською лексикою, що може бути використана з метою підготовки цільової аудиторії до читання неадаптованих юридичних джерел, а також поглиблення знань термінології і спеціальних висловів, необхідних для розуміння текстів. Такий Словник-мінімум англійської прокурорської лексики стане в нагоді працівникам прокуратури, студентам вищих навчальних закладів юридичного спрямування і загалом усім, хто вивчає чи поглиблює знання з англійської мови.

У мережі Інтернет розміщено електронне наукове фахове видання «Науковий часопис Національної академії прокуратури України» № 1(13) за 2017 рік.

Детальніше з черговим номером цього видання можна ознайомитися на Веб-сторінці Національної академії прокуратури України за посиланням: http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/ua_cs_01_01.html